

Brüssel, 2.5.2018
COM(2018) 321 final

ANNEX

LISA

järgmise dokumendi juurde:

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE,
NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING
REGIOONIDE KOMITEELE**

Tänapäevane eelarve liidu jaoks, mis hoiab, kaitseb ja avardab võimalusi

Uus mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027

{SWD(2018) 171 final}

TEADUSUURINGUD JA INNOVATSIOON

Programm „Euroopa horisont“

Programm „Euroopa horisont“ on ELi juhtprogramm teadusuuringute ja innovatsiooni toetamiseks.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Teadusuuringud ja innovatsioon kuuluvad lahutamatuks teadmusühiskonna juurde, milles tugev Euroopa mõõde aitab kaasata täiendavaid rahalisi vahendeid liikmesriigi tasandil ilma, et need üksteist asendama hakkaksid. ELilt toetuse saamiseks väljavalitud teadusuuringute ja innovatsiooniprojektid meelitavad tavaliselt ligi laiemat ELi tasandi ja rahvusvahelist koostööd. Nende ulatus, fookus ja keerukus kipub olema selline, et vaid liikmesriigi rahastusest ei piisa: 83 % ELi teadusuuringute ja innovatsiooniprojektidest hindega „suurepärane“ ei oleks saanud toimuda ilma ELi toetuseta. Tihenenud tehnoloogilise konkurentsiga maailmas oleme kiirelt liikumas vähese CO₂-heitega ühiskonda, milles digitehnoloogia sulandub järjest enam füüsilise ja bioloogilise maailmaga. Seda arvestades langeks teadusuuringutesse ja innovatsiooni ELi tasandil investeerimata meie üleilmne konkurentsivõime. Sellega kaasneks majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnamõju. ELi poolt teadusuuringutesse ja innovatsiooni tehtavate investeeringute konkreetne kasu on järgmine:

- ▶ avaliku ja erasektori vahendite ja teadmiste ühendamise, et saavutada ulatuslikum mõju ja kriitiline mass üleilmsete probleemide lahendamiseks ning juhtrolli võtmiseks ELi ja üleilmsetel turgudel;
- ▶ ELi konkurentsivõime suurendamine, luues riikidevahelised ja multidistsiplinaarsed võrgustikud, väärtusahelad ja turud, millega kaasneb positiivne teadmiste levitamine ja tehnosiire üle terve ELi, et valmistada ette ja soodustada uute toodete ja teenuste juurutamist;
- ▶ teaduse tipptaseme tugevdamine tervet ELi hõlmava konkurentsi ja koostöö teel;
- ▶ läbimurdelise / turgu loova innovatsiooni tugevam toetamine, pidades seejuures kinni õiglasest konkurentsist;
- ▶ ELi kui haridustegevuse, teadusuuringute, innovatsiooni ja ettevõtluse sihtkoha atraktiivsuse suurendamine;
- ▶ positiivse struktureeriva mõju avaldamine liikmesriikide teadusuuringute ja innovatsiooni tugisüsteemidele ja üleeuroopalisele teadustaristule;
- ▶ ELi eesmärkide toetamine ja tugevdamine ning tõhus kaasaaitamine poliitiliste prioriteetide täitmisele.

2. EESMÄRGID

Programmi „Euroopa horisont“ raames keskendutakse teadusele ja innovatsioonile, eesmärgiks järgmine:

- ▶ ELi teadus- ja tehnoloogiabaasi tugevdamine;
- ▶ ELi konkurentsivõime ja innovatsiooni valdkonna tulemuste parandamine;
- ▶ ELi strateegiliste prioriteetide täitmine ja üleilmsete probleemide lahendamine.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Programm on üles ehitatud kolmele sambale.

1) Avatud teadus – tuginedes Euroopa Teadusnõukogu, Marie Skłodowska-Curie' meetmetele ja teadustaristule, lisatakse sambaga vahendeid suurema mõjuga projektidele. Projektide väljavalimisel kasutatakse alt üles lähenemisviisi, projektid määravad kindlaks ja neid juhivad teadlased ja võrgustikud ning nende ainsaks hindamiskriteeriumiks on tiptase. Eesmärk on soodustada haridusvaldkonna innovatsiooni ja ettevõtlikkust kogu Euroopas, et anda oskused ja pädevused, mida on vaja Euroopa üleilmse konkurentsivõime suurendamiseks.

2) Üleilmsed probleemid ja tööstuse konkurentsivõime – tugineb teemavaldkondadele, mille eesmärk on kasutada Euroopa tugevusi ja väärtusi, luues uut teadmist ja kujundades selle kasulikuks innovatsiooniks, töötades välja ja rakendades digi- ja peamist progressi võimaldavat tehnoloogiat koos uue, ülesannete täitmisele orienteeritud lähenemisviisiga. See aitab tagada, et teadus- ja innovatsioonitegevusega toetatakse ELi poliitilisi prioriteete sellistes valdkondades nagu kestliku arengu eesmärkide saavutamine, tervishoid, toit ja loodusvarad, vastupanuvõime ja julgeolek, kliima, energia ja liikuvus, et kindlustada vähese CO₂-heitega, ringmajandusega ja kliimamuutustele vastupanuvõimeline elukorraldus, tööstuse konkurentsivõime ja toimetulek muude ühiskondlike probleemidega. **Juhtpositsioon tööstuses** on oluline kõnealuses sambas ja programmis tervikuna.

3) Avatud innovatsioon – selle uue sambaga pakutakse võimalikele suurnovaatoritele ühtset kontaktpunkti, eesmärgiga viia Euroopa turgu kujundava innovatsiooni etteotsa, kasutades alt üles lähenemisviisi. Selle raames arendatakse tulevast läbimurdetehnoloogiat ja meelitatakse ligi uuendusmeelseid ettevõtteid, kellel on potentsiaali laiendada rahvusvahelisele/Euroopa tasandile. Selle raames pakutakse koos erainvestoritega kiireid ja paindlikke toetusi ning turupõhiseid vahendeid, tagades, et turulähedane toetus ei moonuta põhjendamatult novaatoritevahelist konkurentsi. Nende eesmärkide saavutamiseks moodustatakse Euroopa innovatsiooninõukogu.

Täiendavate meetmetega suurendatakse toetust Euroopa innovatsiooni tugisüsteemile – selleks kasutatakse kaasrahastamispartnerluse algatusi ja suurendatakse innovatsioonialaste hangete kasutamist. Valitsuste ja haldusasutuste innustamine kasutusele võtma innovaatilist tehnoloogiat ning levitama Euroopa teadus- ja innovatsioonitulemusi maksimeerib innovatsiooni kasu Euroopa kodanikele ja ettevõtetele.

Programmi raames annab ELi poliitikakujundajatele terve poliitikatsükli vältel sõltumatuid teadusandmeid ja tehnilist tuge **Teadusuuringute Ühiskeskus. Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut** toetab kõiki kolme sammast ja tegeleb konkreetselt üleilmsete probleemidega peamiselt oma teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu, millesse kuuluvad ärivaldkond, teadus- ja haridusasutused ning ettevõtted.

Programmi raames tehakse jõupingutusi, et eeskirju toetusesaajate seisukohast veelgi lihtsustada. Põhilised meetmed hõlmavad järgmist.

- ▶ Kehtivat tegelike kulude hüvitamise süsteemi püütakse **veelgi lihtsustada**, sealhulgas lihtsustada rahastamismudelit ja projekti kohta ühe rahastamismäära põhimõtet. Lisaks uuritakse halduskoormuse vähendamiseks projektidele ühekordsete maksete ulatuslikumat tegemist, kasutades tingimust, et tegevus on lõpule viidud, ning muid uue finantsmäärusega sätestatud lihtsustatud rahastamisvõimalusi.

- ▶ **Paindlikkuse suurendamiseks** võimaldatakse tulevase programmi raames vahendeid sammaste vahel ja nende siseselt ümber paigutada, et kiirelt reageerida esilekerkivate poliitikaküsimustele ja -probleemidele.
- ▶ Kavandatakse edasisi **täiustusi ettepanekute esitamise ja hindamise protsessis**. Programmi tipptaset ja mõju toetatakse hindamiskriteeriumide, protsessi ja sõltumatute ekspertide kaasamisega.
- ▶ Teadusuuringute ja innovatsioonitegevust parandatakse ELi teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna vahendite ja **rahastamiskavade ühtlustamise ja kooskõlastamisega**. Ühisettevõtete edule tuginedes parandatakse partnerlusi ja seotakse need konkreetsete ülesannetega. Eelkõige ühtlustatakse loodava Euroopa innovatsiooninõukogu raames konkreetset toetuskavad. Lihtsustatakse ka programmi „Euroopa horisont“ toetuste ja InvestEU fondi alla kuuluvate rahastamisvahendite ning teiste asjaomaste ELi rahastamisprogrammide ühendamist.
- ▶ On ka võimalik veelgi **laiendada uute eelarve täitmise viiside kasutamist**, sh delegerimist ametitele ja lihtsustatud partnerlusi.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Täielikult kasutatakse ära vastastikust täiendavust ja sünergiat muude ELi rahastamisprogrammidega. Selleks eraldatakse suur osa ELi teadusuuringutele ja innovatsioonile suunatud vahenditest jätkuvalt **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest**, pannes suuremat rõhku innovatsioonile. Laiendatakse kvaliteedimärgise kava, et programmi „Euroopa horisont“ kriteeriumide alusel edukaks hinnatud projekte oleks võimalik piirkondlikul tasandil rahastada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest.

Teiste programmidega taotletavaid poliitikaeesmärke toetatakse paljudel juhtudel programmi „Euroopa horisont“ teadusuuringute ja innovatsioonimeetmetega – sellised programmid nagu näiteks **digitaalse Euroopa programm** saavad kasu teadusuuringute ja innovatsioonivaldkonna läbimurretest ning pikaajaline edu näiteks küberjulgeoleku ja tehisintellekti vallas sõltub olulisel määral läbimurdelistest teadusuuringutest. Nii on see ka põllumajanduses ja kalanduses, tervishoius, transpordis, energeetikas ja paljudes muudes sektorites. Nii **sisejulgeolekufond** kui ka **integreeritud piirihalduse fond** saavad kasu teadusuuringute ja innovatsiooni viljadest ning stimuleerivad teadusuuringute tulemuste juurutamist. InvestEU kaudu on võimalik programmi „Euroopa horisont“ tulemused turule viia, kasutades selleks teadusuuringutele ja innovatsioonile pühendatud konkreetseid komponente, ning toetada uuenduslikke VKEsid. Tagatakse ka vastastikune täiendavus ja sünergia **Euroopa Kaitsefondi** raames tehtavate teadusuuringutega ning **kosmoseprogrammiga**, et kõigi nende programmide tulemustega toetataks üldist innovatsiooni.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

Summad jooksevhindades	miljonit eurot
Programmi „Euroopa horisont“ rahastamispakett	97 600*
Euratomi teadus- ja koolitusprogrammi rahastamispakett	2 400
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	100 000*

- * Käesolev rahastamispakett hõlmab 3,5 miljardit eurot InvestEU fondist ja 10 miljardit eurot, et toetada teadusuuringuid ja innovatsiooni toidu, põllumajanduse, maaelu arengu ja biomajanduse valdkonnas.

TEADUSUURINGUD JA INNOVATSIOON

Euratori teadus- ja koolitusprogramm

Euratori teadus- ja koolitusprogrammist rahastatakse Euroopa Liidu **tuumaalaseid teadusuuringuid ja koolitust**.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Euratori programmi põhiline Euroopa lisaväärtus on tuuma lõhustamise ja tuumasünteesi alaste teadusuuringute vallas ulatuslikuma tipptaseme, oskusteabe ja multidistsiplinaarsuse rakendamine kui oleks võimalik üksikute liikmesriikide tasandil. Tuumatehnoloogia ja ioniseeriva kiirguse tehnoloogia täidab Euroopa kodanike elus jätkuvalt olulist rolli, olgu siis tegu energia ja sellega varustuse kindlusega, kiirguse kasutamisega meditsiinis ja tööstuses või kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemisega. Selle tehnoloogia ohutu ja turvaline kasutamine on äärmiselt oluline ning teadusuuringute programmidega aidatakse kaasa selle valdkonna kõrgeimate ohutus-, turva- ja kaitsemeetmete standardite täitmisele. Euratori programmi raames keskendutakse ka tuumasünteesienergia arendamisele, selle näol on tegu potentsiaalselt ammendamatu ja kliimasõbraliku energiaallikaga.

Tervet ELi hõlmav lähenemisviis tuumaohutusele on oluline ka seetõttu, et tuumaõnnetus võib avaldada negatiivset mõju riikidele Euroopas ja kaugemal. Euratori programm võimaldab ka laiemalt koordineerida haridust ja koolitust terves Euroopas, kasutada teadustaristut ja teha rahvusvahelist koostööd. See toob eriti suurt kasu väiksematele liikmesriikidele, kes saavad kasutada tervet Euroopat hõlmava ühisprojekti poolt pakutavat mastaabisäästu. Programmi raames antakse Teadusuuringute Ühiskeskuse kaudu olulist sõltumatut teaduslikku nõu, millega toetatakse Euroopa poliitika elluviimist tuumaohutuse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise ning kiirguskaitse vallas. Teadusuuringute Ühiskeskus pakub oma sõltumatu taristuga ka ainulaadseid teenuseid tuumaohutuse ja -julgeoleku vallas ning täidab olulist rolli Euratori tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete süsteemis. Euroopa tööstuse kaasamine tuumasünteesialastes teadusuuringutesse toetab innovatsiooni, nt kõrgtehnoloogiliste võrsetoodete väljatöötamise kaudu teistes sektorites, näiteks meditsiinis ja lennunduses.

2. EESMÄRGID

Euratori teadus- ja koolitusprogrammi eesmärk on tegeleda teadusuuringutega ja neid toetada **tuumaohutuse ja -julgeoleku, kiiritusega seotud ohtude vähendamise, kiiritusõnnetustega seotud hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise toetamise ning kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise** kõigis aspektides. Programmi eesmärk on toetada ka **tuumasünteesienergia arendamist**, arvestades selle võimalikku suurt mõju energiaallikate jaotuse dekarboniseerimisele kaasaaitamisel.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Euratori programmi raames antakse teadusuuringute toetusi konkurentsipõhiste projektikonkursside kaudu (kaudsed meetmed) ja rahastatakse komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse teadustegevust (otsesed meetmed). Programmi elluviimisel kasutatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi vahendeid ja eeskirju. Programmi edasiseks lihtsustamiseks koostatakse koondnimekiri otseste ja kaudsete meetmete eesmärkidest.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Euratori programmiga täiendatakse programmi „Euroopa horisont“ ja luuakse sellega sünergiat sellistes valdkondades nagu tervishoid (ioniseeriva kiirguse meditsiinilised rakendused), julgeolek, energeetika ning haridus ja koolitus. Euratori tuumasünteesialane teadusuuringute programm viiakse ellu täielikus vastastikusel täiendavuses ja kooskõlas rahvusvahelise katsetermotuumareaktori tegevusega. Euratori programmi raames jätkatakse riiklike programmide ühtlustamist tuumasünteesi, kiirguskaitse ning kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise vallas, rakendades Euroopa ühisprogramme. Lisaks oodatakse sünergiat tuumarajatiste dekomisjoneerimise programmidega sellistes valdkondades nagu tehnoloogia arendamine ja katsetamine, koolitus ning parimate tavade vahetamine.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

Summad jooksevhindades	miljonit eurot
Programmi „Euroopa horisont“ rahastamispakett	97 600*
Euratori teadus- ja koolitusprogrammi rahastamispakett	2 400
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	100 000*

* Käesolev rahastamispakett hõlmab 3,5 miljardit eurot InvestEU fondist ja 10 miljardit eurot, et toetada teadusuuringuid ja innovatsiooni toidu, põllumajanduse, maaelu arengu ja biomajanduse valdkonnas.

TEADUSUURINGUD JA INNOVATSIOON

ITER – Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor

Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor (ITER) on **esmakordne pikaajaline projekt reaktori ehitamiseks ja käitamiseks, et uurida tuumasünteesi kasutatavust energiaallikana.**

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Tuumasüntees võiks olla ammendamatu kliimasõbralik energiaallikas, mille tootmisel ei eraldu kasvuhoonegaase ega pikaajalist radioaktiivsust. Olukorras, milles majanduse CO₂-heite vähendamine ja üleilmsete kliimamuutustega võitlemine on teravalt päevakorras, pakub tuumasüntees väljavaadet, mida ei ole võimalik eirata.

Energeetikasektor ega ükski eralditegutsev riik ei suudaks projekti üksinda ellu viia. See on ka põhjus, miks Euroopa Aatomienergiaühendus (Euratom) sõlmis 2006. aastal kuue partneriga (Ameerika Ühendriigid, Venemaa, Jaapan, Hiina, Lõuna-Korea ja India) rahvusvahelise lepingu – ITERi lepingu. Selle lepinguga kaetakse ligikaudu 45 % ehituskuludest. Asukohariik Prantsusmaa panustab Euratomi summast 20 %, ülejäänud 80 % tuleb ELi eelarvest. ELi tasandi meetmetega tagatakse mastaabisääst, väiksem killustatus ning vahendite ja oskusteabe kriitiline mass.

Tuumasünteesini jõudmine ja selle kasutamine on pikaajaline eesmärk, kuid projekt toob ELi tööstusele ja teadusuuringutele olulist kasu juba hanke- ja ehitusetapis. Üle 300 ettevõtte (sh väikeettevõtted) 20 liikmesriigist ja Šveitsist ning ligikaudu 60 teadusasutust tegeleb tipp-teadusuuringute ja -innovatsiooniga, et tarnida detaile, mis pakub neile võimalust välja töötada võrsetooteid muudes sektorites (energeetika, meditsiin, lennundus, kõrgtehnoloogia).

2. EESMÄRGID

Kooskõlas Euratomi rahvusvaheliste kohustustega toetatakse programmiga **reaktori ehitust** selle asukohas Cadarache'is (Prantsusmaa), nii et seal alustataks 2025. aastaks katseid vesinikplasmaga, luues baasi edasiminekuks täieliku elektritootmisetapini 2035. aastaks. Need vaheetapid on olulised verstapostid tuumasünteesi arendamisel jätkusuutlikuks energiaallikaks.

Programmiga ei aidata mitte üksnes kaasa tulevikuvaatava kliimapolitikaga tugeva energialiidu loomisele. Sellega luuakse ka töökohti ja elavdatakse majanduskasvu, pakkudes Euroopa kõrgtehnoloogiatööstusele ja väikeettevõtetele väärtuslikku võimalust tegeleda innovatsiooniga ja arendada tooteid väljaspool tuumasünteesi valdkonda. Samuti kindlustatakse ELi komponentide õigeaegse tarnimise ja aktiivse osalusega juhtprotsessides ELi jätkuv juhtroll projektis.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Programmi viib ELi nimel jätkuvalt ellu ühisettevõtte Fusion for Energy. EL säilitab mitmeaastase finantsraamistiku määrukses kulude ülemmäära ja tagab, et vahendite väljamaksmine põhineb tulemustel ja tegelikul kohapealsel tegutsemisel. Selles osas suurendati 2015. aastal projekti juhtimises tehtud radikaalsete muudatustega ja 2016. aastal ajakohastatud alusega graafikute usaldusväärsust ja projekti kulusid selle valmimiseni.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Seni ühe mahukaima katseprojektina aitab rahvusvaheline katsetermotuumareaktor viia ELi teadusuuringute ja innovatsiooni üleilmsesse esirinda. Projekti raames võetakse kasutusele mahukad vahendid ja oskusteave, mis avaldab positiivset mõju ELi tööstussektoris tegutsevatele teadusuurijatele. Projekt toimib täielikus sünergias Euratomi programmiga, millega toetatakse **tuumasünteesi valdkonna murranguliste teadusuuringute** arendamist. See moodustab osa Euroopa tuumasünteesi teaduskogukonna poolt koostatud tuumasünteesi üldtegevuskavast. Lisaks kindlustatakse programmiga veelgi ELi positsiooni usaldusväärse rahvusvahelise liidrina, kes täidab oma rahvusvahelisi kohustusi ning on pühendunud oma jõupingutustele võidelda kliimamuutustega.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	6 070

EUROOPA STRATEEGILISED INVESTEERINGUD

InvestEU

InvestEU fond on **liidu uus investeerimisvahend**. Sellega antakse ELi tagatis, et kaasata avaliku ja erasektori rahalised vahendid laenude, tagatiste, omakapitali või muude **turupõhiste vahendite** näol ELi sisepoliitikat toetavateks strateegilisteks investeeringuteks. Vahend tugineb Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi ja muude rahastamisvahendite edukale rakendamisele käesoleval rahastamisperioodil (2014–2020).

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

ELi pikaajalised eesmärgid kestlikkuse, konkurentsivõime ja kaasava majanduskasvu vallas nõuavad mahukaid investeeringuid uutesse liikuvusmudelitesse, taastuvenergiasse, energiatõhususse, teadusuuringutesse ja innovatsiooni, digiteerimisse, haridusse ja oskustesse, sotsiaaltaristusse, ringmajandusse, looduskapitali, kliimameetmetesse ning väikeettevõtete loomisse ja majanduskasvu. Tuleb teha uusi jõupingutusi, et võidelda jätkuvate turutõrgetega, mis on põhjustatud erainvestorite riskikartlikkusest, avaliku sektori piiratud suutlikkusest ja investeerimiskeskonna struktuurset ebatõhususest. Liikmesriikidel ei ole alati võimalik neid investeeringupuudujääke üksi täita.

Suuri investeeringupuudujääke ei ole võimalik täita üksnes toetustega. ELi eelarvemeetmete hulka kuuluvaid toetusi täiendab tõhusalt finantsvõimendusega ja turule lähemate rahastamisvahendite kasutamine. Liidu tasandi sekkumine tagab uudsete rahastamisvahendite kasutamisel mastaabisäästu ning aitab edendada erainvesteeringuid kogu ELis ja kasutada ära Euroopa institutsioonide asjatundlikkust.

ELi tasandi sekkumine annab juurdepääsu ka Euroopa projektide mitmekesisele portfelli ja võimaldab välja töötada uuenduslikud rahastamislahendused, mida saab laiendada või korrata kõigis liikmesriikides. Eelkõige suuremahuliste investeerimisprogrammide mitmekordistav ja kohapealne mõju on seega palju suurem kui oleks võimalik saavutada ühes liikmesriigis tehtava algatusega. ELi tasandi sekkumisega tagatakse ka paindlikkus vahendajate ja lõplike abisaajate toetamisel kohtades, kus see on kõige vajalikum, tihti peale linnades, mis ei saa tingimata toetust Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest. Lisaks võimaldab see tulemuslikult täita tervet ELi hõlmavate poliitikaeesmärkidega seotud investeerimisvajadusi, täiendades struktuurireformide edendamise jõupingutusi ja parandades regulatiivset keskkonda, et täita järelejäänud investeeringupuudujäägid 2020. aastale järgneval ajavahemikul.

2. EESMÄRGID

InvestEU fondi eesmärk on teha ELis investeeringuid, millega toetatakse poliitilisi prioriteete ja aidatakse kaasa Euroopa kapitaliturgude integreerimisele ning ühtse turu tugevdamisele. Fondist tehakse investeeringuid, millega edendatakse **jätkusuutlikku taristut, teadusuuringuid ja innovatsiooni, digiüleminekut, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääsu rahastamisele, haridust, oskusi, sotsiaaltaristut ning mikrokrediidi ja sotsiaalmajanduse** aluseks olevate turustruktuuride arendamist ja tugevdamist. Investeeringud digitaalvaldkonda kujutavad endast põhilist valdkondadeülest

prioriteeti kõigi InvestEU komponentide puhul. Lisaks antakse InvestEU fondist toetust nõustamise ja kaasnevate meetmete näol, et edendada projektide ellukutsumist ja arendamist.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

InvestEU programm hõlmab InvestEU fondi (InvestEU Fund), InvestEU abi (InvestEU Assistance) ja InvestEU portaali (InvestEU Portal).

InvestEU fondi raames koondatakse kõik keskselt hallatavad rahastamisvahendid ühte ELi tasandi paindlikku, mitut poliitikavaldkonda hõlmavasse tagatisvahendisse,¹ võimaldades märkimisväärselt mastaabisäästu – teha vähema abil rohkem – ning meelitades ligi erainvestoreid. Tuginedes Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondile, täidetakse InvestEU fondiga turutühimikud ja lahendatakse mitteametlikult investeerimisolukorrad, andes ELi tagatise komisjoni strateegilisele rakenduspartnerile – EIP gruppidele – ning teistele partneritele, nagu riiklikud tugipangad ja -asutused ning rahvusvahelised finantsasutused (nt Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank). Selleks et tagada terves ELis strateegiliste projektide parim rahastamisallikate kombinatsioon, võimaldab InvestEU fond lihtsat kombinatsiooni ELi eelarvest pärit toetuste ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega (vabatahtlikult).

Tuginedes Euroopa investeerimisnõustamise keskusele, luuakse InvestEU abi kaudu projektide eestvedajatele kõikehõlmavaks projektide väljatöötamise toetamiseks ühtne kontaktpunkt. Tuginedes laialdasele partnerite võrgustikule, aidatakse InvestEU abiga projektidele hoog sisse lükata ja muuta need investeerimisvalmiks. InvestEU portaali ühendab investoreid ja projektide eestvedajaid ning tugineb Euroopa investeerimisprojektide portaalile.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÖLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

ELi poliitika elluviimise vahendina edendatakse InvestEU fondiga investeringuid täielikus sünergias ELi vastavate poliitikameetmete ja programmidega, nt **Euroopa ühendamise rahastu, programmi „Euroopa horisont“, digitaalse Euroopa programmi ja ühtse turu programmiga**. Sellega tagatakse vastastikune täiendavus investeringutega **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest** ning ELi toega, mida antakse **asjaomastest kuluprogrammidest** toetuste näol. Lisaks lubatakse programmi raames ühendada rahastamisvahendeid toetustega muudest programmidest, eelkõige projektide puhul, mis ei teeni piisavat tulu.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>		<i>miljonit eurot</i>
Komponent	Eelarveline tagatis	Kasutuselevõetud investeringusumma (prognoos)
Jätkusuutlik taristu	11 500	185 000
Teadusuuringud ja innovatsioon	11 250	200 000
Sotsiaalvaldkonna investeringud ja oskused	4 000	50 000

¹ Ilma et see piiraks vastavate peadirektoraatide vastutust.

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad	11 250	215 000
Kokku	38 000	650 000

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	15 725*
millest:	
tagatisfondi rahastamine	15 200*
projektide väljatöötamise toetus	525

* Käesolev rahastamispakett hõlmab 1 miljard eurot praeguste rahastamisvahendite oodatavate tagasimaksetena.

EUROOPA STRATEEGILISED INVESTEERINGUD

Euroopa ühendamise rahastu

Euroopa ühendamise rahastuga toetatakse **investeeringuid piiriülesesse taristusse transpordi-, energia- ja digitaalsektoris.**

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Ühtse turu keskpunktiks on tagatis, et kaubad, kapital, teenused ja tööjõud võib vabalt ühest liikmesriigist teise liikuda. Endiselt on aga liikmesriikide ja piirkondade vahel lõhed, mis killustavad ELi ja takistavad ühtse turu sujuvat toimimist. See võib tuleneda näiteks topograafiast või koostalitlusstandardite puudumisest. Selle killustatuse ületamiseks ja ühtse turu täielikuks toimimiseks nähakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 170 ette, et EL töötab välja üleeuroopalised võrgud transpordi, telekommunikatsiooni ja energiataristu valdkonnas. Lisaks nõuavad keskkonnakaalutlused, et ELi energiapoliitikaga tuleks edendada energiaühendusi ja taastuenergiavõrgud piiriüleselt integreerida. See on kooskõlas ka vajadusega tegeleda Euroopa majanduse CO₂-heite vähendamise ja digiteerimise ülesandega.

Rahastu on mõeldud üleeuroopalistesse võrkudesse tehtavate investeeringute elavdamiseks. Kõnealused võrgud ja piiriülene koostöö ei ole tähtsad mitte üksnes ühtse turu toimimise seisukohast, vaid nad on strateegilise tähtsusega ka energialiidu ja digitaalse ühtse turu loomisel ning kestlike transpordilahenduste väljatöötamisel. Koostalitlusvõimelistel piiriülestel võrkudel on oluline roll praeguse killustatuse vähendamisel. ELi sekkumiseta puuduvad eraettevõtetele ja riigiasutustele piisavad stiimulid investeerida piiriülestesse taristuprojektidesse. Rahastu pakub ka võimalust kasutusele võtta ELi tasandil, eelkõige ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammide raames väljatöötatud tehnoloogialahendused, elavdades nende levikut turul ja tagades, et üleeuroopalistes võrkudes kasutatakse kõige arenenumaid olemasolevaid seadmeid.

2. EESMÄRGID

Euroopa ühendamise rahastu kaudu toetatakse investeeringuid ja koostööd taristu arendamiseks transpordi-, energia ja digisektoris ning ühendatakse ELi ja selle piirkondi. Rahastu on kooskõlas ka Euroopa majanduse CO₂-heite vähendamise ja digiteerimise poliitikaeesmärgiga, hõlmates kolme valdkonda:

- ▶ **transpordi** puhul on eesmärk Euroopa kõigi transpordiliikide võrgu mõlema kihi valmimine: strateegiline alustala (st põhivõrk) 2030. aastaks ja selle ulatuslikum kiht (st üldine võrk) 2050. aastaks. Rahastust toetatakse ka **Euroopa liikluskorraldussüsteemide** kasutuselevõttu lennu- ja raudteetranspordi puhul ning aidatakse ELil üle minna **ühendatud, jätkusuutlikule, kaasavale, ohutule ja turvalisele liikuvusele**. Sellega aidatakse **vähendada transpordi CO₂-heidet**, näiteks ehitada üles Euroopa laadimistaristu ja alternatiivkütuste võrk või eelistada keskkonnasõbralikke transpordiliike;
- ▶ **energia** puhul keskendutakse siseturu toimimise seisukohast vältimatute energiavõrkude prioriteetsete lõikude valmimisele. Samuti soovitakse rajada **nutikad ja digiteeritud energiavõrgud**, et saavutada omavahelise ühendatuse eesmärgid ja parandada energiavarustuskindlust. Määrava tähtsusega on ka liikmesriikide koostöö edendamine **piiriüleste taastuenergiaprojektide** integreerimisel;

- **digitaalmajanduses** maksimeeritakse rahastuga hüvesid, mida kõigil kodanikel ja ettevõtetel on võimalik digitaalselt ühtselt turult saada. Väga **suure läbilaskevõimega digitaalvõrkude** kasutuselevõttuga toetatakse kõiki uuenduslikke digiteenuseid, sealhulgas ühendatud liikuvust. Lisaks aidatakse sellega tagada, et kõigil peamistel sotsiaal-majandusliku arengu seisukohast olulistel asutustel nagu koolid, haiglad, transpordisõlmed, põhiliste avalike teenuste osutajad ja digimahukad ettevõtted, oleks 2025. aastaks juurdepääs **tulevikku suunatud lairibaühendusele**.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Euroopa ühendamise rahastut haldab keskselt komisjon, keda toetab Innovatsiooni ja Võrkude Rakendusamet. Amet on saavutanud rahastu kasutamise optimeerimisel suurepäraseid tulemusi ja kogunud mahuka oskusteabe projektide seire valdkonnas. Rahastu kõigi kolme suuna delegeerimine ühele ametile loob ka mastaabisäästu ning transpordi-, energia- ja digivaldkonna vahelist sünergia.

Taristuprojekte mõjutavate lünkade täitmise eelistatud vahendiks jäävad toetused. Edendatakse lihtsustatud toetusvormide kasutamist.

Selleks et võimendada investeeringutoetusi, kasutatakse toetusi ka ühendatuna rahastamisvahenditega, eelkõige InvestEU fondi omadega, või avaliku või erasektori finantsasutustelt pärit vahenditega. Programmil ei ole enda rahastamisvahendeid, kuna kasutatakse InvestEU fondi omi, et vältida käesoleval perioodil ettetulnud kattumist, samuti et ühtlustada ELi rahastamisvahendite maastikku.

Rahastu puhul kasutatakse täielikult ära transpordi-, energia- ja digivaldkonna vahelist sünergia. Eelkõige tuleb pakettide „Puhas energia kõigile“ ja „Puhas liikuvus“ eesmärkide saavutamiseks pöörata erilist tähelepanu uuenduslikele taristulahendustele (nutivõrgud, energia salvestamine, e-liikuvus, laadimistaristu ja alternatiivkütused). Tulevase programmi eeskirjad ja rakendamine saavad seega olema piisavalt paindlikud, et toetada eri valdkondade ristumiskohas võetavaid meetmeid, näiteks alternatiivkütused ja e-liikuvus kõigile transpordiliikidele (mis mõjutavad nii energiat kui ka transporti), iseseisvad autod ja laevad (transport/digivaldkond), digitehnoloogia (eelkõige asjade interneti) kasutuselevõtt energiavõrkudes, energiainterneti (mis mõjutab energia-, transpordi- ja digivaldkonda) loomine ning taastuvenergia integreerimine, mida toetatakse toimiva piiriülese rohetaristuga (energia ja digivaldkond).

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Lisaks programmisisesele sünergiale suhestub rahastu paremini ka teiste ELi programmidega. Näiteks täiendatakse programmi tööga tervet ELi hõlmava füüsilise ühendustaristu vallas digiteenuste arendamist **digitaalse Euroopa programmi** raames.

Programm ning **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid** täiendavad üksteist ka taristuinvesteeringute vallas. Näiteks transpordisektoris keskendutakse rahastu raames üleeuroopalise võrgu mõõtmele, eelkõige piiriülestele koridoridele, samas kui Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi prioriteediks on riikliku, piirkondliku ja linliku fookusega transpordiprojektid. Samamoodi keskendutakse energia vallas rahastu raames taristule, sh projektidele, mis on asjakohased taastuvenergia piiriülese integreerimise seisukohast, samas kui Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide raames saab tegeleda

kohalike nutivõrkude ja taastuenergiaprojektidega. Digitaalvaldkonna raames keskendutakse projektidele, millel on tugev piiri- ja valdkondadeülene mõju, et maksimeerida erainvesteeringute mõju. Lisaks on rahastu eesmärk suurendada oma atraktiivsust riikide eelarvetest pärit vahendite ühendamiseks digivaldkonna ühishuviprojektides.

Programmist saab toetada programmi „Euroopa horisont“ raames väljatöötatud uuenduslike tehnoloogialahenduste kasutuselevõttu, kusjuures viimati nimetatust toetatakse alt üles suunatud tehnoloogiaarendust.

Käimasoleva rahastamisperioodi positiivsele kogemusele tuginedes tehakse **ühtekuuluvusfondi** panus kättesaadavaks transpordivaldkonna jaoks otseseks eelarve täitmiseks. Lisaks tehakse transpordivaldkonna jaoks kättesaadavaks ka vahendid **kaitse** teemavaldkonnast tagamaks, et strateegilise tähtsusega transporditaristu sobib sõjaväelise liikuvuse vajadusteks.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	42 265
Digitaalmajandus	3 000
Energeetika	8 650
Transport,	30 615
millest:	
üldine rahastamispakett	12 830
ühtekuuluvusfondi panus	11 285
toetus sõjaväelisele liikuvusele	6 500

EUROOPA STRATEEGILISED INVESTEERINGUD

Digitaalse Euroopa programm

Digitaalne Euroopa on uus programm, mille raames keskendutakse avalike teenuste ja ettevõtete **digiüleminekule**, elavdades põhilisi investeeringuid **kõrgjõudlusega andmetöötlemisse ja andmetesse, tehisintellekti, küberjulgeolekusse ja kõrgtasemel digioskustesse**, samuti **digitehnoloogia ulatuslikku kasutuselevõttu** Euroopa majandussektorites. Programm tugineb olemasolevatele meetmetele, näiteks Euroopa haldusasutustele, ettevõtetele ja kodanikele suunatud koosvõimelahendustele, ning küberjulgeoleku ja kõrgjõudlusega andmetöötlemise pilootprojektidele.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Digiteerimine on olemuslikult piiri- ja valdkondadeülene fenomen. ELi tasandi meetmetega on võimalik kujundada digitaalne ühtne turg tegelikkuseks, milles digipoliitikat kooskõlastatakse ELi tasandil, liikmesriikide poolt kasutatavad avalikud digiteenused ja taristu ei ole enam killustatud ning digitehnoloogia on ühtlaselt levinud, täites ELi ja liikmesriikide digiteerimisprogrammide vahelised lüngad ja vältides digilõhet. ELi sekkumine kaasab ka kaasinvesteeringuid ning aitab saavutada mastaabisäästu superarvutite ühishangetest ja hoolduskulude jagamisega teenitud kokkuhoiust.

Digisuutlikkus on oluline üleilmse konkurentsi seisukohast ja kriitilise massiga suuranndmete analüüsimiseks tehisintellektialases innovatsioonis. Euroopa rahvusvahelist konkurentsivõimet piirab tema väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete madal digiteeritus ehk probleem, mille lahendamiseks tuleb parandada juurdepääsu rahastamisele, tehnoloogiale ja oskustele. Keskendutakse digisuutlikkusele ja kõrgtasemel oskustele, mis on asendamatud üleilmse konkurentsi toimetulekul, ühiskondlike probleemide käsitlemisel ja digiülemineku hüvede toomisel iga kodaniku ja ettevõtte jaoks.

Programmist toetatakse mitut ambitsioonikat projekti, millega kasutatakse parimal viisil ära seda digisuutlikkust ja uusimat digitehnoloogiat avalikku huvi pakkuvates valdkondades, nagu tervishoid, avalik haldus, kohtusüsteem ja haridus, tagades terves ELis lahenduste kättesaadavuse ja koostalitlusvõime.

Selleks et tagada usaldus digitoodete ja -teenuste vastu, on keskse tähtsusega küberjulgeolek, millega tuleb tegeleda Euroopa tasandil (arvestades küberrünnete kiirust ja ulatuslikku levikut). ELi tasandi investeeringutega tagatakse avalikule ja erasektorile turvalisem taristu ning vahendid ja oskusteave rünnete lähtekoha ja levikuga tegelemiseks, ning vahendid rünnete lähtekoha väljaselgitamiseks ja ennetamiseks. Sellised investeeringud on asendamatud kodanike, valitsuste ja ettevõtete kaitsmiseks terves ELis.

2. EESMÄRGID

Euroopa digiülemineku ja rahvusvahelise konkurentsivõime parandamise kiirendamiseks tehakse järgmist:

- ▶ **suutlikkuse parandamine** kõrgjõudlusega andmetöötlemise, küberjulgeoleku, tehisintellekti ja digioskuste vallas;
- ▶ **digitehnoloogia leviku ja parima kasutuse** laiendamine avalikus ja erasektoris, kus on turutõrkeid (nt väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul);

- **ELi, liikmesriikide ja piirkondliku poliitika ühtlustamine ning** era- ja tööstussektori vahendite **ühendamine**, et suurendada investeeringuid ja luua suurem sünergia.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Programmi haldab keskselt komisjon viie vastastikku sõltuva ja üksteist tugevdava samba abil.

- 1) Selleks et üles ehitada Euroopa integreeritud superarvutite tugisüsteem (sh riistvara, tarkvara, rakendused), mida kasutatakse eelkõige avalikku huvi pakkuvates valdkondades, hangitakse ühiselt **kõrgjõudlusega andmetöötluste** ja andmetöötlustaristu.
- 2) Nii riigiasutuste kui ka ettevõtete **küberjulgeolekualase** suutlikkuse parandamiseks i) korraldatakse edasijõudnud lahenduste, seadmete, vahendite ja andmete hanked; ii) parandatakse juurdepääsu katsetamis- ja sertifitseerimisrajatistele ning iii) antakse tehnilist abi ja nõu.
- 3) **Tehisintellekti** avatud platvormid ja „ühine andmeruum“ hangitakse ja tehakse laialdaselt üle ELi kättesaadavaks digiinnovatsiooni keskustes, pakkudes väikeettevõtetele ja kohalikele novaatoritele katsetamisvõimalusi ja teadmisi.
- 4) **Kõrgtasemel digioskuste** sambaga pakutakse üliõpilastele ja tehnoloogiaekspertidele võimalust läbida koolitusi kõrgtasemel digitehnoloogia vallas (andmeanalüüs, robootika, tehisintellekt, plokiahel, küberjulgeolek, kõrgjõudlusega andmetöötlus, kvantarvutus jne), spetsiaalkoolitusi ja praktikat kõrgtehnoloogiat rakendavates ettevõtetes.
- 5) Ulatuslike kasutuselevõtuprojektidega aidatakse **laialdast avalikku huvi pakkuvatel valdkondadel üle mina digiajastusse**. Nendega ühendatakse liikmesriikide ja ELi investeeringud, et tagada leitavate lahenduste ning eelnenud programmide raames jätkatavate meetmete ja osutatavate teenuste ulatuslik kättesaadavus ja koostalitlusvõime. Toetatakse ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete digiüleminekut, eelkõige sellistes valdkondades nagu tehisintellekt.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÖLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Lisaks digitaalse ühtse turuni jõudmise ulatuslikumale toetamisele toetatakse digitaalse Euroopa programmiga mitme teise ELi programmi puhul vajaliku digisuutlikkuse ja laiaulatusliku kasutuselevõtu saavutamist. Mitmes valdkonnas, nagu tervishoid, avalik haldus, kohtusüsteem ja haridus, aidatakse programmiga kaasa ELi tööle tõhusate ja nüüdisaegsete avalike teenuste edendamisel. Toetusega dünaamilisele majandussektorile tugevdatakse ka majanduskasvule suunatud programme ja tööstuspoliitikat. Digiteenustele turvalise keskkonna loomine aitab kaasa kõigile digipõhistele meetmetele ja küberjulgeoleku vallas täiendatakse programmiga konkreetselt **sisejulgeolekufondi** raames võetavaid meetmeid.

Programm saab omakorda kasu programmi „Euroopa horisont“ raames toimunud teadusuuringute- ja innovatsioonialastest läbimurretest, peavoolustades need järk-järgult avalikku huvi pakkuvatesse valdkondadesse ja aidates kaasa nende ärilisele kasutamisele. **Euroopa ühendamise rahastust** toetatakse füüsiliste ühenduste taristut, mis on vajalik

digitaalse Euroopa programmi raames osutatavateks teenusteks. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning kohalike novaatorite digiinnovatsiooni keskustega ja piirkondlike haldusasutuste kooskõlastatud digiteerimisega parandatakse koostalitlusvõimet ja luuakse sünergia riiklike/piirkondlike programmidega **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide** raames. Korraldatakse avatud projektikonkurss, et luua kõigis Euroopa piirkondades digiinnovatsiooni keskused, mille kaudu pakkuda tehisintellekti katsetamise võimalusi ja teadmisi, et lihtsustada väikeettevõtete digiüleminekut.

Toetatakse ka konkreetset sünergiat teiste innovatsioonivahenditega, mille hulka kuuluvad **Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut** ning toetus **Euroopa Regionaalarengu Fondist**. Täiendatud digitaalse võimaluse kavaga täiendatakse **Euroopa Sotsiaalfondi+** ja programmi „Erasmus+“ eesmäärke, tegeledes uue digitehnoloogia ekspertide nõudluse ja pakkumise lõhega.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	9 194

ÜHTNE TURG

Ühtse turu programm

Uue **ühtse turu programmiga** toetatakse ühtse turu tõhusat toimimist, tagades ametiasutuste vahelise koostöö ning teenuste osutamise kodanikele ja ettevõtetele, eelkõige väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Programmist toetatakse ka ELi standardite kehtestamist ja eeskirjade koostamist sellistes valdkondades nagu juurdepääs turgudele ja rahastamisele, tarbijakaitse, toiduohutus, rahapesuvastane võitlus, konkurents, statistika, finantsaruandlus ja auditeerimine. Programmi raames ühendatakse edukad meetmed, nagu väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME) ning statistikaprogramm. Programmi täiendatakse siseturu haldamise vahendite ja teenustega, nagu Teie Euroopa portaali, Teie Euroopa Nõuanne, siseturu infoteenus ja ühtse turu probleemide eduka lahendamise võrgustik (SOLVIT).

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Ühtne turg on ELi nurgakivi. Selle hüved on jätkuvalt olulisel kohal selle juures, mida kodanikud ja ettevõtted ELi puhul enim hindavad ja sellelt ootavad. ELi tasandi toetus on vältimatu **ühtse turu tõhusa toimimise** tagamiseks. See hõlmab ühtse turu hea halduse tagamist ning selle eeskirjade kõrget kvaliteeti ja asjakohasust. See tähendab ka selle tagamist, et kodanikel ja ettevõtetel on õiged vahendid ühtse turu mõistmiseks ja selle hüvede nautimiseks.

Selleks et ühtne turg toimiks hästi, on vaja teavitatud kodanikke, õigustega tarbijaid, ettevõtteid ja eelkõige väikeettevõtteid, mis annavad kaks kolmandikku Euroopa töökohtadest. Võttes arvesse piiriülese majandustegevuse stabiilset kasvu, kiiret tehnoloogiaarengut, uute toodete/teenuste/tavade esilekerkimist, kõrgemaid tarbijaootusi ja riiklikke piiriüleseid väljakutseid, on **kahetise ülesande** lahendamiseks vaja katkematuid ja kooskõlastatud ELi meetmeid. Esimene ülesanne on võidelda ühtse turu jätkuva **killustatusega** tõhustatud koostöö, ennetusmehhanismide, nõuete täitmise tagamise ning õiguste ja võimaluste alase nõustamise ja teabevahetuse kaudu. Teine ülesanne on ELi eeskirjade ja standardite ning nende järgimise tagamise **kohandamine** suurenevate ja keerukate väljakutsetega. Sellised väljakutsed on eelkõige seotud väljakujunenud suundumuste (kaubanduse digiteerimine ja üleilmastumine ning kolmandatelt riikidelt oodatava konkurentsivõime suurenemine) koosmõjuga.

Piiriüleste toiduohutusprobleemide vastane kaitse saab olla tulemuslik ja tõhus vaid ELi tasandil kooskõlastatuna. Nendes valdkondades on ELi lisaväärtus suurem tänu ühtsetele standarditele ja tarbijakaitsele terves ELis.

Terve ELi väikeettevõtetel on samuti ühised probleemid, mis ei mõjuta suuremaid ettevõtteid ja mis takistavad neil nautimast ühtse turu hüvesid. Nende tõkete ületamiseks on vaja ELi toetust.

2. EESMÄRGID

Hästitoimiv ja tulevikkuvaatav ühtne turg vajab sekkumist, millega **avardatakse tarbijate võimalusi ning võimaldatakse ettevõtetele ja haldusasutustel** saada täielikku kasu turu integreerimisest ja avamisest. Sellega aidatakse tugevdada nende võimet esindada ja kaitsta oma huve.

Selle raames käsitletakse eri arenguetappides **ettevõtete, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkreetseid vajadusi**, et paremini rakendada ühtse turu võimalusi, muu hulgas juurdepääsu kaudu väljaspool ELi olevatele kiiresti kasvavatele turgudele ja üleilmsetele väärtusahelatele.

Programmiga tugevdatakse liikmesriikide vahelist ja komisjoniga tehtavat **õigus- ja halduskoostööd**. Sellega tugevdatakse liikmesriikides nõuete täitmise tagamise suutlikkust, et tagada suurem lähenemine ja integratsioon, usaldus, tõkete edukas vältimine ning kodanike kaitse.

Tagatakse kvaliteetne ja tõhus **eeskirjade ja standardite kehtestamine**. Ühtse turu õigusaktide täitmise tagamise eest vastutavatele osapooltele antakse tugev tõendipõhine alus ja õiged vahendid esilekerkivate ja järjest piiriülesemate probleemide lahendamiseks. Programmiga tagatakse koostöö rahvusvaheliste partneritega rahvusvaheliste standardite lähendamiseks ja ELi poliitiliste huvide edendamiseks.

Programmiga edendatakse kõrgetasemelist **loomatervishoidu ja loomade heaolu ning taimetervist**, kaitstes seega tarbijaid ja keskkonda muu hulgas kriisideks valmisoleku ja neile reageerimise kaudu, ning tõhusaid ametlikke kontrole kui majanduskasvu, tööhõive ja julgeoleku tootlikkustegureid, mis aitavad kaasa ühtse turu heale toimimisele ja ELi konkurentsivõime parandamisele.

Selle raames kogutakse ja levitatakse kvaliteetset **Euroopa statistikat**, mis on asendamatu otsustamisel kõigis poliitikavaldkondades, samuti ELi algatuste toimivuse ja mõju hindamisel.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Komisjoni poolt keskselt hallatavate **erinevate ühtse turu põhiste vahendite** ühte programmi **integreerimise** eesmärk on vähendada kattumist, suurendada sünergiaid ning lihtsustada suhtlust ja võrgustikutööd kõigi erinevate sidusrühmade rühmadega. Selline tegevuse koondamine võimaldab paremat kulude ja tulude suhet ja suuremat kulutõhusust.

Väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele antakse laenu tagatise **InvestEU fondi** asjaomase komponendi kaudu. Toetusesaajate ja haldusasutuste koormuse vähendamiseks kasutatakse järjest enam lihtsustatud kuluvõimalusi (kindlamääralsed maksed, ühekordsed maksed ja ühikukulud). Edendatakse e-hangete ja e-toetuste kasutamist otseseks eelarve täitmiseks ning võimalust anda vahendite otsene haldamine enam üle täitevasutustele. Tulevase programmi raames võimaldatakse vahendeid fondi eri sammaste vahel ja nende siseselt ümber paigutada.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Tagatakse kooskõlastamine koostöömeetmetega, mida toetatakse vastavalt programmidest „Fiscalis“ ja „Toll“, mis kujutavad endast põhielemente ELi ühtse turu tugevdamise püüetes. **Digitaalse Euroopa** programmiga tagatakse digitaalne koostalitlusvõime ja taristu, mis on vajalik mitme ELi programmi, sealhulgas ühtse turu programmi seisukohast. Sekkumine, mille eesmärk on edendada tööjõu ja noorte liikuvust **Euroopa Sotsiaalfondi+** ja programmi „Erasmus+“ raames, toimib isikute vaba liikumise – ühtse turu ühe põhivabaduse – katalüsaatorina. Ühtset turgu toetatakse konkreetselt ka **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide** raames võetavate piiriüleste ja riikidevaheliste

meetmetega, mille eesmärk on majanduskoostöö. Lisaks innustatakse programmiga väikseid ettevõtteid kasu saada läbimurdelisest innovatsioonist ja muudest lahendustest, mis on välja töötatud teiste ELi juhtprogrammide nagu „Euroopa horisont“ ja kosmoseprogramm raames. Toetades äriõiguse, lepinguõiguse, rahapesuvastase võitluse ja tarbijapoliitika meetmeid, loob tulevane ühtse turu programm sünergiat **õigluse, õiguste ja väärtuste fondiga**, aidates kaasa ELi õigusruumi loomisele kodanike ja ettevõtjate võrdse juurdepääsu kaudu õiguskaitsele ning kohtutöötajate asjakohase koolitamise kaudu, et tagada ettevõtlust ja tarbijaõigust käsitlevate õigusaktide täitmine.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma,	6 089*
millest:	
ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME)	3 000*
toiduohutus	1 680
statistika	552
finantsteenused	528
tarbijaküsimused	188
konkurents	140

* Käesolev rahastamispakett hõlmab InvestEU fondist eraldatud 2 miljardit eurot.

Märkus. Ümardamise tõttu ei ole kogusummad päris täpsed.

ÜHTNE TURG

ELi pettustevastase võitluse programm

ELi pettustevastase võitluse programmiga toetatakse liikmesriikide jõupingutusi **ELi finantshuvide vastaste pettuste ennetamisel ja nendega võitlemisel**.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

ELi finantshuvide kaitse on nii liikmesriikide kui ka ELi tasandi vastutusala. EL ei salli pettusi ja peab kaitsma oma eelarvet, eriti nappide vahendite aegadel. Kulude poolel on eelarve pettuste ja õigusnormide rikkumise ohus. Tulude poolel on samuti erilises pettuste ohus kaks olulist sisendit ELi eelarvesse: riikide poolt kogutav tollimaks ja käibemaks. Tolliliidus, milles kaubad liiguvad vabalt liikmesriikide vahel, peab riiklikel uurimisasutustel samuti olema võimalik oma jõupingutused ühendada ning kooskõlastada oma uurimist ja andmevahetust.

Programmi üleeuroopaline mõõde lihtsustab piiriülest koostööd ja suhtlust. Lisaks sama valdkonna riiklikust/piirkondlikust sekkumisest tõhusamale vahendite kasutamisele võimaldab see parandada kavandamist ja seiret.

2. EESMÄRGID

ELi pettustevastase programmiga nähakse ette tehnilised vahendid ja koolitus, mis võimaldavad (ühiseid) pettustevastaseid operatsioone ja uurimist. Lisaks panustatakse programmiga uutesse elektroonilistesse struktuuridesse, mis võimaldavad liikmesriikidel pettustega tõhusalt võidelda tihedas koostöös ELi institutsioonide ja asutustega, näiteks Euroopa Prokuratuuriga.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Selleks et toetada pettustevastast võitlust, rahastatakse ELi pettustevastase võitluse programmist mitmesugust tegevust, peamiselt toetuste ja hangete kaudu. Eelkõige keskendutakse tehnilise varustuse soetamisele, konverentsidele, koolitustegevusele ja parima tava levitamisele oma toetusesaajate (peamiselt riigiasutuste) seas. Programmi raames nähakse ette rahalised vahendid ka ühisteks infosüsteemideks ja andmebaasideks, et toetada pettustevastases võitluses vastastikust abi ja tollikoostööd, eelkõige tagades tolliteabe vahetamise liikmesriikide, ELi ja kolmandate riikide vahel. Samuti nähakse programmi raames ette vahendid, millega rahastada õigusnormide rikkumistest teavitamist liikmesriikide poolt.

ELi pettustevastase võitluse programmi raames ühendatakse rahastamine kahest olemasolevast algatusest: programm Herakles III, mille eesmärk on toetada võitlemist pettuste, korruptsiooni ja õigusnormide rikkumisega; ning pettustevastane infosüsteem, millest toetatakse eelkõige tolliküsimustes antavat vastastikust abi. Programmist rahastatakse jätkuvalt eiramisjuhtumite haldamise süsteemi, mis praegu toimib pettustevastase infosüsteemi raames.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

ELi pettustevastase võitluse programmiga täiendatakse olemasolevaid pettustevastase võitluse poliitika vahendeid – eelkõige finantshuvide kaitse direktiivi, mille liikmesriigid peavad üle võtma 2019. aasta juuliks – ning tegeletakse eesseisvate arengusuundade ja probleemidega ELi finantshuvide kaitse valdkonnas. Tugev sünergia luuakse ka **Euroopa Prokuratuuriga**, mis alustab ELi eelarvega seotud pettuste uurimist ja selle valdkonna süüdistuste esitamist 2020. aasta lõpuks. Programmiga võimaldatakse vältida kattumist, saavutada tõhusust ja võimaldada suuremat paindlikkust reageerimisel uutele uurimisprioriteetidele.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	181

ÜHTNE TURG

FISCALIS – Maksukoostöö

Fiscalis on liidu koostööprogramm, mis võimaldab riikide **maksuhalduritel koguda ja vahetada teavet ning teadmisi**.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Fiscalise programmiga aidatakse kaasa liidu maksusüsteemide tõrgeteta toimimisele, toetades liikmesriikide maksuasutuste vahelist koostööd ning pakkudes kulutõhusaid ja koostalitlusvõimelisi IT-lahendusi, mida iga liikmesriik peaks muidu üksinda välja töötama.

Programmiga pakutakse Euroopa lisaväärtust, panustades võitlusse maksupettuste, maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise vastu, parandades maksude õiglust ja läbipaistvust ning toetades ühtse turu toimimist ja konkurentsivõimet. Seda on võimalik tulemuslikult saavutada ainult ühismeetmetega liidu ja liikmesriikide tasandil.

2. EESMÄRGID

Fiscalise programmi raames keskendutakse tõhusate mehhanismide, sealhulgas infotehnoloogia vahendite loomisele, et parandada maksuhaldust ja halduskoostööd ning et eelkõige anda liikmesriikide maksuasutustele tõhusamad vahendid võitluseks maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumisega, aidates seejuures kaasa maksukohustuse täitmisele. Üldiselt aidatakse programmiga kaasa liidu maksusüsteemide adekvaatsele toimimisele, st

- ▶ aidatakse **vältida maksupettusi, maksudest kõrvalehoidumist ja maksustamise vältimist ning nendega võidelda;**
- ▶ aidatakse vältida kodanike ja ettevõtete (sh väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate) **tarbetut halduskoormust** piiriülestel tehingutel;
- ▶ toetatakse **ühtse turu** täieliku potentsiaali saavutamist ja edendatakse liidu konkurentsivõimet;
- ▶ edendatakse ja toetatakse ühist liidu lähenemisviisi **rahvusvahelistel foorumitel**.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Võttes arvesse programmi tegevuse iseloomu ja fookust maksuhalduritele kui toetusesaajatele, jätkatakse Fiscalise programmi rakendamist otsese eelarve täitmise alusel. See võimaldab vahendeid eraldada sihipäraselt ja asjakohaselt, millega kaasneb võime kiiresti kohaneda esilekerkivate prioriteetide ja vajadustega.

Täiendavalt lihtsustatakse programmi rakendamist, maksimeerides toetuste kontekstis ühekordsete maksete ja ühikukulude kasutamist. Kõnealuse programmi rakenduse mehhanismide hulka kuuluvad ka riigihankelepingud.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Fiscalisega pakutakse sünergiat muude programmide, näiteks **tolliprogrammiga**, eelkõige elektrooniliste süsteemide, programmijuhtimise ja ühismeetmete vallas, ning **digitaalse Euroopa programmiga**. Programmiga täiendatakse ka uut struktuurireformiprogrammi, mis hõlmab toetust maksuhalduritele.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	270

ÜHTNE TURG

TOLL – Tollikoostöö

Tolliprogrammist toetatakse tolliasutuste tööd ja **nendevahelist koostööd**, kaitstes seejuures liidu ja selle liikmesriikide finants- ja majandushuve. Sellega tugevdatakse ühtse turu terviklust.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Toll on liidu ainupädevusse kuuluv valdkond, milles ELi õigusaktid on ulatuslikult ühtlustatud. Rakendamisega tegelevad siiski liikmesriigid. Seetõttu on vaja tugevat koostööd sügavamaks tegevuse integreerimiseks, mis võimaldab eri liikmesriikide tolliasutustel tegutseda ühena. Sellega aidatakse tagada ka tollimaksude (15 % ELi eelarvest, st 2016. aastal 20 miljardit eurot), impordikäibemaksu ja aktsiisimaksude korrektne kogumine. Kuna tollivaldkonna meetmed on piiriülesed, ei saa üksikud liikmesriigid neid üksi tõhusalt ega tulemuslikult rakendada.

Tolliprogrammiga pakutakse liidule riiklike tolliasutuste vahelise koostöö raamistikku, sh IT-küsimustes. Tollikoostöö tugineb kõrgturvatud spetsiaalsele sidevõrgule ning mitmele omavahel ühendatud ja koostalitlevale üleeuroopalisele elektroonilisele süsteemile, mida kasutavad liikmesriikide tolliasutused, sh teabevahetuseks ettevõtetega. Tulemuseks saadud süsteem on oluliselt kulutõhusam sellest, kui iga liikmesriik looks omaenda kahe- või mitmepoolse koostööraamistiku.

2. EESMÄRGID

Programmi eesmärk on **toetada tolliasutusi** liidu ja selle liikmesriikide finants- ja majandushuvide kaitsmisel. Programmiga **parandatakse halduskeskkonda** rahvusvaheliste kaubandusettevõtete seisukohast, sh digiteeritakse kaubanduse ja tolli suhtlust. Lisaks **tugevdatakse programmiga kodanike julgeolekut ja kaitset** ning soovitakse tolli nüüdisajastada. Sellel on oluline roll tolliliidu kõigi tahkude toimimise optimeerimisel, suurendades sellega ELi atraktiivsust ja usaldusväärsust kaubanduspartnerina üleilmastunud maailmas.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Programmi eesmärkide täitmiseks kasutatakse koostalitlusvõimeliste üleeuroopaliste elektrooniliste süsteemide ja ühismeetmete väljatöötamiseks otsehallatavaid hankeid ja toetusi. Täiendavalt soovitakse lihtsustada programmi rakendamist, maksimeerides toetuste andmisel ühekordsete maksete ja ühikukulude kasutamist. Programmi rakenduse mehhanismide hulka kuulub ka ekspertide kulude hüvitamine.

Ühekordsuse põhimõttel tolliasutuste vahel vahetatavate andmetega lihtsustatakse tollivaldkonna tegevust veelgi. Lisaks pakutakse uue põlvkonna turvalise võrgutaristuga paremat andmevahetust ja turvalisemaid teenuseid.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Programmil on tegevuse, rakendusmehhanismi ja kavandatud toetusesaajate seisukohast tugevad sidemed **Fiscalise, Periclese ja ELi pettustevastase võitluse programmiga**. Programmiga luuakse sünergia ka **digitaalse Euroopa programmiga**, mille puhul töötatakse välja elektroonilise süsteemi arhitektuuri ja taristu üldlahendused, et võimaldada süsteeme täiendavalt ühtlustada ja saavutada nendevahelist mastaabisäästu. Programmide vahel käib juba koostöö elektrooniliste süsteemide teatavate komponentide väljatöötamise alal. Programmil on sidemed ka **integreeritud piirihalduse fondiga**, eelkõige selle **tollikontrolli seadmete** komponendiga, mille raames aidatakse liikmesriikide tolliasutustel hankida varustust, ning Sisejulgeolekufondiga. Samuti on täiendavus olemas ka **tehnilise toetuse vahendiga**, et aidata parandada tolliasutuste suutlikkust.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	950

KOSMOS

Euroopa kosmoseprogramm

Kosmoseprogrammist rahastatakse **Euroopa kosmosetaristu** ja seotud teenuste rakendamist ja kasutamist.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Kosmosetaristuga toetatakse teenuseid, mis on muutunud eurooplaste igapäevaelus asendamatuks mobiiltelefonide kasutamisel, sõidukijuhtimisel ja sihtkohtade leidmisel navigatsioonisüsteemi abil ning lendamisel ja meresõidul. Kosmosetaristuga aidatakse samuti kaitsta inimesi (näiteks paremini hinnates loodusõnnetuste mõju ja neile reageerimist), keskkonda ning põhilisi majandussüsteeme (elektrijaamad, pangatehingud, turvaline side). Uue kosmosetehnoloogia ja innovaatiliste teenuste esilekerkimisel suureneb järjest ka tiptasemel kosmosetaristu tähtsus.

Satelliidivõrgustiku rahastamine ja kosmoseprogrammide käigushoidmine ületab iga üksiku liikmesriigi finants- ja tehnilise suutlikkuse. Kui iga liikmesriik töötaks välja omaenda kanderaketid, satelliidid ja regulatiivsed standardid, raisataks ka vahendeid ja killustataks neid. Kosmos on strateegiline sektor ning selleks, et jääda üleilmseks tegijaks, peab EL kindlustama oma tööstusliku juhtpositsiooni ja autonoomia. Euroopa Liidu toimimise lepinguga on ELile antud ülesanne koostada Euroopa kosmosepoliitika, mida toetatakse Euroopa kosmoseprogrammiga.

2. EESMÄRGID

Kosmoseprogrammiga tagatakse, et EL kasutab täielikult ära majanduslikku ja sotsiaalset potentsiaali, mida kosmos suudab pakkuda:

- ▶ tagatakse **olemasolevate kosmosetaristu ja -teenuste järjepidevus ning uute taristu ja teenuste väljatöötamine**. ELil on kolme juhtalgatust: *Copernicus* – Maa seire andmete üleilmne juhtiv pakkuja; *Galileo* – Euroopa globaalne satelliitnavigatsioonisüsteem ning *EGNOS* – lennundus-, merendus- ja maismaavaldkonna kasutajatele osutatavate navigatsiooniteenuste signaalivõimenduse süsteem. Selleks et jätkuvalt toota andmeid ja rakendada uuenduslikke teenuseid, tuleb välja saata uusi satelliite ning hooldada ja täiustada maapealset taristut;
- ▶ toetatakse **üleilmselt konkurentsivõimelise innovaatilise Euroopa kosmosesektorit**. Programmist toetatakse tööstuse konkurentsivõimet, rahvusvahelistumist ja oskuste arendamist kosmosetööstuse väärtusahela igas lülis alates tugevast satelliiditööstusest ja lõpetades dünaamilise järgnevate teenuste sektoriga, samuti kosmosevaldkonnas ELi strateegilise autonoomia tagamist. Ühtlasi toetatakse tehnosiiret ja tehnoloogია vastastikkust kasulikkust muude sektoritega kui kosmosega;
- ▶ tugevdatakse ELi suutlikkust omada **tagatud juurdepääsu kosmosele ja kosmoseteenustele**. Kosmosevaldkonna suutlikkus on nii strateegiline, et EL peab vähendama sõltuvust välistest osalejatest satelliitide ehitamisel, väljasaamisel ja tööhoidmisel; ta peab säilitama oma tegevusvabaduse ja otsustusautonoomia. Seetõttu toetatakse kosmoseprogrammist ELi uuenduslikke jõupingutusi jääda kanderakettide sektoris ja laiemas kosmosesektoris konkurentsivõimeliseks, samuti tagatakse sellega

satelliitide parem kaitse ja seire kosmoses (kosmose jälgimine ja seire, kosmose olukorrast ülevaate saamine) ning turvaline satelliitside ELi ja liikmesriikide ametiasutustele.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Kosmoseprogrammi täitmiseks kasutatakse enamjaolt hankeid. Mõni konkreetne tegevus delegeeritakse ametitele ja rahvusvahelistele asutustele, eelkõige Euroopa GNSSi Agentuurile ja Euroopa Kosmoseagentuurile. Vajaduse korral kaalutakse ka täiendavaid rakendusmehhanisme, näiteks avaliku ja erasektori vahelist ning avaliku sektori sisest partnerlust.

Tulevase programmi raames konsolideeritakse kõik kosmosega seotud meetmed ühte määrusesse. Sellega tagatakse suurem seostatus, nähtavus ja eelarvealane paindlikkus. Sellise ratsionaliseerimisega peaks suurenema tõhusus, mis lõpuks aitab kaasa uute kosmosepõhiste teenuste kasutuselevõtule.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Kosmoseprogrammiga aidatakse rakendada mitut ELi poliitikavaldkonda. Sellega parandatakse loodusvarade, kliimamuutuste ja rändeteede seiret. Kosmoseprogrammiga toetatakse nutikate ja kestlike transpordilahenduste ja täppispõllumajanduse kasutuselevõttu. Sellega aidatakse suurendada liidu turvalisust. Programmiga luuakse ettevõtlusvõimalusi, elavdades sellega üldiselt töökohtade loomist, majanduskasvu ja investeeringuid ELis. Pariisi kliimakokkulepet toetav sõltumatu üleilmse CO₂-heite seire ja kontrolli suutlikkus lubab Euroopal võtta üleilmse juhtrolli võitluses kliimamuutustega ning roheline ja jätkusuutliku majanduse väljakujundamisel. Tagatakse sünergia ja vastastikune täiendus **programmiga „Euroopa Horisont“**, eelkõige kosmoseuuringute ja innovatsioonimeetmete osas. Arvestades, et kosmosesuutlikkus on olemuslikult kahesuguse kasutusega (st mõeldud nii tsiviil- kui ka militaarklientidele), aidatakse kosmoseprogrammiga täita julgeoleku- ja kaitsealaseid prioriteete.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	16 000

REGIONAALARENG JA ÜHTEKUULUVUS

Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond

Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond toetavad Euroopa Liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust. Nad aitavad vähendada Euroopa piirkondade ja riikide vahel ikka veel esinevaid erinevusi. Euroopa Regionaalarengu Fond toetab eelkõige struktuurilist kohandamist ja majanduslikku üleminekut ning Ühtekuuluvusfondi põhitähelepanu all on investeringud keskkonda ja transporditaristusse. Neist fondidest koos Euroopa Sotsiaalfondiga rahastatakse Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitikat.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

ELis varieeruvad majanduslikud ja sotsiaalsed erinevused regiooniti märkimisväärselt ning takistavad liidu harmoonilist arengut. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 174 alusel on liidu eesmärk ühtlustada eri piirkondade arengutaset ja toetada arengut kõige ebasoodsamates piirkondades. Ühtekuuluvuspoliitika väljendab eurooplaste solidaarsust ja on ühtaegu ka ELi **peamine investeerimispoliitika**. Soodustades Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi kaudu majanduslikku lähenemist vähem arenenud piirkondades, tugevdatakse ühtset turgu ning luuakse kogu liidus võimalusi töötajatele, tarbijatele ja ettevõtetele. Euroopas, kus rohkem ja vähem arenenud piirkonnad on riigiti ebaühtlaselt jaotunud, tuleb selliste erinevuste vähendamise poliitikat korraldada kõrgemal kui riigi tasandil.

Ühtekuuluvuspoliitika toetab liikmesriikide majanduslikku kohandamist. See on ka tähtis majandus- ja finantsvapustuste leevendaja, sest aitab stabiliseerida avaliku sektori investeringuid eelarve konsolideerimise ajal.

Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond toetavad arengut, kaasrahastades investeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni, kliimamuutustega seotud ja keskkonnameetmetesse, väikeettevõtjatele pakutavasse ettevõtlustoetusse, üldist majandushuvi pakkuvatesse teenustesse, telekommunikatsiooni-, energia- ja transporditaristusse, tervishoiu-, haridus-, kultuuri- ja sotsiaaltaristusse ning kestlikku linnaarengusse ja arukatesse küladesse. On tõendeid selle kohta, et ka rohkem arenenud liikmesriikides ja piirkondades tehtaks nende kahe fondi abita vaid vähest osa loetletud investeringutest. Ühtlasi puuduks selliste investeringute korral kõnealuste fondidega loodud raamistik, sealhulgas **mitmeaastased programmid, partnerluspõhimõte ja aruka spetsialiseerumise strateegiate** koostamine.

Euroopa Regionaalarengu Fondist toetatakse rahaliselt ka Euroopa lisaväärtuse üht olulist elementi –**INTERREGi** programme, mis toetavad kogu Euroopas **piiriülest ning riikide- ja piirkondadevahelist koostööd** ning võimaldavad liikmesriikidel ja piirkondadel teha ühiste probleemide lahendamiseks piiriüleselt koostööd.

Üle 20 aasta on Euroopa Regionaalarengu Fondist antud sihtotstarbelisi rahalisi vahendeid ka piiriülestele programmidele, millega toetatakse rahu ja leppimist **Põhja-Iirimaa ja Iirimaa piirialadel**. Komisjon kavatses teha ettepaneku neid programme nende praeguse juhtimisstruktuuri põhjal jätkata.

2. EESMÄRGID

Perioodil 2021–2027 aitab Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Ühtekuuluvusfondist antav toetus liikmesriikidel vähendada oma majanduslikke, sotsiaalseid ja piirkondlikke erinevusi tänu sekkumistele, milles keskendutakse viiele eesmärgile:

- ▶ **arukam Euroopa:** edendada konkurentsivõimet, digiüleminekut, ettevõtlust ja innovatsiooni (sh kaasavat majanduskasvu ja sotsiaalseid ettevõtteid) ning parandada ettevõtluskeskkonda osana tööstussektori kohanemisest üleilmastumise, ringmajanduse ja kliimamuutustega;
- ▶ **rohelisem CO₂-vaba Euroopa: energiasüsteemi ümberkujundamine puhtal ja õiglasel viisil**, et suurendada energiatõhusust, toetada üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele, soodustada taastuvenergia kasutust ning toetada vähese CO₂-heitega tehnoloogia uuenduslikku kasutamist, et toetada rohelisi ja siniseid investeringuid muu hulgas loodusvarade kestlikku majandamisse, ringmajandust ning kliimamuutuste leevendamist ja nende kohanemist;
- ▶ **paremini ühendatud Euroopa: liikuvusalased, energia- ja IKT-ühendused**, et arendada piirkondlikke võrke ja süsteeme, mille abil edendada kestlikku transporti, tarkvõrke ja kiiret digitaalset juurdepääsu piirkondliku, kohaliku ja piiriülese ühenduvuse, sh nende turvalisuse parandamiseks;
- ▶ **sotsiaalsem Euroopa: Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamine**, eelkõige elukestev õpe, haridus- ja koolitustaristu ning tervishoiu-, kultuuri- ja sotsiaaltaristu;
- ▶ **kodanikele lähemal olev Euroopa – kestlik ja terviklik areng** kohalike algatuste kaudu, millega soodustatakse linna- ja maapiirkondades ning rannikualadel majanduskasvu ja sotsiaal-majanduslikku kohalikku arengut.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Kõnealuseid fonde rakendatakse partnerluses liikmesriikide ja piirkondadega ning nende eelarvet täidetakse koostöös liikmesriikidega. Sellesse partnerlusse on jõuliselt kaasatud ka riikide, piirkondade ja kohalikud sidusrühmad ning kodanikuühiskond. Nii tagatakse isevastutuse võtmine eesmärkide ja saavutuste eest ning tuuakse Euroopa kodanikele lähemale. Selline partnerlus aitab ühtlasi tugevdada riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke haldusasutusi.

Uute kavandatud määruste oluline element on **lihtsustatud ja tulemuslikum rakendamine**; selleks kehtivad alates 2021. aastast järgmised muudatused:

- ▶ väiksem halduskoormus tänu sünergiale ja fondide rakenduseeskirjade kooskõlla viimisele, suurem kolmanda isiku audititele tuginemine ning võimalus olemasolevate juhtimis- ja kontrollisüsteemide kasutamist pikendada;
- ▶ diferentseeritud rakendamine, kasutades heade tulemustega programmide puhul leebemaid juhtimis- ja kontrollisüsteeme;
- ▶ läbivaatamisega võimaldatav paindlikkus kohandada vajaduse korral viimaste programmiaastate prioriteete, et võtta arvesse uusi prioriteete ning hinnata edusamme, mis on tehtud riigipõhiste soovitude raames investeerimisega seoses antud suuniste järgmisel, ja tulemuslikkust;

- ▶ suurem rahastamisvahendite kasutamine muu hulgas uues InvestEU fondis vabatahtliku osalemise kaudu;
- ▶ keskendumine kulude asemel tulemustele.

Suurem riigipoolne kaasrahastamine aitab suurendada isevastustuse võtmist kohapeal ja poliitika mõju.

Saavutatakse perioodi jooksul stabiilsem ja prognoositavam makseprofiil. Arvestades perioodi 2014–2020 täitmata kulukohustuste tähtsust, vähendatakse eelrahastamise määra. Uuesti võetakse kasutusele n+2 reegel, mis aitab samuti parandada finantsjuhtimist ja programmitöö perioodi tegevusega kiiremini alustada.

Et ühtekuuluvuspoliitikal oleks võimalikult suur mõju, peavad investeeringutega kaasnema ka pehmed meetmed, sealhulgas tööjõu oskuste täiendamine. Selleks võib programmides kombineerida Euroopa Sotsiaalfondi+, Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi toetust.

Suhteline SKP elaniku kohta jääb edaspidigi fondidest raha eraldamise oluliseks kriteeriumiks, kuid arvesse võetakse ka muid tegureid, näiteks töötus, kliimamuutused ja rändajate vastuvõtt/lõimimine.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÖLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Kõigile koostöös liikmesriikidega täidetava eelarvega fondidele hakkavad kehtima ühiseeskirjad (ühissätete määrus) ning see hõlmab järgmisi fonde: **Euroopa Regionaalarengu Fond, Ühtekuuluvusfond, Euroopa Sotsiaalfond+, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond, Euroopa Merendus- ja Kalandusfond, Varjupaiga- ja Rändefond, Sisejulgeolekufond ning integreeritud piirihalduse fond**. Nii ühtlustatakse eeskirjad ning suureneb sidusus ja sünergia nimetatud fondide vahel.

Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond viiakse suuremasse kooskõlla **majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaastaga**, mis tugevdab ka selle piirkondlikku mõõdet. Euroopa poolaasta raames analüüsitakse üksikasjalikult liikmesriikides esinevaid probleeme ning selle alusel kujundatakse järgmise perioodi alguses ja vaheetapil fondide programmitöö. See moodustab tegevuskava fondide kavandamiseks ja jälgimiseks lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis. Alles jääb eeltingimuste ja makromajandusliku tingimuse süsteem. Euroopa poolaasta protsessi kaudu tagavad komisjon ja liikmesriigid (eelkõige riiklike reformikavade alusel), et ühtekuuluvuspoliitika fondide kaudu rahastamine ning uus **reformide tugiprogramm** seoses struktuurireformide toetamisega on koordineeritud ja vastastikku täiendav.

Ühtekuuluvuspoliitikas keskendutakse rohkem innovatsioonile. Tugevdatakse vastastikust täiendavust programmidega „Erasmus+“ ja „Euroopa horisont“ asjakohaste eeskirjade kooskõlla viimise, kvaliteedimärgise mehhanismide tugevdamise ning sihtotstarbelise eeltingimuse kaudu. Jätkatakse aruka spetsialiseerumise strateegia kontseptsiooni arendamist.

Ühtekuuluvusfondist rahastatakse ka edaspidi **üleeuroopalise transpordivõrgu projekte** nii eelarve koostöös liikmesriikidega täitmise kaudu kui ka eelarve otsese täitmise kaudu **Euroopa ühendamise rahastu** raames. Selleks kantakse Ühtekuuluvusfondist Euroopa ühendamise rahastusse 11 miljardit eurot.

Et optimeerida keskkonnainvesteeringuid toetavate fondide kasutamist, tagatakse sünergia **keskkonna- ja kliimameetmete programmiga LIFE**, eelkõige LIFE strateegiliste integreeritud projektide kaudu.

Rändega seotud probleemidega tegelemiseks keskendutakse ühtekuuluvuspoliitika fondides pikaajalistele integratsiooniga seotud vajadustele ning **Varjupaiga- ja Rändefondis** lühiajalisematele vajadustele.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma,	273 000
millest:	
Euroopa Regionaalarengu Fond,	226 308
millest:	
investeerimine majanduskasvu ja töökohtade loomisse	215 172
Euroopa territoriaalne koostöö	9 500
äärepoolseimad piirkonnad ja hõredalt asustatud alad	1 637
Ühtekuuluvusfond,	46 692
millest Euroopa Ühendamise Rahastu transpordiosa jaoks	11 285

Märkus. Ümardamise tõttu ei ole kogusummad päris täpsed.

REGIONAALARENG JA ÜHTEKUULUVUS

Toetus Küprose türgi kogukonnale

Programmi eesmärk on hõlbustada Küprose taasühendamist, soodustades Küprose türgi kogukonna majandusarengut.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

ELil on ainulaadsed võimalused pakkuda saare taasühendamiseks poliitilist ja majanduslikku toetust. Kui Küpros astus 2004. aastal ELi, teatas EL, et soovib „teha lõpu Küprose türgi kogukonna isoleeritusele ja aidata kaasa Küprose taasühendamisele, toetades Küprose türgi kogukonna majanduslikku arengut“. Seepärast toetab EL peale läbirääkimiste, mida peetakse Küprose küsimusele tervikliku lahenduse leidmiseks, ka Küprose türgi kogukonda spetsiaalse ELi abiprogrammi kaudu.

2. EESMÄRGID

Programmi eesmärk on hõlbustada Küprose taasühendamist, soodustades Küprose türgi kogukonna majandusarengut; eriline rõhk on saare majanduslikul lõimimisel, suhete parandamisel saare kahe kogukonna vahel ja ELiga ning liidu õigustikuks valmistumisel. Programmil on viis erieesmärki: a) arendada ja taastada taristuid, b) edendada sotsiaalset ja majandusarengut, c) soodustada leppimist, usalduse suurendamise meetmeid ja kodanikuühiskonna toetamist, d) lähendada Küprose türgi kogukonda ELile ning e) valmistada Küprose türgi kogukonda ette kehtestama ja rakendama liidu õigustikku pärast seda, kui Küprose probleemile on leitud terviklik lahendus.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Programmi rakendab vahetult Euroopa Komisjon. Mõnda projekti rakendavad eelarve kaudse täitmise raames rahvusvahelised organisatsioonid või liikmesriikide asutused.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Arvestades Küprose türgi kogukonna eriolukorda, on tegemist eraldiseisva ELi programmiga, mis ei ole seotud muude vahenditega, ehkki selle meetmeid püütakse võimaluse korral koordineerida muude rahastajatega.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	240

MAJANDUS- JA RAHALIIT

Reformide tugiprogramm

Reformide tugiprogrammi eesmärk on toetada **struktuurireformide läbiviimist liikmesriikides**. Struktuurireforme läbi viia on väga tähtis, et ajakohastada Euroopa majandusi, tugevdada vastupanuvõimet ning soodustada suuremat lähenemist Euroopa majandus- ja rahaliidus.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Reformide tugiprogramm aitab parandada ühtekuuluvust, vastupanuvõimet, konkurentsivõimet ja tootlikkust ning toetada töökohtade loomist, investeerimist ja majanduskasvu. Programm aitab seega tugevdada ELi sotsiaal-majandusstruktuure ning kiirendada liikmesriikide vahel majanduslikku ja sotsiaalset lähenemist. Sel eesmärgil antakse programmi alusel liikmesriikidele nende reformide läbiviimiseks nii tehnilist kui ka rahalist toetust.

Kuigi struktuurireformide läbiviimine liikmesriikides kuulub endiselt riikide pädevusse, sai kriisiaastatel selgeks, et liikmesriikide (eriti nende, kus kasutatakse sama raha) majanduste tiheda seotuse tõttu mõjutavad ühes liikmesriigis tehtud reformid teisi liikmesriike ning ei saa seega olla vaid riigisisene küsimus. Majanduspoliitikat on ELi tasandil hakatud Euroopa poolaasta raames tugevamini koordineerima, et muu hulgas panna suuremat rõhku ka euroala prioriteetidele, kuid riigipõhiseid soovitusi on liikmesriikides rakendatud ebaühtlaselt. Kõnealuse programmi alusel antakse lisatoetust reformide läbiviimiseks Euroopa poolaasta raames. Nii aitab programm parandada liikmesriikide majanduslikke ja sotsiaalseid saavutusi ja vastupanuvõimet. Seepärast ei avaldu programmi mõju mitte üksnes riikide tasandil, vaid sel on hea ülekanduv mõju ka liidule tervikuna.

Programm aitab toime tulla riikides reformide läbiviimisel esinevate struktuurset laadi probleemidega. See võimaldab ka mastaabisäästu ja heade tavade vahetamist liikmesriikide vahel. Liikmesriigid peavad sageli toime tulema sarnaste probleemide ja praktiliste piirangutega, mis on seotud reformide läbiviimisega. Programm võimaldab luua kogu ELi hõlmava eksperditeadmiste võrgustiku, mida saavad kasutada kõik liikmesriigid. See soodustab liikmesriikide ja komisjoni vastastikust usaldust ja edasist koostööd. Programm aitab luua vastastikust täiendavust ja sünergiat muude liidu programmide ja poliitikameetmetega piirkondade, riikide, liidu ja rahvusvahelisel tasandil, eelkõige täiendades Euroopa poolaasta raames antavaid poliitikasuuniseid.

2. EESMÄRGID

Programmi abil püütakse edendada ja toetada struktuurireformide läbiviimist liikmesriikides. Eesmärk on ajakohastada Euroopa majandusi, tugevdada vastupanuvõimet ja soodustada suuremat lähenemist Euroopa majandus- ja rahaliidus konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamise kaudu ning toetada töökohtade loomist, investeerimist ja majanduskasvu. Vastupanuvõimeliste majandus- ja sotsiaalstruktuuride tagamine on eriti tähtis riikides, kus kasutatakse ühisraha, ning euro kasutuselevõtuks valmistuvates liikmesriikides, et tagada nende sujuv euroalale üleminek ja selles osalemine.

Programmi alusel püütakse toetada paljusid erinevaid reforme, eriti neid, mis on tehtud kindlaks majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raames. Eelkõige käsitletakse

riigipõhistes soovitudes kirjeldatud probleeme. Põhitähelepanu all on reformid, mis aitavad kõige rohkem suurendada liikmesriikide majanduste vastupanuvõimet ja avaldavad head ülekanduvat mõju teistele liikmesriikidele. See hõlmab toote- ja tööturgude reforme, maksureforme, kapitaliturgude arendamist, ettevõtluskeskkonna parandamise ning avaliku halduse reforme.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Programm sisaldab kolme eraldiseisvat ja üksteist täiendavat vahendit.

- ▶ **Reformitoetusvahendi** kaudu antakse rahalist toetust liikmesriikidele, et viia läbi majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud struktuurireforme. Seda hallatakse eelarve otsese täitmise korras. Vahendist antakse liikmesriigile rahalist toetust komisjoniga kokku lepitud reformikohustuste täitmise korral. Reformid pakub vabatahtlikult välja liikmesriik Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud probleemide põhjal. Need reformid on eriti tähtsad liikmesriikides, kus valitseb ülemäärane tasakaalustamatus. Liikmesriik määrab üksikasjalikud meetmed, rakendamise vahe-eesmärgid ja lõpuleviimise ajakava, mis ei ületa kolme aastat. Komisjoni ja liikmesriigi dialoogi alusel võtab komisjon rakendusaktiga vastu otsuse, milles on sätestatud liikmesriigi täidetavad reformikohustused (sh vahe-eesmärgid, eesmärgid ja ajakava) ning eraldatud rahaline toetus. Liikmesriigid annavad edusammude kohta aru riikliku reformikava kaudu Euroopa poolaasta raames.
- ▶ **Lähenemisrahastust** antakse sihtotstarbelist rahalist ja tehnilist toetust liikmesriikidele, kes soovivad ühineda euroalaga ning on astunud tõendatavaid samme ühisraha kasutuselevõtmiseks teatava ajavahemiku jooksul. Vahendi eesmärk on toetada selliste reformide läbiviimist, mille eesmärk on aidata riigil valmistuda euroalas edukaks osalemiseks. Tehnilist toetust taotletakse sellest vahendist samade eeskirjade järgi nagu tehnilise toetuse vahendist. Lähenemisrahastust rahalise toetuse saamiseks teevad liikmeriigid reformikohustuste ettepanekud samade eeskirjade järgi nagu reformitoetusvahendi puhul. Lähenemisrahastu jaoks ette nähtud eraldised kantakse üle reformitoetusvahendisse, kui toetuskõlblik liikmesriik ei ole 2023. aasta lõpuks astunud lähenemisrahastust toetuse taotlemiseks vajalikke samme.
- ▶ **Tehnilise toetuse vahend** luuakse struktuurireformi tugiprogrammi asemele, et anda liikmesriikidele nende taotluse korral vajadusekohast tehnilist tuge institutsiooniliste, halduslike ja jätkusuutlikku majanduskasvu tagavate struktuurireformide läbiviimiseks. Vahendi eesmärk on pakkuda kohapeal praktilist tuge ning toetada kogu reformiprotsessi ja/või selle järke või etappe. Tuge pakutakse vahetult komisionisestest eksperditeadmistega või seda tehakse koos muude tehnilise toe andjatega. Olenevalt projektist võivad need olla riiklike haldusasutuste, rahvusvaheliste organisatsioonide, eraettevõtete ja konsultatsioonifirmade, aga ka erasektori eksperdid. Liikmesriike toetatakse kõigi poliitikavaldkondade puhul koordineeritud viisil ja kõigis sektorites lõimitult, säilitades liikmesriigi vaatenurga.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Programm täiendab tugevamat seost **ühtekuuluvuspoliitika** ja Euroopa poolaasta vahel. Koos muude uute vahenditega, nagu **Euroopa investeringute stabiliseerimise vahend**, on

kõnealune programm osa üldisest lähenemisviisist ajakohastatud ELi raamistikule, millega toetatakse stabiilset Euroopa majandus- ja rahaliitu.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	25 000
millest:	
reformitoetusvahend,	22 000
lähenemisrahastu,	2 160
tehnilise toetuse vahend	840

MAJANDUS- JA RAHALIIT

Majandus- ja rahaliitu toetav Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahend

Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahend aitab leevendada asümmeetriliste vapustuste mõju ja vältida halva mõju ülekandumist teistesse liikmesriikidesse.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Majandus- ja rahaliidu süvendamine on ühine prioriteet. See nõuab liikmesriikidelt sihikindlaid meetmeid, kuid abivahendina saab kasutada ka piisavat toetust ELi eelarvelistest toetusvahenditest ja poliitika koordineerimise vahenditest.

ELi eelarvega on alati soodustatud ülespoole suunatud majanduslikku ja sotsiaalset lähenemist. ELi tasandi laenuandmissuutlikkust on viimastel aastatel suurendatud, et reageerida erakorralistele olukordadele. Seni on aga makromajanduslik kriisiabi olnud ELi eelarvesse piiratud määral kuuluv, ent kasulik pädevus, mis on hõlmanud näiteks Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi ja maksebilansi instrumenti ning samas on ainuüksi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamisel raskustes olevate liikmesriikide jaoks olnud stabiliseeriv mõju.

Kõik riigid on erinevad ning majanduse suurus ja ülesehitus on vapustustele avatuse tõenäosuse olulised tegurid. Kriis näitas aga üksikutele liikmesriikidele suurte asümmeetriliste vapustuste mõju leevendamiseks kättesaadavate vahendite piiratust, kusjuures mõni riik kaotas isegi juurdepääsu turgudele, mille abil end rahastada. Mitmel puhul tingis see pikaleveninud majanduslanguse ja selle halva mõju ülekandumise teistele liikmesriikidele. Selle põhjus on, et euroala ja vähemal määral ka ELi majandused on omavahel tihedalt seotud. Seepärast tooks niisuguse halva mõju ülekandumise vältimine euroala tasandil loodud uue vahendi abil selget kasu ja lisaväärtust kogu ELile tervikuna.

Loodava Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahendi erijoonte tõttu peab põhitähelepanu olema selgelt euroalal, kuid võimalus osaleda peaks olema ka teistel riikidel. Uus vahend täiendab riigieelarvete stabiliseerivat rolli suurte asümmeetriliste vapustuste korral. Arvestades riigieelarvete kesksel osa majanduses, jäävad need edaspidigi liikmesriikide peamiseks eelarvepoliitika vahendiks, mille abil kohaneda muutuvate majandustingimustega. Sel põhjusel peavad liikmesriigid eelkõige headel aegadel jätkuvalt looma ja säilitama piisavaid eelarvepuhvreid, nagu on ette nähtud stabiilsuse ja kasvu paktiga, ning kujundama majanduspoliitikat nii, et välditaks makromajanduslikke tasakaalustamatusi. Majanduslanguse ajal kasutavad liikmesriigid kooskõlas paktiga esmalt oma automaatseid stabilisaatoreid ja omal äranägemisel võetud eelarvepoliitika meetmeid. Vaid siis, kui neist puhvritest ja stabilisaatoritest suurte asümmeetriliste vapustuste korral ei piisa, tuleks kasutada Euroopa tasandil loodud Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahendit.

2. EESMÄRGID

Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahendi eesmärk on pakkuda vahendeid liikmesriigile, keda on tabanud vapustus. See võib aga mõjutada liikmesriigi eelarvepuudujääki/võlakooormust.

Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahend seisab olemasolevatest ELi rahanduse toetamise vahenditest eraldi, kuid täiendab neid. Vahendit saab kasutada vaid rangete

toetuskõlblikkuse kriteeriumide alusel, mis peaks toetama usaldusväärset eelarve- ja majanduspoliitikat ning minimeerima moraalariski.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahend aitab toetada ja säilitada riiklike investeeringute taset. Keerulistel aegadel jäetakse sageli kõigepealt välja investeeringud, mis mõjutab kahjulikult pikemaajalist tootlikkust ja kasvu.

Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahendis kombineeritakse ELi eelarvest antavad soodsad kompensatsioonilaenu summas kuni 30 miljardit eurot toetustega intressikulude katteks. Aja jooksul töötatakse välja kaks täiendavat rahastamisallikat, milleks oleks Euroopa stabiilsusmehhanismi võimalik roll või tulevane Euroopa Valuutafond ja liikmesriikide loodav vabatahtlik kindlustusmehhanism. Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahendi raames antavaid toetusi rahastatakse euroalasse kuuluvate liikmesriikide osamaksudest, mis vastavad teatavale osale rahalisest sissetulekust (emissioonitulu). Euroalasse mittekuuluvad liikmesriigid, kes soovivad osaleda Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahendis, annaksid selle rahastamise oma panuse vastavalt Euroopa Keskpanga kapitali märkimise alustele.

Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahendile pääseb juurde toetuskõlblikkuse kriteeriumide ja kokkulepitud rakendusmehhanismi alusel. Vahendit on õigus kasutada vaid liikmesriikidel, kes on enne suurt asümmeetrilist vapustust täitnud ELi majandus- ja eelarvejärelevalve raamistiku nõudeid. Nii välditakse moraalariski ning luuakse lisastiimul usaldusväärse eelarve- ja struktuuripoliitika järgimiseks. Rakendamine toimub automaatselt ja kiiresti varem kindlaks määratud parameetrite alusel.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Euroopa investeeringute stabiliseerimise vahend seisab olemasolevatest ELi rahanduse toetamise vahenditest eraldi ja täiendab neid. Vahend täidab lünga ühelt poolt olemasolevate ELi eelarvest rahastatavate vahendite (mis on suunatud töökohtade loomisele, majanduskasvule ja investeeringutele) ning teiselt poolt Euroopa stabiilsusmehhanismi kaudu ja tulevase Euroopa Valuutafondist erakorralistel juhtudel antava finantsabi vahel.

Koos muude uute vahenditega, nagu **reformide tugiprogramm**, on kõnealune stabiliseerimisvahend osa üldisest lähenemisviisist ajakohastatud ELi raamistikule, millega toetatakse stabiilset majandus- ja rahaliitu.

5. HINNANGULINE AASTANE SUMMA

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
Intressitoetus	600*

* Intressitoetust rahastatakse sihtotstarbelisest välistulust, mis saadakse euroalasse kuuluvate liikmesriikide osamaksudest, mis vastavad teatavale osale rahalisest sissetulekust (emissioonitulu).

MAJANDUS- JA RAHALIIT

PERICLES – euro kaitsmine võltsimise eest

Pericles on ELi programm, mille eesmärk on **kaitsta eurot võltsimise ja sellega seotud pettuse eest** nii ELis kui ka sellest väljaspool.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Euro kaitse on majandus- ja rahaliidu toimimiseks ülitähtis ning see tuleb põhimõtteliselt ELi tasandil tagada. Euroopa ühisraha kaitse on avaliku hüvena selge **riikidevahelise mõõtmega** ning ulatub seega kaugemale üksikute liikmesriikide huvidest ja vastustusala. Arvestades euro piiriülest ringlust ja euro võltsimisega seotud rahvusvahelist organiseeritud kuritegevust, tuleb riigisiseseid kaitseraamistikke täiendada, et tagada ühtne rahvusvaheline koostöö ning tulla toime uute riikidevaheliste riskidega. Programmiga edendatakse **riikidevahelist ja piiriülest koostööd** ELis ja **rahvusvaheliselt**, et tagada euro üleilmne kaitse võltsimise vastu. Selle põhitähelepanu all on eelkõige võitlus konkreetsete uute ohtudega, nagu süva-/pimeveeb, ja suhtlus teatavate **välispartneritega**, näiteks dialoog võltsimisvastasele tegevusele spetsialiseerunud asutustega või tugi euro kaitsmise tegevusele riikides, kus euro võltsimist tuleb palju ette. Sellesse riikidevaheliste teemade kategooriasse kuulub ka teise põlvkonna euromüntide uuenduslike turvaelementide uurimine.

2. EESMÄRGID

Tuginedes ennetamise, takistamise ja koostöö põhimõttele, on programmi „Pericles“ eesmärk tugevdada **suutlikkuse suurendamist** ning toetada **vahetust, abi ja koolitust** euro pangatähtede ja müntide võltsimise eest kaitsmise valdkonnas nii ELis kui ka mujal.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Taotluste ja asjakohaste dokumentide esitamine interneti teel aitab rakendamist lihtsustada. Rakendusmehhanismid jäävad samaks, sest vahendeid kasutatakse, et anda toetusi meetmete võtmisest huvitatud pädevatele riigiasutustele (politsei, keskpangad, kohtud, rahapajad), ning et rahastada meetmeid, mida võtab vahetult komisjon.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Programmi „Pericles“ erilist riikidevahelist ja mitut valdkonda hõlmavat käsitusviisi ning keskendumist suutlikkuse suurendamisele täiendab **Sisejulgeolekufond**, mille eesmärk on ennetada kuritegevust ja võidelda selle vastu ning eelkõige ennetada terrorismi, organiseeritud või küberkuritegevuse ja keskkonnakuritegudega seotud võltsimist või võidelda sellega. Esineb ka sünergia **tehnilise abi ja teabevahetusega**, mille kaudu toetatakse euro võltsimise vastast tegevust kandidaatriikides. Peale selle täiendab programm muid majandus- ja rahaliidu valdkonna meetmeid, eelkõige euroala uutele liikmetele mõeldud **lähenedisrahastut**.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	8

INVESTEERIMINE INIMESTESSE, SOTSIAALSESSE ÜHTEKUULUVUSSE JA EUROOPA VÄÄRTUSTESSE

Euroopa Sotsiaalfond+

Euroopa Sotsiaalfond+ on ELi põhivahend, mille abil **investeerida inimkapitali** kestliku majandusarengu saavutamiseks. Fond **aitab inimestel leida paremaid töökohti** tänu oskuste täiendamisele ja ümberõppele, tagab õiglasemad töövõimalused ELi kodanikele ning laiendab **sotsiaalselt kaasatust**. Nii aitab kõnealune fond saavutada 2030. aasta kestliku arengu eesmäärke.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

ELi rahaline panus inimkapitali põhineb aluslepingutest tulenevatel eesmärkidel tagada töö ja kvaliteetse hariduse saamise võimalused ning sotsiaalne ühtekuuluvus ning see on üks ELi lisaväärtuse konkreetne näide. Alates loomisest 1957. aastal on Euroopa Sotsiaalfond investeerinud inimestesse ning edendanud rohkematele kodanikele parema kvalifikatsiooni pakkumist, võrdsust, sotsiaalset õiglust ja sotsiaalse arengut konkreetsete meetmete kaudu, näidates kodanikele, et EL saab nende võimalusi avardada ja neid kaitsta. Euroopa sotsiaalõiguste samba, mis kuulutati välja Göteborgis 2017. aasta novembris toimunud sotsiaaltippkohtumisel, tuletati meelde vajadust seada inimesed esikohale ja arendada veelgi liidu sotsiaalset mõõdet. Selles toodi esile ühised põhimõtted võrdsete võimaluste ja tööturule juurdepääsu, õiglaste töötingimuste ning sotsiaalkaitse ja kaasamise valdkonnas.

ELi rahaline toetus toimib katalüsaatorina meetmetele, mida riikides võetakse sellise tähtsate tööhõive- ja sotsiaalküsimuste lahendamisel. Euroopa Sotsiaalfond lisab väärtust ka laialdasema toetuse pakkumisega konkreetsetele rühmadele (nt noored ja enim puudust kannatavad isikud) ning toetab innovatsiooni, katseid, riikidevahelist ühiskoostööd, suutlikkuse suurendamist ja heade tavade vahetamist. Tõendid on näidanud, et igast eurost, mis ELi tasandil on kulutatud tööhõivesse ja sotsiaalvaldkonda investeerimisele, saadakse tulemuste näol (suurem tööhõive, koolist väljalangemise vältimine ja vaesuse vähendamine) tagasi rohkem kui kolm eurot. Kriisi ajal aitas fond säilitada avaliku sektori investeringuid ajal, mil liikmesriikides püüti eelarveid konsolideerida.

Viimane majandus- ja sotsiaalkriis tõi esile vajaduse suurendada veelgi majanduslikku ja sotsiaalset vastupanuvõimet ning ülespoole suunatud sotsiaalset lähenemist, sest üleilmastumise, demograafiliste muutuste ning uute paradigmadega tehnoloogias ja tootlikkuses muutub see, kuidas me elame ja töötame. Euroopa Sotsiaalfond saab nende ülesannetega toimetulekut oluliselt toetada, muu hulgas suurendades Euroopa poolaasta raames läbiviidud reformide mõju kaasnevate rahaliste vahendite pakkumise kaudu. Olulisi kriisi mõju leevendavaid meetmeid ning majanduse ja turuasutuste suuremat vastupanuvõimet ei oleks selle fondi toetuseta saavutatud.

2. EESMÄRGID

Euroopa Sotsiaalfond+ aitab rakendada Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtteid. Fondiga kõrvaldatakse sotsiaalpoliitikas kasutatavate rahastamisvahendite praegune killustatus ning koondatakse praegusel kujul eksisteeriva Euroopa Sotsiaalfondi+, noorte tööhõive algatuse, enim puudust kannatavate isikute jaoks loodud Euroopa abifondi, tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi ning terviseprogrammi kasutusala ja vahendid ühte lihtsustatud

terviklikku ja paindlikumasse vahendisse, mille eesmärk on saavutada järgmisi ELi esmatähtsaid eesmärke:

- ▶ edendada reforme, et **suurendada majanduslikku ja sotsiaalseid vastupanuvõimeid ja ülespoole suunatud sotsiaalseid lähenemist** ning kättesaadavust, vastupanuvõimeid ja tulemuslikkust **tervishoiusüsteemides ja rahvatervise poliitikas** eelkõige seeläbi, et programmitöö viiakse sujuvamalt ja paremini kooskõlla riigipõhiste soovitud Euroopa poolaasta protsessi raames;
- ▶ investeerida **haridusse ja oskustesse** (eelkõige digivaldkonna põhioskustesse) majanduse praeguste ja tulevaste vajadustega kohanemiseks, soodustada **tööhõivet** aktiivse sekkumise kaudu, mis annab eelkõige noortele ja pikaajaliselt töötutele võimaluse tööturule (uuesti) lõimuda, ning tulla toime muutuvate töövormidega seotud uute terviseriskidega;
- ▶ pöörata erilist tähelepanu **rändajate** olukorrale ja nende tööturule lõimimisele;
- ▶ edendada **sotsiaalseid kaasatust**, tagada väga hea tervisekaitse ning hoida ära **vaesust ja ebavõrdsust**;
- ▶ **toetada töötajate liikuvust ja sotsiaalseid innovatsiooni** kogu ELi hõlmavate partnerlussuhete kaudu;
- ▶ vähendada liikmesriikides **rahvaterviseteenuste ja kvaliteetsete tervishoiuteenuste juurdepääsetavusega** seotud ebavõrdsust, **kaitsta elanikke suurte piiriüleste terviseohtude eest**, vältides ja lahendades tervishoiukriise, avardada tervishoiusüsteemide võimalusi rõhuasetusega nende digiüleminekul ning toetada ELi tervishoiualaseid õigusakte.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Euroopa Sotsiaalfondi+ üks oluline element on **lihtsustatud ja tulemuslikum rakendamine**, millel on kolm eesmärki: vähendada halduskoormust, tagada ootamatute sotsiaalprobleemidega toimetulekuks vajalik paindlikkus ning keskenduda kulude asemel tulemustele. Rakendamine toimub peamiselt eelarve koostöös liikmesriikidega täitmise kaudu, kuid vähemal määral ka eelarve otsese täitmise kaudu. Meetmete tulemusel käivituvad uued programmid kiiremini ning seega saavutatakse perioodi jooksul stabiilsem ja prognoositavam makseprofiil.

Halduskoormus väheneb tänu ühtsele reeglistikule, millega viiakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakenduseeskirjad kooskõlla, sihtrühmades ja meetmetes esinevate kattuvuste vähendamisele, suuremale kolmanda isiku audititele tuginemisele ning võimalusele olemasolevate juhtimis- ja kontrollisüsteemide kasutamist pikendada.

Euroopa Sotsiaalfond+ muudetakse paindlikumaks reageerima **ootamatutele sotsiaalprobleemidele ja ettenägematutele võimalustele**. Rahastamise puhul kasutatakse lihtsamaid menetlusi programmitöö valikute muutmiseks; fondis kehtestatakse finantsjuhtimiseeskirjad, mis võimaldavad kulusid standardida ning aitavad seega veelgi suurendada kättesaadavust ja paindlikkust seoses kohapealsete toetusesaajatega.

ELi-poolsel rahastamisel viiakse rõhk rohkem tulemustele. Standardsete lihtsustatud kuluvõimaluste vaikimisi kasutamine hõlbustab ELi rahalise toetuse kättesaadavust ning seega vähenevad kontrollikulud ja programmide juhtimisel keskendutakse väljundite ja tulemuste saavutamisele. Fondi aitavad paremini rakendada ka uued sätted, mille kohaselt

põhinevad väljamaksed tulemustel ja tingimuste täitmisel. Samuti aitab suurem riigipoolne kaasrahastamine suurendada isevastustuse võtmist kohapeal ja poliitika mõju.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Kõigile koostöös liikmesriikidega täidetava eelarvega fondidele hakkavad kehtima ühiseeskirjad (ühissätete määrus) ning see hõlmab järgmisi fonde: **Euroopa Regionaalarengu Fond, Ühtekuuluvusfond, Euroopa Sotsiaalfond+, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond, Euroopa Merendus- ja Kalandusfond, Varjupaiga- ja Rändefond, Sisejulgeolekufond ning integreeritud piirihalduse fond.** Nii ühtlustatakse eeskirjad ning suureneb sidusus ja sünergia nimetatud fondide vahel.

Euroopa Sotsiaalfond+ ja Ühtekuuluvusfond viiakse suuremasse kooskõlla **majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaastaga**, milles võetakse arvesse piirkondlikke eripärasid. Euroopa poolaasta raames analüüsitakse üksikasjalikult liikmesriikides esinevaid probleeme ning selle alusel kujundatakse järgmise perioodi alguses ja vaheetapil fondide programmitöö. See moodustab tegevuskava fondide kavandamiseks ja jälgimiseks lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis. Alles jääb eeltingimuste ja makromajandusliku tingimuse süsteem. Euroopa poolaasta protsessi kaudu tagavad komisjon ja liikmesriigid (eelkõige riiklike reformikavade alusel), et ühtekuuluvuspoliitika fondide kaudu rahastamine ning uus reformide tugiprogramm seoses struktuurireformide toetamisega on koordineeritud ja vastastikku täiendav.

Lisaks Euroopa Sotsiaalfondi+ keskpika ja pika aja struktuursele sekkumisele toetatakse **Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondist** töötajaid, kellele on avaldanud halba mõju üleilmastumisega seotud sündmused, sealhulgas kolmandate riikide otsustest tingitud muutused kauplemistavades.

Mis puutub muudesse vahenditesse, siis võimaldab suurem vastastikune täiendavus lõimitud toetust poliitikameetmete väärtusahelas, pakkudes näiteks suuremaid võimalusi arendada Euroopa Sotsiaalfondi+ toetuse abil **programmi „Erasmus+“** riikidevahelistest projektidest välja riiklik poliitikaraamistik, eelkõige ebasoodsas olukorras olevate noorte jaoks, või korraldada ühiseid konkurentsipõhiseid projektikonkursse, mille eesmärk on lõimida riikide poliitikasse ELi programmide raames saadud uuenduslikud projektitulemused, näiteks **programmi „Euroopa horisont“** raames välja töötatud oskuste- ja pädevustepõhised õppekavad. Oskuste arendamise valdkonnas luuakse sünergia **digitaalse Euroopa programmiga**. Vastastikuses täiendavuses **Varjupaiga- ja Rändefondiga** toetab Euroopa Sotsiaalfond+ kolmandate riikide kodanike pikaajalist lõimimist, hõlmates seejuures ka kolmandatest riikidest pärit ümberasustatud kodanike lõimimisega seotud vajadusi.

Finantskorralduse valdkonnas on oluline täiendav roll **InvestEU fondil**, eelkõige tänu rahaliste vahendite kättesaadavaks muutmisele sotsiaalvaldkonna investeeringute ja oskuste haru kaudu.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma,	101 174
millest:	
Euroopa Sotsiaalfond	100 000

tööhõive ja sotsiaalne innovatsioon	761
tervishoid	413

INVESTEERIMINE INIMESTESSE, SOTSIAALSESSE ÜHTEKUULUVUSSE JA EUROOPA VÄÄRTUSTESSE

Erasmus+

Erasmus+ aitab inimestel, eriti noortel, saada uusi teadmisi ja kogemusi kõikjal Euroopas ja mujalgi toimunud **õppe, praktika, õpipoisiõppe, noortevahetuses osalemise, õpetamise, koolituste ja sportimise** kaudu. Programm toetab Euroopa riike nende **haridus- ja koolitussüsteemide** ning noorte- ja spordipoliitika ajakohastamisel ja täiustamisel.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Programm on üles ehitatud kolmele peamisele meetmele: liikuvus, koostöö ja poliitika kujundamine. Programmiga „Erasmus+“ suurendatakse välismaal õppimise võimalusi. Programm pakub võimalusi suhevõrgustike loomiseks ja koostööks ning suutlikkuse suurendamisega seotud tegevuseks nii liidus kui ka kolmandate riikidega. See hõlmab vastastikust õpet ja heade tavade vahetamist. Programm toetab süsteemide ja organisatsioonide innoveerimist ning aitab osalevatel üksikisikutel ja asutustel saada käegakatsutavaid tulemusi.

Arvestades sellise tegevuse riikidevahelist laadi ja ulatust, on ELi tasandi meede väga tähtis. Programmiga „Erasmus+“ tagatakse, et kõik liikmesriigid saavad kasutada liikuvuse ja heade tavade vahetamise võimalusi ning et tulemusi levitatakse optimaalselt. ELi kohapealsete meetmetega täidetakse kogu liidus puuduvaid lünki, välditakse killustatust, kasutatakse ära sisepiirideta Euroopa võimalusi ning muudetakse haridus- ja koolitussüsteemid läbipaistvamaks ja võrreldavamaks. Muud kavad, mille alusel rahastatakse võrdväärseid meetmeid riikide tasandil, on märkimisväärselt väiksema mahu ja ulatusega ning nendega ei suudeta asendada programmi „Erasmus+“ pärit rahalist toetust.

Euroopa sotsiaaloiguste sambas, mille kuulutasid kolm institutsiooni välja Göteborgis 2017. aasta novembris toimunud sotsiaaltippkohtumisel, tuletati meelde vajadust seada inimesed esikohale ja arendada veelgi liidu sotsiaalset mõõdet. Selles toodi esile ühised põhimõtted võrdsete võimaluste ja tööturule juurdepääsu, õiglaste töötingimuste ning sotsiaalkaitse ja kaasamise valdkonnas. Et tulla toime konkurentsitihedal tööturul, olla valmis ühiskondlikeks väljakutseteks ning aidata luua vastupanuvõimelist majandust, peavad inimestel olema õiged teadmised, oskused ja pädevused, mis on kiirelt muutuvus maailmas vajalikud.

Seepärast toetab Erasmus+ tulevikku suunatud teadmiste omandamist, oskuste ja pädevuste arendamist ning aitab luua uusi ühendusi asjakohaste sidusrühmadega. Erasmus+ saab olema kaasavam programm, sest on paremini kättesaadav eriti väikestele ja rohujuuretasandi organisatsioonidele. Programm võimaldab rohkematel noortel, sealhulgas kooliõpilastel, reisida välismaale õppima, ning sellesse püütakse kaasata ka ebasoodsatest oludest pärit noori. Teadlikkuse suurendamine ELi puudutavatest küsimustest ja ühiskonnas aktiivse osalemise soodustamine aitavad parandada teadmisi ELis ja selle toimimisest. Suurendatakse ja laiendatakse ka liikuvust ja koostööd Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil.

2. EESMÄRGID

Programmi üldeesmärk on toetada ELi poliitikaeesmärkide saavutamist hariduse, koolituse, noorte ja spordi valdkonnas ning aidata seega edendada kestlikku kasvu ja sotsiaalset ühtekuuluvust, samuti ELi ühiseid väärtusi ja ELi kuulumise tunnet.

Hariduse ja koolituse valdkonnas tähendab see, et 2025. aastaks luuakse **Euroopa haridusruum**, kus õpinguid, ülikooliõpinguid ja teadustööd ei takista piirid, et rakendatakse valdkonna jaoks asjakohaseid ELi poliitikameetmeid, eelkõige **Euroopa uut oskuste tegevuskava**, ning et järgitakse Pariisi deklaratsiooni kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamise kohta hariduse kaudu.

Programmi raames toetatakse ja rakendatakse meetmeid kooskõlas Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö uuendatud raamistikuga, käsitledes **õpirännet**, noortesektori **suutlikkuse suurendamist** ning **meetmeid, millega avardatakse noorte võimalusi** osaleda ja toetada liikmesriike nende riiklike noorsootöösüsteemide arendamisel.

Programm aitab arendada Euroopa mõõdet spordis ja tugevdada Euroopa identiteeti, toetades noorte hulgas Interraili rongipiletitega reisimist.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Arvestades programmi senist edukat rakendamist, jääb ka tulevane programm „Erasmus+“ põhiülesehituselt varasemaga samaks ehk on elukestva õppe põhimõttest lähtuv lõimitud programm. Selle meetmed hõlmavad mitut valdkonda, nagu kõrgharidus, kutseharidus ja -õpe, kooliharidus, täiskasvanuõpe, noored ning sport.

Programmi „Erasmus+“ eelarvet täidetakse peamiselt riiklike asutuste kaudu, mis on loodud igas programmi rakendavas riigis, ning vähemal määral teevad seda ka Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusamet ja komisjon.

Erasmus+ vähendab kõigi halduskoormust, lihtsustades menetlusi ja protsesse, optimeerides elektroonilisi vahendeid ja muutes need koostalitlusvõimelisemaks ja kasutajasõbralikumaks, vähendades aruandlus- ja teavitamiskohustusi ning ühtlustades riiklike asutuste vahel paremini programmide rakendamise. Tänu rakendusviiside lihtsustamisele ja ühtlustamisele hõlbustub juurdepääs programmile „Erasmus+“. Ka programmi „Erasmus+“ rahvusvahelise haru rakendamise mehhanismi ja eeskirju lihtsustatakse ja ühtlustatakse märkimisväärselt.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Programm täiendab riikide ja piirkondade meetmeid ning võimaldab liikuvuse, koostöö ja poliitika struktureeritud toetamist tõeliselt riikidevahelisel viisil.

Tugevdatakse programmi „Erasmus+“ ja muude ELi vahendite, sealhulgas **Euroopa Sotsiaalfondi+** ja programmi „**Euroopa horisont**“ vastastikust täiendavust. Peale selle hõlbustab **Euroopa solidaarsuskorpus** täies sünergias programmiga „Erasmus+“ noorte osalemist solidaarsustegevuses, arvestades et mõlemat programmi rakendatakse Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusameti ning riiklike asutuste toetusel.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

Summad jooksevhindades	miljonit eurot
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	30 000

INVESTEERIMINE INIMESTESSE, SOTSIAALSESSE ÜHTEKUULUVUSSE JA EUROOPA VÄÄRTUSTESSE

Euroopa solidaarsuskorpus

Euroopa solidaarsuskorpuse eesmärk on hõlbustada **noorte osalemist solidaarsustegevuses** nii Euroopas kui ka mujal ning kasutada neid võimalusi noorte oskuste, pädevuste ja tööalase konkurentsivõime parandamiseks, et lahendada konkreetseid ühiskonnaprobleeme.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Solidaarsus on Euroopa Liidus kesksel kohal ja on üks selle põhiväärtusi.

Alates 2016. aasta detsembrist on Euroopa solidaarsuskorpus koondanud kogu olemasolevate programmide alla kuuluva seonduva tegevuse ja võimaldanud noortel osaleda solidaarsustegevuses. Alates 2014. aastast on ELi humanitaarabi vabatahtlikke käsitlev algatus andnud ELi kodanikele ainulaadse võimaluse aidata kaasa humanitaartegevuses kolmandates riikides.

Solidaarsustegevuse soodustamine ELi tasandil annab märkimisväärset kasu. Seda kinnitas ka programmi „Erasmus+“ (mille alusel on seni peamiselt solidaarsuskorpuse raames vabatahtliku tegevuse võimalusi pakutud) ja ELi humanitaarabi vabatahtlikke käsitleva algatuse vahehindamine. Arvestades kõnealuse valdkonna rahaliste vahendite vähesust, ei oleks ELi rahastatud projekte, eriti neid, mis hõlmavad mitut riiki, ainuüksi riigisisese rahastamisega ellu viidud. Osalemissoov ületab pakutavaid võimalusi: vaid 8 % noortest on vabatahtliku tegevuse eesmärgil välismaal viibinud ja 76 % neist, kes seda teinud ei ole, väidavad, et selle põhjus on võimaluste puudumine. Üldiselt sooviks rohkem kui 40 % noortest eurooplastest mõnes teises ELi riigis töötada, õppida või koolitust saada.

Seni on üle 53 000 noore registreerinud Euroopa solidaarsuskorpuse portaalis ja seega üles näidanud huvi solidaarsustegevuse vastu. Kui Euroopa solidaarsuskorpus ei oleks, jääks olemata oluline solidaarsustegevuse võimalus ning see mõjuks halvasti nii heaolule, haavatavatele kogukondadele, noorte arengule kui ka ühiskonnale tervikuna. Euroopa solidaarsuskorpus võimaldab koondada olemasolevaid vahendeid ja teadmisi, et saavutada pideva rahastamise kriitiline mass kogu ELi hõlmavate probleemidega tegelemiseks solidaarsustegevuse kaudu. Et riigisisene solidaarsuslähetus oleks toetuskõlblik, on vaja piisavat ELi mõõdet, nagu ELi poliitika (nt rände-, keskkonnapoliitika) edendamine.

Euroopa solidaarsuskorpus täiendab olemasolevaid ava- ja eraõiguslikke poliitikameetmeid ning toimib vastastikuses täiendavuses olemasolevate riigisiseste kavadega. See vastastikku täiendav mõju on tagatud, sest programmi eesmärk on tegeleda katmata ühiskondlike vajadustega.

2. EESMÄRGID

Euroopa solidaarsuskorpuse eesmärk on suurendada noorte ja organisatsioonide osalemist juurdepääsetavas ja kvaliteetses solidaarsustegevuses. See aitab parandada ühtekuuluvust ja solidaarsust Euroopas ja mujal, sest toetatakse kogukondi ja tegeletakse ühiskonnaprobleemidega. Euroopa solidaarsuskorpus tugineb praegusele Euroopa solidaarsuskorpusele ja ELi humanitaarabi vabatahtlikke käsitlevale programmile ning selle eesmärk on

- ▶ tegeleda oluliste katmata **ühiskondlike vajadustega** paljudes valdkondades, nagu areng ja humanitaarabi, haridus, tervishoid, sotsiaalne lõimimine, abi toidu pakkumisel, varjupaikade ehitamine, rändajate ja pagulaste vastuvõtmine, toetamine ja lõimimine, keskkonnakaitse ning loodusõnnetuste ennetamine, ja aidata seega saavutada ELi eesmäärke neis poliitikavaldkondades;
- ▶ **avardada noorte võimalusi** nende osalemise kaudu Euroopa solidaarsustegevuses. See aitab noortel arendada oma sotsiaalseid ja inimoskusi, mis omakorda võimaldab neil saada sõltumatuteks, aktiivseteks isikuteks. Ühtlasi arenevad neis Euroopa identiteet ja kultuuridevahelised pädevused, mis on väga tähtis ajal, mil mõnes Euroopa osas valitseb püsivalt suur noorte töötus ning suureneb teatavate haavatavate rühmade püsiva sotsiaalse tõrjutuse oht;
- ▶ **tugevdada solidaarsustegevuses osalemise alustalasid** ja luua laiendatud platvorm, mille abil toetatakse organisatsioone Euroopas. See aitab ühtlasi luua kaasavaid avatud kogukondi ning muuta ühiskond tervikuna vastupanuvõimelisemaks.

ELi humanitaarabi vabatahtlikke käsitleva algatuse lõimimine annab noortele eurooplastele ainulaadse võimaluse näidata üles solidaarsust abi vajavate inimestega kõikjal maailmas ja aidata kaasa humanitaar- / arengutegevuses kolmandates riikides. Samuti annab see organisatsioonidele võimalusi saada tehnilist abi ja suutlikkuse suurendamise tuge katastroofiohu ohjamise ning katastroofideks valmisoleku ja neile reageerimise valdkonnas.

Euroopa solidaarsuskorpus aitab suurendada põlvkondadevahelist solidaarsust, viies noored osalejad kokku teiste põlvkondadega projektides, mis võimaldavad head sünergia ja vastastikust õpet. Korpuse platvormi ja osalejate võrku arendatakse veelgi, et võimaldada suuremal hulgal inimestel solidaarsustegevuses osaleda.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Euroopa solidaarsuskorpus toetab osalejate lähetamist solidaarsusprojektides kaasa löövatesse akrediteeritud organisatsioonidesse. Solidaarsuskorpus rakendatakse programmi „Erasmus+“ eduka mudeli põhjal. Programmi juhtimise ülesanded on selgelt jaotatud komisjoni, programmi „Erasmus+“ raames loodud riiklike asutuste ning Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusameti vahel.

Euroopa uue solidaarsuskorpuse geograafiline rakendusala humanitaarvaldkonnas hõlmab kõiki maailma riike. Kõik muud vabatahtliku tegevuse võimalused on potentsiaalselt kõigis praegu programmis „Erasmus+“ osalevates riikides. Praktika- ja töövõimalusi pakutakse aga vaid ELi liikmesriikides.

Euroopa solidaarsuskorpusega tagatakse

- ▶ **terviklik solidaarsuse käsitus** üheainsa ELi vahendi raames, hõlmates nii ELis kui ka sellest väljaspool toimuvat tegevust, sealhulgas humanitaarmõõdet;
- ▶ **ühtne kontaktpunkt** solidaarsustegevusest huvitatud noortele, millega tagatakse neile selge ja lihtne juurdepääs kavale;
- ▶ suurem arv vabatahtlikke, praktikante ja töötajaid **üheainsa vahendi** kaudu;
- ▶ olemasolevate kavade **eeskirjade lihtsustamine** ja üheainsa rakenduskorra kehtestamine;
- ▶ kulude vähendamine tänu **mastaabi- ja mitmekülgussäästule** (kindlustus, koolitus, teabevahetus, veebiplatvorm jne).

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Euroopa solidaarsuskorpusega on loodud nii ELis kui ka sellest väljaspool toimuva solidaarsustegevuse jaoks üksainus keskus. Euroopa solidaarsuskorpuse raames luuakse tihedaid sidemeid ja sünergiat riigisiseste raamistike ja kavadega, nt kodanikuteenistuse programmidega. Tagatakse suur vastastikune täiendavus ja sünergia noorsootegevusega tulevase **programmi „Erasmus+“** raames ning **Euroopa Sotsiaalfondi+** toetusel toimuva tegevusega, mille eesmärk on soodustada noorte tööhõivet. Samuti kasutatakse ära sünergiat ELi keskkonna- ja kliimameetmete **programmiga LIFE**, eelkõige strateegilisi integreeritud projekte täiendavate meetmete kujul.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	1 260

INVESTEERIMINE INIMESTESSE, SOTSIAALSESSE ÜHTEKUULUVUSSE JA EUROOPA VÄÄRTUSTESSE

Õiglus, õigused ja väärtused

Õigluse, õiguste ja väärtuste fond on uus ELi vahend, mis sisaldab kaht rahastamisprogrammi: **õiguste ja väärtuste programm**, mille alusel toetatakse **võrdsust ja õigusi**, ning õigluse programm **ELi õigusruumi** arendamiseks.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

ELi väärtuste, õiguste ja õigluse edendamine, tugevdamine ja kaitsmine aitab muuta inimestele ELi nende igapäevaelus usaldusväärsemaks ja käegakatsutavamaks. Õiguse, õiguste ja väärtuste fondi abil edendatakse ja kaitstakse võrdsust ja õigusi kõikjal ELis, kannustatakse kodanikke osalema poliitikas ja kodanikuühiskonnas ning toetatakse poliitikat, millega edendatakse võrdsust ja diskrimineerimisvastast võitlust ja võideldakse vägivalla vastu, ning aidatakse seega tugevdada Euroopa demokraatiat, selle võrdseid ühiskondi ja kodanikuühiskonna asutusi.

ELi väärtuste edendamine tähendab ka nende kaitsmist ja sellise keskkonna tagamist, kus austatakse õigusriiki ja kohtute sõltumatust ning kus suurendatakse liikmesriikide vahel vastastikust tunnustamist ja usaldust. See on ELi õigusruumi tuum. Tsiviil- ja kriminaalasjades tehtavat õiguslast koostööd takistavate allesjäänud kitsaskohtade kõrvaldamiseks ja ELi õiguse mittetäieliku rakendamise probleemiga tegelemiseks on kõige parem kasutada ELi rahastatavaid algatusi.

Õigluse, õiguste ja väärtuste fondi kahe programmiga tugevdatakse ja toetatakse valitsusväliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide olulist rolli ELi ühiste väärtuste edendamisel, kaitsmisel ja neist teadlikkuse suurendamisel, samuti liidu õigusest tulevate õiguste kasutamise toetamisel.

2. EESMÄRGID

Õigluse, õiguste ja väärtuste fondi üldeesmärk on hoida alal avatud, demokraatlikud ja kaasavad ühiskonnad. Fondi abil püütakse avardada kodanike võimalusi, kaitstes ja edendades õigusi ja väärtusi ELi õigusruumi arendamise kaudu.

Selle saavutamiseks on seatud järgmised eesmärgid:

- ▶ avardada kodanike võimalusi õiguste, väärtuste ja võrdsuse edendamise ja kaitsmise ning kaasalöömise- ja osalemisvõimaluste loomise kaudu;
- ▶ aidata arendada õigusriigi põhimõtet ning vastastikusel tunnustamisel ja usaldusel põhinevat ELi õigusruumi, hõlbustades eelkõige juurdepääsu õiguskaitsele ning edendades õiguslast koostööd tsiviil- ja kriminaalasjades ja riikide kohtusüsteemide tulemuslikkust.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Selle uue vahendiga viiakse väiksemahulised programmid ühte seotud eesmärkide ja toetusesaajatega, et muuta ELi meetmed tulemuslikumaks ja tõhusamaks. Vahendi ülesehitus laseb arendada sünergiat olemasolevate programmide vahel, ent jätab samas ruumi poliitika

erijoonte jaoks. Arvestades eelmise põlvkonna programmidega saadud kogemusi, tõhustatakse rakendamist, et suurendada kulutõhusust ja vähendada halduskoormust, vähendades näiteks aluseks olevate finantstehingute arvu.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Õigluse, õiguste ja väärtuste fondil on poliitikavaldkondade sünergia **ühtse turu programmiga**, sest selle kaudu antakse toetust tarbijate võimaluste avardamiseks ja täitevasutuste töö tugevdamiseks tarbijaküsimustes. Tulevase ühtse turu programmi kaudu rahastatakse äriõiguse, lepinguõiguse ja rahapesuvastase võitluse meetmeid ning toetatakse seega otseselt ELi poliitika rakendamist õigusvaldkonnas. Arendatakse ja tugevdatakse sünergiat **Euroopa Sotsiaalfondis+**, millel on suur ja vahetu mõju inimestele, sh neile, kes on kõige ebasoodsamas olukorras ja keda diskrimineeritakse kõige rohkem, ning mis on oluline soolise võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimaluste, ELi väärtuste ning põhiõiguste austamise edendamisel. **Digitaalse Euroopa programm** võimaldab tagada liikmesriikide kohtusüsteemide digiülemineku, õigustehnoloogia (nn LegalTech) arendamise ELi ettevõtetes ning piiriülese omavahelise ühendatuse ja koostalitlusvõime. Samamoodi nagu väärtusi ja õigusi edendatakse ELis, edendatakse neid ka üleilmselt, sealhulgas kestliku arengu eesmärkide täitmisega leiduvate seoste kaudu. Seda arvestades on võimalik luua sünergiat ka **välistegevusega** mitmepoolsel tasandil.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma,	947
millest:	
õigused ja väärtused	642
õiglus	305

INVESTEERIMINE INIMESTESSE, SOTSIAALSESSE ÜHTEKUULUVUSSE JA EUROOPA VÄÄRTUSTESSE

Programm „Loov Euroopa“

Loov Euroopa on ELi programm, millega toetatakse **Euroopa kultuuri**, eelkõige **MEDIA** **alaprogrammi meetmeid**.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Euroopa kultuurilise mitmekesisuse ning kultuuripärandi ja loovuse edendamine, tugevdamine ja kaitsmine aitab muuta ELi inimestele nende igapäevaelus usaldusväärsemaks ja käegakatsutavamaks. Seepärast on kultuuril väga tähtis roll oluliste ühiskonna- ja majandusprobleemide lahendamisel. Samuti aitab kultuur palju kaasa innovatsioonile, majanduskasvule ja töökohtade loomisele.

Kultuurilise mitmekesisuse toetamine võimaldab kunstilist ja loovat vabadust ning süvendab teadlikkust ühisest Euroopa identiteedist. Et kultuuriliste väärtuste edendamine mõjutaks kodanikke kõikjal Euroopas, eriti üha lõimituma digitaalse ühtse turu tingimustes, on vaja konkurentsivõimelist ja elujõulist kultuuri- ja loomesektorit, eelkõige audiovisuaalsektorit.

ELi tasandi investeerimine kultuuri on väga oluline mitmekesisuse ja kaasavate ühiskondade edendamisel ning sellega toetatakse koostoime kaudu ka muid ELi poliitikavaldkondi. Palju suurem lisaväärtus tagatakse, kui keskendutakse valdkondadele, mis täiendavad riiklikku ja piirkondlikku rahastamist tugeva piiriülese mõõtmega, kõrvaldatakse turutõrked ning aidatakse saavutada mastaabisäästu ja kriitilist massi.

Kultuuri- ja loomesektori erialainimeste liikuvuse, uute talentide toetamise ning kunstiinimeste ja nende loomingu propageerimisega rahvusvahelise tasandil parandatakse Euroopa Liidu piiriüleseid kultuurisaavutusi ja tema suhteid üleilmses plaanis. Meetmed, millega edendatakse publiku kaasamist ja kultuurielus osalemist ning toetatakse kunstilist eneseväljendust, suurendavad Euroopa loomingulist ja innovatsioonipotentsiaali, mis ületab riigipiire. See kehtib eriti kultuuriliselt mitmekesisuse ja konkurentsivõimeliste Euroopa filmide laialdasema loomise, levitamise ja propageerimise kohta, mis nõuab kindlasti Euroopa audiovisuaalsektori kasvamist ja konsolideerimist.

Mis puutub audiovisuaalsektoris, siis muudetakse Euroopa loome- ja audiovisuaalsektorit konkurentsivõimelisemaks MEDIA alaprogrammi meetmete abil, toetades suurte Euroopast väljaspool valminud loometöödega konkureerida suutvate Euroopa teoste loomist, uudsete jutustamisviiside tehnoloogiat (nt virtuaalreaalsus), turundus-, reklaami- ja levitamisstrateegiaid ning aidates rakendada audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi.

2. EESMÄRGID

Programmi „Loov Euroopa“ üldeesmärk on hoida alal avatud, kaasavad ja loovad ühiskonnad ning muuta kultuuri- ja loomesektor konkurentsivõimelisemaks, soodustades seega majanduskasvu ja töökohtade loomist. Programmi eesmärk on:

- ▶ kaitsta, arendada ja edendada Euroopa kultuurilist mitmekesisust ja kultuuripärandit;
- ▶ toetada kvaliteetsete ja mitmekesisuse Euroopa teoste loomist ja levitamist, et need jõuaksid laia publikuni rahvusvahelisel tasandil;
- ▶ toetada kultuuril põhinevat loovust hariduses ja innovatsioonis;
- ▶ tugevdada kultuuri- ja loomesektori piiriülest mõõdet;

- ▶ muuta Euroopa loome- ja audiovisuaalsektor konkurentsivõimelisemaks ja innovatsioonisuutlikumaks.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Programmi rakendab ka edaspidi peamiselt Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusamet. Arvestades eelmise põlvkonna programmidega saadud kogemusi, tõhustatakse rakendamist, et suurendada kulutõhusust ja vähendada halduskoormust, vähendades näiteks aluseks olevate finantstehingute arvu. Programmi „Loov Euroopa“ teabepunktides toimub ühtsem ja sihipärasem teavitus- ja levitustöö ning tulemuste kohta tagasiside andmine.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Programmil „Loov Euroopa“ on suur sünergia **ühtse turu programmiga**, sest kultuuri ja meedia edendamine aitab otseselt rakendada digitaalse ühtse turu strateegiat. Sünergiat **programmiga „Erasmus+“** suurendatakse kultuuriõppe ja -koolitusega tegelevate asutuste süsteemsema hõlmamisega olemasolevates ja tulevastes meetmetes. **Digitaalse Euroopa programmiga** toetatakse kultuuripärandisektori digiüleminekut (nt Europeana) ning aidatakse seega rakendada strateegiat #digital4culture. Erasektori investeeringute saamiseks tehakse kultuuri- ja loomevaldkonnas tegutsevatele väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele **InvestEU fondi** kaudu kättesaadavaks oma- ja laenukapitali kaudu rahastamise võimalused. **Programmi „Euroopa horisont“** alusel toetatakse kaasavate, vastupanuvõimeliste ja turvaliste ühiskondade teemavaldkonna raames teadusuuringuid ja innovatsiooni meediateenuste lähendamise ja kultuuri valdkonnas.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

Summad jooksevhindades	miljonit eurot
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma,	1 850
millest:	
MEDIA	1 200
kultuur	650

PÕLLUMAJANDUS JA MERENDUSPOLIITIKA

Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond

Ühine põllumajanduspoliitika on Euroopa Liidu keskne poliitika, mille eesmärk on suurendada **põllumajanduse tootlikkust**, tagada **põllumajandustootjatele õiglane elatustase**, **stabiliseerida turge** ja **tugevdada konkurentsivõimet**. Uuendatud ühine põllumajanduspoliitika peab toetama üleminekut täielikult kestlikule põllumajandussektorile ja aitama arendada **elujõulisi maapiirkondi**, mis pakuvad **ohutut ja kvaliteetset toitu** enam kui 500 miljonile tarbijale.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Euroopa vajab arukat, kestlikku ja konkurentsivõimelist põllumajandussektorit, et tagada ohutu, kvaliteetse, taskukohase, toitva ja mitmekesise toidu tootmine oma kodanikele ning tugev sotsiaal-majanduslik struktuur maapiirkondades. Uuendatud ühine põllumajanduspoliitika peab keskkonna ja kliimaga seotud kaugeleulatuvamate püüdluste kajastamise kaudu suurendama ELi tasandi lisaväärtust ning täitma kodanike ootusi seoses tervise, keskkonna ja kliimaga. Peamised väljakutsed, millega ELi põllumajandus ja maapiirkonnad silmitsi seisavad, on üleilmset ja piiriülest laadi, mistõttu on vaja ühist poliitikat ELi tasandil. Nende väljakutsete lahendamiseks tuleks teha järgmist:

- ▶ tagada ühtne turg ja võrdsed võimalused ühise sissetulekutagatise kaudu ja hoida ära võimalikud konkurentsimoonutused;
- ▶ tugevdada ELi põllumajandussektori vastupanuvõimet, mis on vajalik üleilmastumise ohjamiseks;
- ▶ leida lahendused kestlikkuse probleemidele, nagu kliimamuutused ja elurikkus ning mulla, vee ja õhu kvaliteet.

Ajakohastatud poliitika võimaldab ELis säilitada täielikult integreeritud ühtse turu põllumajandustoodete jaoks, pannes samal ajal rõhku kestlikule tootmisele ja suurenenud ambitsioonidele seoses keskkonna ja kliimaga. Põllumajandussektori arengu erinevusi vähendatakse ja kriisiks valmisolekut suurendatakse.

2. EESMÄRGID

2020. aasta järgse ühise põllumajanduspoliitika keskmes on eesmärgid, mis hõlmavad ELi kestliku põllumajanduse kõiki kolme mõõdet:

- ▶ aruka ja vastupanuvõimelise põllumajandussektori toetamine;
- ▶ keskkonnahoiu ja kliimameetmete edendamine ning ELi keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse panustamine;
- ▶ maapiirkondade sotsiaal-majandusliku olukorra edendamine.

ÜPP peab ühtlasi vastama jätkuvalt ühiskonna ootustele kestliku toidutootmise suhtes, eelkõige seoses toiduohutuse ja toidu kvaliteediga ning keskkonnavalaste ja loomade heaolu standarditega. Kõnealuse poliitika raames pööratakse suuremat tähelepanu nõuannetele, teadmiste ülekandmisele ja koostööle.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Põllumajanduspoliitika elluviimine jätkub peamiselt ELi ja liikmesriikide koostöös toimuva eelarve täitmise raames. Seda rahastatakse kahest fondist: Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist. Rakendatakse **uut mudelit**, millega koondatakse tegevus ühe vahendi alla, milleks on **ühise põllumajanduspoliitika strateegiline kava**. Tuginedes ühistele, ELi tasandil sätestatud eemärkidele ja austades ELi rahvusvahelisi kohustusi, on liikmesriikidel suurem vabadus, et teha kindlaks oma vajadused ja koostada sekkumiskavad, eeldusel et need on asjakohased ELi konkreetsete eesmärkide saavutamiseks. Kõnealused ELi konkreetsete eesmärgid viiakse kooskõlla muude ELi poliitikavaldkondadega, nagu keskkond ja kliima.

Ühise põllumajanduspoliitika strateegilised kavad kiidab heaks komisjon, kui need vastavad nõuetele ja annavad panuse ELi eesmärkide ja sihtide saavutamisele. See uus mudel tähendab nihet tänaselt vastavusepõhiselt poliitikalt tulemustele orienteeritud poliitikale, mille eesmärk on saavutada ELi tasandil kehtestatud ühised eesmärgid. Samuti võimaldab see liikmesriikidel leida sobivad vahendid erivajaduste rahuldamiseks riiklikul või piirkondlikul tasandil. Poliitikavaldkonna pikaajaliste tulemuste hindamiseks kasutatakse erinevaid mõjunäitajaid, rakendamist jälgitakse aga ühiste väljund- ja tulemusnäitajate abil. Uus mudel toob kaasa **eeskirjade ulatusliku lihtsustamise põllumajandustootjate ja ametiasutuste jaoks**.

- ▶ Otsetoetustel on põllumajanduspoliitikas jätkuvalt oluline osa, kuid neid vähendatakse mõõdukalt ja suunatakse paremini. Sissetulekutoetus otsetoetuste, eelkõige tootmiskohustusega sidumata toetuste vormis, moodustab osa sekkumistest, mis on hõlmatud liikmesriigi kehtestatud strateegilise kavaga.
- ▶ Liikmesriikidel on võimalus suunata osa otsetoetustest maaelu arengusse ja vastupidi.
- ▶ Praegu saab 80 % põllumajandustootjaid 20 % otsetoetustest, mis kajastab süsteemi, kus maksed on seotud maaga, mis on koondunud väheste põllumajandustootjate kätte.
- ▶ Tuleks edendada tasakaalustatumat jaotust ning võtta kasutusele kohustuslikud piirmäärad põllumajandusettevõtte tasandil (v.a tööjõukulud) või kahanevad toetused sõltuvalt põllumajandusettevõtte suuruselt. Kokkuhoitud vahendid jäävad liikmesriiki, kust need pärinevad, ja neid kasutatakse toetuse ümberjaotamiseks maaelu arengule või keskmise suurusega ja väiksematele põllumajandusettevõtetele.
- ▶ Liikmesriikidele hektari kohta makstavate otsetoetuste tase ühtlustub jätkuvalt (liikmesriikidevaheline ühtlustamine). Kõikides liikmesriikides, kus otsetoetuste tase on alla 90 % EL 27 keskmisest, vähendatakse vahet praeguse taseme ja 90 % ELi keskmise otsetoetuste taseme vahel 50 % võrra. Seda lähenemist rahastavad kõik liikmesriigid.
- ▶ Praegu rakendatav rohestamine asendatakse sellega, et nõuetele vastavus, keskkonnasäästlikumaks muutmise otsetoetused ja vabatahtlikud põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmed suunatakse sihipärasemasse ja ambitsioonikamasse, ent samas paindlikku lähenemisviisi, pidades silmas ühise põllumajanduspoliitikaga keskkonna- ja kliimaeesmärkide paremat täitmist.
- ▶ Strateegilistesse kavadesse on vaja sisse viia toetus riskijuhtimise vahenditele, sealhulgas sissetuleku stabiliseerimise vahenditele. Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi raames luuakse uus kriisireserv. Sellele juurdepääsu saamine sõltub asjakohaste riskijuhtimise vahendite strateegia loomisest riiklikul tasandil (nt kindlustuse tüüpi instrumendid).

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Ühise põllumajanduspoliitika ajakohastamine aitab arendada sünergiat ning suurendada sidusust muude ELi poliitikavaldkondadega, eelkõige keskkonna, kliimameetmete, piirkondliku arengu ning uurimis- ja arendustegevusega. Suurem poliitiline sidusus teeb asja lihtsamaks nii ametiasutuste kui ka põllumajandustootjate jaoks. Kõrgemaid keskkonnavalaseid eesmärgi ei ole võimalik saavutada tugeva toetuseta teadmiste, innovatsiooni ja tehnoloogia valdkonnas. Sünergia programmiga „Euroopa horisont“ tagatakse jätkuvalt klastriga „Toit ja loodusvarad“, mida arendatakse ka edasi ning mille eesmärk on muuta põllumajandus ja toidusüsteemid täiesti ohutuks, kestlikuks, vastupidavaks, ringlust toetavaks, mitmekesiseks ja uuenduslikuks. Keskendumine teaduslike teadmiste arendamisele ja kasutamisele on ELi põllumajanduses oluline moderniseerimiseks ja üleminekuks kestlikule tulevikule. Seetõttu nähakse programmi „Euroopa horisont“ raames ette 10 miljardit eurot, et toetada teadusuuringuid ja innovatsiooni toidu, põllumajanduse, maaelu arengu ja biomajanduse valdkonnas. Koostoime tagatakse ka ELi keskkonna ja kliimameetmete programmiga LIFE, et optimeerida vahendite kasutamist keskkonnavalaste investeeringute toetamisel. Poliitika mõju ja põllumajandusliku keskkonna olukorra operatiivse hindamise saab tagada koostoimes Euroopa kosmoseprogrammiga.

ELi aluspõhimõtete ja eesmärkide lihtsustatud raamistik on võimalikult suures ulatuses ühine teiste Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma,	365 005
millest:	
Euroopa Põllumajanduse Tagatistfond	286 195
Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond	78 811

PÕLLUMAJANDUS JA MERENDUSPOLIITIKA

Euroopa Merendus- ja Kalandusfond

Euroopa Merendus- ja Kalandusfond on ELi sihtotstarbeline programm, millega toetatakse **ELi kestlikku kalandussektorit** ja sellest sõltuvaid **rannikualade kogukondi**.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Mereökosüsteemi üleilmse olemuse tõttu peab EL tegutsema rahvusvahelisel tasandil, et kaitsta, säilitada ning kasutada säästvalt ookeane ja nende ressursse. ELi meetmed on palju tõhusamad kui meetmed üksikute liikmesriikide tasandil. ELi koordineeritud tegevuseta ammenduksid mere bioloogilised ressursid varsti ning sellel oleks vahetu mõju kalandustoodete kättesaadavusele ja mereökosüsteemi hävingule. Fond toetab merekeskkonna elurikkuse ja ökosüsteemide kaitset ning aitab suurendada investeeringuid, majanduskasvu ja tööhõivet, edendada innovatsiooni teadus- ja arendustegevuse abil ning panustab energia- ja kliimaeesmärkide saavutamisse.

ELi laevastiku liigne püügivõimsus ja ülepüük on endiselt probleem paljudes segmentides ja kõigis merepiirkondades. Kalandussektoris valitsevad endiselt struktuursed probleemid, eelkõige riigiülestes vesikondades ja rannikualadel, mis hõlmavad mitut liikmesriiki, ning neid probleeme ei suudeta üksi edukalt lahendada. Integreeritud merenduspoliitika võimaldab ühtset lähenemisviisi merendusküsimustele tiheda koordineerimise ja koostöö kaudu eri sektorites.

Sinise majanduse edendamine rannikuäärsetes kogukondades kalanduse ja vesiviljeluse, turismi, ookeanienergia ja sinise biotehnoloogia valdkonnas ELi tasandil annab tõelist ELi lisaväärtust, julgustades ELi valitsusi, tööstusharu ja sidusrühmi välja töötama ühiseid lähenemisviise, et suurendada majanduskasvu, kaitstes samal ajal merekeskkonda.

2. EESMÄRGID

Euroopa Merendus- ja Kalandusfond keskendub kolmele eesmärgile:

- ▶ **kaitsta elutervet mere- ja ookeanikeskkonda ning võimaldada kestlikku kalandust ja vesiviljelust**, vähendades kalanduse mõju merekeskkonnale, suurendades samas kalandussektori konkurentsivõimet ja atraktiivsust;
- ▶ **edendada sinist majandust**, soodustades eelkõige kestlikke ja jõukaid rannikukogukondi investeeringute, oskuste, teadmiste ja turu arengu kaudu;
- ▶ **tugevdada rahvusvahelist ookeanide majandamist ning mereruumi ohutust ja julgeolekut** piirkondades, mis ei ole veel hõlmatud rahvusvaheliste kalanduskokkulepetega.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Programmi rakendatakse nii koostöös liikmesriikidega kui ka otsese eelarve täitmise kaudu. Peamised rahastamisvõimalused on toetused ja rahastamisvahendid. Eelarve täitmisel koostöös liikmesriikidega on liikmesriikidel peamine roll abisaajate otsesel toetamisel. Otsest eelarve täitmist kasutatakse selleks, et edendada innovaatilist poliitika arengut, millel on

vahetu mõju merenduspoliitika meetmetele ning rahvusvahelise ookeanide majandamise ja meresõidu turvalisuse valdkonnas.

Fondil on ühine õiguslik alus kõigi **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega**. Siiski on ette nähtud sektoripõhine määrus ning piiratud arv rakendus- ja delegeeritud õigusakte.

Lihtsustatud kuluvõimalusi (kindlasummalised maksed, ühekordsed maksed ja ühikukulud) kasutatakse üha rohkem, et vähendada halduskoormust. Liikmesriikidel on ka suur paindlikkus, et kohendada meedet ELi tasandil eelnevalt kindlaks määratud eesmärkidega. Lisaks edendatakse otsese eelarve täitmise puhul e-hangete ja e-toetuste moodulite vastuvõtmist, et vahendite otsese haldamise saaks järjest enam delegeerida rakendusametitele.

Paindlikkuse suurendamiseks soositakse võimalust kombineerida Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde ning samuti eelarve otsest ja koostöös liikmesriikidega toimuvat täitmist. Lisaks muutub standardiks rahastamisvahendite (laenud, tagatised) ja programmi tasandil tagasimakstavate toetuste suurem kättesaadavus kõigi toetuste puhul, millega suurendatakse kalandussektori ettevõtete kasumlikkust. Liikmesriigid saavad ka võimaluse paindlikumalt reageerida ettenägematutele asjaoludele ja muuta kuluprioriteete.

Fond liigub ka **tulemuspõhisema toetamise** suunas, mille aluseks on eelnevalt kindlaks määratud loetelu üksikasjalikest meetmetest, mille hulgast liikmesriigid võivad valida. Poliitika mõju aitavad suurendada paremad infosüsteemid, mis põhinevad integreeritud andmete raamistikel.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Sinise ja meremajanduse sünergia saavutamiseks kasutatakse eelkõige **Euroopa Regionaalarengu Fondi** investeringute puhul sinistesse kasvusektoritesse ja mere vesikonna strateegiasse, **Euroopa Sotsiaalfondi+** kalurite ümberõppeks ja oskuste omandamiseks ning **Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi** toetuste puhul vesiviljelusele. Mereuuringute ja -innovatsiooni puhul saavutatakse koostöö ja sünergia programmiga „Euroopa horisont“, toetades näiteks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate sinise majanduskasvu innovaatiliste lahenduste esmarakendamist ja turuletoomist ning toetades temaatilise investeerimisplatvormi loomist sinise majanduse teadusuuringuteks ja innovatsiooniks. Samuti kasutatakse ära koostoimet ELi keskkonna ja kliimameetmete programmiga LIFE, et toetada meetmeid, mille eesmärk on merekeskkonna parandamine, eelkõige täiendavate meetmetena strateegiliste integreeritud projektide puhul. **InvestEU fond** mängib olulist rolli turuga seotud meetmete rahastamisvahendite puhul, toetades eelkõige temaatilist investeerimisplatvormi teadusuuringuteks ja innovatsiooniks sinise majanduse valdkonnas.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

Summad jooksevhindades	miljonit eurot
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	6 140

PÕLLUMAJANDUS JA MERENDUSPOLIITIKA

Rahvusvahelised kalanduskokkulepped

Rahvusvahelised kalanduskokkulepped võimaldavad ELi kalalaevastike **juurdepääsu kolmandate riikide vetesse** ning nõuavad iga-aastaseid kohustuslikke makseid, mis tulenevad **ELi liikmesusest piirkondlikes kalandusorganisatsioonides**.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

EL on üks merendus- ja kalanduspoliitika juhtiv tegija maailmas. EL edendab rahvusvaheliste kalavarude säästvat majandamist ning kaitseb oma majanduslikke ja sotsiaalseid huve. ELis on kestliku kalanduse edendamine liidu ainupädevus, kuid kalanduse piiriülene mõõde nõuab kogu ELi hõlmavaid meetmeid. See on veelgi olulisem rahvusvahelise tegevuse puhul, kas pidades läbirääkimisi kalanduskokkulepete üle või osaledes piirkondlikes kalandusorganisatsioonides.

Samuti on EL võtnud juhtrolli ÜRO kestliku arengu eesmärgi „kaitsta ja kasutada säästvalt ookeane, meresid ja mereressursse“ rakendamisel ja on seega huvitatud kujundama rahvusvaheliste kalanduskokkulepete raames ookeanide rahvusvahelist majandamist, sealhulgas ressursside säilitamist ja võitlust ebaseadusliku kalapüügi vastu.

Üle veerandi Euroopa kalapüügi aluste püütavast saagist tuleb väljastpoolt ELi vesi. Seega saab EL kalanduskokkulepetest kasu, pidades silmas ELi kestlikku toiduainetega varustamist, kalandussektori arengut, sellest sõltuvaid rannikuäärseid kogukondi ja jätkusuutlikku sinist majandust. Lisaks tuleneb kolmandate riikide toetamisest kaudne kasu, mis on seotud rändeküsimustega ja kohaliku sotsiaal-majandusliku arenguga. Seoses säästva kalapüügi partnerluslepingutega annab EL rahalist ja tehnilist abi, et luua õiguslik, keskkonnaalane, majanduslik ja sotsiaalne raamistik liidu kalalaevade püügitegevuse haldamiseks kolmandate riikide vetes. EL haldab kalavarusid ühiselt Norra, Islandi ja Fääri saartega. Sellised kokkulepped mängivad olulist osa tugevamate suhete arendamisel kolmandate riikidega ning Euroopa Liidu rolli edendamisel maailmas.

EL on ühinenud ÜRO mereõiguse konventsiooni ja ÜRO kalavarude kokkuleppega. Avamere kalapüügi osas tuleb koostööd teha teiste kalastavate riikide ja olla piirkondlike kalandusorganisatsioonide liige. ELi kalandusalaste huvide ainuesindajana on EL juhtiv liige kõnealustes organisatsioonides ning evib mõjujõudu ja õigust kaitsta oma huve tõhusamalt ja jõulisemalt kui ELi liikmesriigid eraldi.

2. EESMÄRGID

ELi ja tema partnerite vastastikustes huvides on rahvusvaheliste kalanduskokkulepete programmi eesmärk järgmine:

- ▶ tagada **ELi laevastiku juurdepääs kolmandate riikide jurisdiktsiooni alla kuuluvatesse vetesse;**
- ▶ pakkuda rahastust, et **suurendada rannikuriikide suutlikkust** tagada kalavarude kestlik majandamine ja tugevdada **seiret, kontrolli ja järelevalvet** oma vetes toimuva püügitegevuse üle, eelkõige selleks, et võidelda **ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata** kalapüügi vastu;

- ▶ arendada välja ja toetada vajalikke **teadus- ja uurimisasutusi**;
- ▶ suurendada läbipaistvust ning edendada **võrdseid võimalusi asjaomastes vetes tegutsevate kõigi laevastike jaoks**;
- ▶ tugevdada ja edendada **ookeanide majandamist** piirkondlikes kalandusorganisatsioonides.

Lisaks sellele, et rahvusvahelistes vetes kalastades on **piirkondlike organisatsioonide liikmesus** kohustuslik, võimaldab see ELil edendada **ühise kalanduspoliitika** põhimõtteid. ELi vetest väljaspool nii palju kui võimalik, et luua ELi ettevõtjate jaoks võrdsed võimalused. Nende organisatsioonide liikmena on EL kohustatud osalema piirkondlike organisatsioonide tegevuse rahastamises kohustuslike osamaksete kaudu.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Euroopa Komisjon rahastab programmi otseselt rahaliste osamaksete kaudu.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Kalanduskokkulepete edukaks rakendamiseks on vajalik sünergia ühise kalanduspoliitikaga.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	990

KESKKOND JA KLIIMAMEETMED

Keskkonna ja kliimameetmete programm LIFE

Programm LIFE on ELi keskkonna ja kliimameetmete programm. Selle eesmärk on töötada välja ja rakendada **uuenduslikke mooduseid keskkonna ja kliimaga seotud probleemide lahendamiseks** ning seega kiirendada muutusi poliitika väljatöötamise, rakendamise ja jõustamise valdkonnas.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Olemuslikult ei tunne keskkonnaprobleemid, sealhulgas kliimamuutused, poliitilisi, õiguslikke ega inimtekkelisi piire, mistõttu ei ole neid võimalik piisavalt hästi lahendada üksnes liikmesriikide tasandil. Kõnealuste probleemide lahendamiseks on vaja ELi sekkumist keskkonna- ja kliimameetmete kaudu, mis hõlmavad energiatõhusust ja väikesemahulist taastuvenergiat, aitavad vältida koordineerimistõrkeid ning täiendavad keskkonna- ja kliimameetmete loimimist ELi eelarvesse sihtotstarbeliste meetmetega.

Enamik keskkonnaressursse on avalik hüve, mis on ELis ebaühtlaselt jaotunud. Nende säilitamise vajadus nõuab vastutuse jagamise ja solidaarsuse põhimõtte pidevat rakendamist. Ülimalt oluline on järjepidevus ELi keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide ja poliitika rakendamisel ning ELi tasandi platvormi toimimisel, et jagada parimaid tavasid ja oskusteavet. Puhtale energiale ülemineku hõlbustamine aitab kaasa nii keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamisele kui ka paremale sise- ja välisõhu kvaliteedile, ringmajandusele ja ressursitõhususele. Sellel on suur lisaväärtus konkurentsivõimelisele ja jätkusuutlikule liidu majandusele. Energiatõhususe parandamine on üks kulutasuvamaid viise meie majanduse süsinikdioksiidivabaks muutmisel.

2. EESMÄRGID

Kõnealune programm aitab kaasa järgmisele:

- ▶ üleminekuks **ringlevale, ressursi- ja energiatõhusale ning vähese süsinikdioksiidihetega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele;**
- ▶ **keskkonna kvaliteedi** kaitse ja parandamine;
- ▶ looduse säilitamine ning **elurikkuse vähenemise** suundumuse peatamine ja ümberpööramine.

Programmi eesmärk on arendada suutlikkust, soodustada investeeringuid ja poliitika rakendamist valdkondades, mis on kõige keerukamad **puhtale energiale üleminekul**.

Programmi eesmärgi täidetakse kas otsese sekkumise kaudu või nende eesmärkide integreerimisega teistesse poliitikavaldkondadesse ning võimaldades muude ELi finantseerimisprogrammide raames kättesaadavate vahendite koordineeritud kasutamist.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Programm on jaotatud kaheks peamiseks tegevusvaldkonnaks:

- ▶ **keskkond: loodus ja elurikkus;** ning **ringmajandus ja elukvaliteet;**

► **kliimameetmed: leevendamine ja kohanemine; ning üleminek puhtale energiale.**

Programmi LIFE toetuste ja riigihangete osa haldab komisjon rakendusasutuse toel jätkuvalt otseselt.

Programmi lihtsustatakse eelkõige taotlejate/toetusesaajate jaoks. Uuenduseks on suurem strateegiline paindlikkus ja võimalused saavutada paremini tasakaalustatud territoriaalne kaetus.

Rahastamisvahendid keskkonna ja kliimameetmete jaoks rakendatakse **InvestEU fondi**, eelkõige selle kestliku taristu osa kaudu.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Programm LIFE sobitub ELi olemasolevate prioriteetidega keskkonna, kliima, energeetika ja nendega seotud poliitikavaldkondades. See täiendab muid ELi rahastamisprogramme. Sünergiat arendatakse **InvestEU fondiga**, eelkõige selle kestliku taristu osaga, programmiga „Euroopa horisont“, **Euroopa Regionaalarengu Fondiga**, **Euroopa Sotsiaalfondiga** +, **Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondiga** ning **Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga**. Tulemuste maksimeerimiseks laiendatakse Euroopa kvaliteedimärgise kava, et projekte, mida on edukalt hinnata programmi LIFE raames, saaks rahastada piirkondlikul tasandil Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kaudu.

Programmi LIFE eesmärk on toetada demonstreerimistehnikaid ja parimaid tavasid, mida saab korrata ja täiendada suuremate programmide raames. Programmi LIFE strateegilised integreeritud projektid mobiliseerivad teisi ELi, riiklike, piirkondlike ja erasektori vahendeid oluliste keskkonna- ja kliimakavade rakendamiseks (nt vesikonna majandamiskavad, puhta õhu kavad jne). **Puhtale energiale üleminekut toetavate** meetmete integreerimine tugevdab programmi üldist sidusust ja sünergiat ELi keskkonna-, kliima- ja keskkonnasõbraliku energiapoliitika rakendamisel, mida toetatakse projektidega.

Kõik programmi LIFE raames võetavad meetmed on kooskõlas ELi pikaajaliste kliima- ja keskkonnanäesmärkidega.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma,	5 450
millest:	
keskkond	3 500
kliima	1 950

Varjupaiga- ja Rändefond

Varjupaiga- ja Rändefond toetab **rändevoogude tõhusat haldamist**. Fond toetab tegevusi ja meetmeid, mis on seotud **varjupaiga, seadusliku rände ja integratsiooniga** ning **ebaseadusliku rände ja tagasisaatmisega**.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

2015. aasta rändekriis näitas, et liikmesriigid ei suuda üksi lahendada rändega seotud probleeme. ELi meetmed võimaldasid pakkuda igakülgse ja kiire lahenduse, millega toetati liikmesriikide suutlikkust, ja poliitilisi lahenduse, mida ilmestas Euroopa rände tegevuskava. Selles sätestati meetmed, et päästa inimesid, kindlustada liidu välispiir, toetada tugevat ühist varjupaigapoliitikat, tegeleda ebaseadusliku rände stiimulitega ja edendada uut seadusliku rände poliitikat. Kõiki kõnealuseid töösuundi on edasi arendatud. ELi-Türgi avalduse püsiv rakendamine, partnerlusraamistik ja ühismeetmed Vahemere keskosa rändeteel on märkimisväärselt vähendanud ebaseaduslike sisserändajate arvu. Samal ajal on ELi välispiiride haldamisel astunud suur samm edasi esmase vastuvõtu keskuste loomisega ning oluliselt on tugevdatud Frontexit, **Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametit**.

Probleemid varjupaiga, rände ja välispiiridega on olemuselt riigiülesed ja liikmesriikidel üksinda tegutsedes ei ole neid võimalik piisaval määral lahendada. Meetmetest, millega ELi eelarvest toetatakse kõige suurema surve all olevaid liikmesriike, saavad kasu kõik liikmesriigid. Kuigi ebaseaduslikult ELi saabuvate kolmandate riikide kodanike arv on pidevalt vähenemas, on ränne eelseisvatel aastatel jätkuvalt probleem. Piirikontrolli kaotamine sisepiiridel eeldab ühiseid meetmeid tõhusaks kontrolliks ja järelevalveks liidu välispiiridel ning ühist varjupaiga- ja rändepoliitikat.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 80 on sõnaselgelt sätestatud, et Euroopa Liidu ühine poliitika varjupaiga, rände ja välispiiride valdkonnas põhineb solidaarsuse ja liikmesriikide vahelise vastutuse õiglase jagamise põhimõttel. ELi rahastus pakub konkreetseid vahendeid selle põhimõtte elluviimiseks.

Ränne on struktuurne väljakutse. EL vajab vastamiseks stabiilseid ja piisavaid töövahendeid. Solidaarsuse ja vastutuse jagamise edendamine ümberasustamise ja ümberpaigutamise kaudu, seaduslike ELi sisenemise võimaluste suurendamine rahvusvahelist kaitset vajavate isikute jaoks, kolmandate riikide kodanike vastuvõtmine, integreerimine ja tagasisaatmine ning Euroopa ühise varjupaigasüsteemi lõpuleviimine omavad kõik finantsmõju.

ELi reageerimine kriisile on nõudnud olulisi vahendeid ELi eelarvest, et probleeme saaks lahendada kiiresti ja tõhusalt. ELi toetus liikmesriikidele on märkimisväärne. Praeguse mitmeaastase finantsraamistiku raames algselt julgeolekule ja rändele eraldatud raha tuli kahekordistada, et reageerida vajaduste ulatusele. Olemasoleva ELi rahalise sekkumise lõpetamine või vähendamine mõjutaks märkimisväärselt või lausa kriitiliselt Euroopa rände tegevuskava rakendamist.

EL seisab rände valdkonnas jätkuvalt silmitsi probleemidega ning on selge, et neid ei saa hallata liikmesriigid üksinda ega ka ilma ELi rahalise ja tehnilise toetuseta. Programmi ELi lisaväärtus on märkimisväärne, sest toetatakse suure rändajate ja varjupaigataotlejate hulga haldamist, otsingu- ja päästeoperatsioonide suutlikkust, et päästa Euroopasse pürgivate

inimeste elusid, tagasisaatmise haldamist ja muid meetmeid, mis vajavad liidu koordineeritud tegutsemist, kuna need ulatuvad üksikute liikmesriikide suutest kaugemale.

2. EESMÄRGID

Varjupaiga- ja Rändefondi peamine eesmärk on aidata kaasa **rändevoogude tõhusale haldamisele**. Täpsemalt on fondi eemärgid järgmised:

- ▶ tugevdada ja arendada **Euroopa ühist varjupaigasüsteemi**, mis hõlmab poliitika, õigusaktide ja suutlikkuse suurendamisega seotud meetmeid;
- ▶ edendada **tõhusat ja õiglast tagasisaatmispoliitikat** ning aidata kaasa **ebaseadusliku rände vastu võitlemisele**, pannes rõhku tõhusatele riiklikele menetlustele ja struktuuridele, tagasipöördumise püsivusele ja tulemuslikule tagasivõtmisele kolmandates riikides;
- ▶ suurendada **solidaarsust ja vastutuse jagamist** liikmesriikide vahel, pöörates tähelepanu eeskätt rändajate ja varjupaigataotlejate voogudest enim mõjutatud liikmesriikidele, sealhulgas praktilise koostöö kaudu;
- ▶ toetada **seaduslikku sisserännet** Euroopasse ja aidata varases etapis kaasa kolmandate riikide kodanike tulemuslikule lõimimisele;
- ▶ toetada ELi rände- ja varjupaigapoliitika **välismõõdet**, tagades täieliku sidususe ja sünergia ELi välistegevusega.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega peaks olema peamine vahend fondi rakendamisel, kuna see tagab võrdsed konkurentsitingimused ning hoiab ära mittevastavuse vajaduste ja rahastamise vahel. See võimaldab rahastamise prognoositavust ja pikaajalist planeerimist ning garanteerib iga liikmesriigi jaoks vajalikud kulud, tagades samal ajal suutlikkuse rakendada liidu prioriteete terves ELis. Eelarve täitmist koostöös liikmesriikidega täiendatakse otsese ja piiratud ulatuses kaudse eelarve täitmise ja rakendamisega liidu riikidevaheliste meetmete abil ning **erakorralise abiga**, mis täiendab märkimisväärsete rahastamisvajadustega liikmesriikide riiklikke programme. Temaatiline rahastamisvahend suunab vahendid varem kindlaks määratud prioriteetidele liidu meetmete, erakorralise abi ja riiklike programmide lisatoetuste abil.

Liidu ametid, eelkõige Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet ning Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet, mängivad olulist operatiivset, koordineerivat ja nõuandvat rolli ELi prioriteetide rakendamisel varjupaiga ja rände valdkonnas. Neil on ülesannete täitmiseks oma eelarved, mis on väljaspool fondi.

Paindlikkus on uues Varjupaiga- ja Rändevahendis kesksel kohal, kuna rändevaldkonna probleemid ei ole ennustatavad ja geopoliitilistel muudatustel võib olla otsene mõju rändevoogudele. Paindlikkus on ülimalt oluline seoses jaotusmehhanismiga liikmesriikide vahel. Osa rahalisi vahendeid eraldatakse ette, kuid suur osa eraldatakse hiljem vastavalt konkreetsetele prioriteetidele, nii et rahastamine oleks suunatud peegeldama muutunud asjaolusid või hädaolukordi.

Parendatakse seire- ja hindamisraamistikku, et stimuleerida riiklike programmide õigeaegset läbiviimist ja tagada, et hindamised annavad tõhusa panuse poliitikavaldkonna

sekkumiste läbivaatamiseks tulevikus. Usaldusväärsele järelevalvele ja hindamisele aitab kaasa näitajate parendamine ja partnerluspõhimõtte tugevdamine fondi juhtimisel.

Ühtlustamine ja lihtsustamine: Uue instrumendi puhul hakatakse kasutama uut määrust, mis käsitleb eelarve täitmist koostöös liikmesriikidega ning muudab eeskirjad lihtsamaks ja ühtlasemaks kõigis valdkondades.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Sünergia luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi ja Sisejulgeolekufondiga ning samuti: i) **ühtekuuluvuspoliitikaga**, seoses **kolmandate riikide kodanike lõimimisega keskmises ja pikas perspektiivis**, sealhulgas integratsioon, mis on seotud üleviimistega, ning uue ii) **naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendiga**, mis paneb tugevat rõhku rändele, sealhulgas jaotamata osa esilekerkivate probleemide lahendamiseks.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS*

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	10 415

* Vt ka Integreeritud Piirihalduse Fondi rahastamispakett summas 9 318 miljonit eurot.

PIIRIHALDUS

Integreeritud piirihalduse fond

Integreeritud piirihalduse fondi eesmärk on tagada parem ja **integreeritud ELi välispiiride haldamine**, suurem liidu **piiride turvalisus** ning **tarneahela terviklikkus**, kaitstes samal ajal isikute ja kaupade **vaba** liikumist ning tagades selle, et õiguspärast kaubandust ei häirita.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Integreeritud piirihalduse fond etendab võtmerolli välispiiride haldamisel, pakkudes liikmesriikidele hädavajalikku toetust liidu välispiiride kindlustamisel, mis väljendab jagatud vastutust meie ühiste piiride kaitsel, ja toetades liikmesriike asjakohaste tollikontrolli seadmete soetamisel.

Vahend aitab kaasa ühise viisapoliitika edasiarendamisele ning Euroopa integreeritud piirihalduse rakendamisele liikmesriikide poolt, et aidata võidelda ebaseadusliku rände vastu ja hõlbustada seaduslikku reisimist. Rahastamisega tuleks jätkata liikmesriikide toetamist, et nad saaksid ehitada üles ja suurendada oma suutlikkust kõnealustes valdkondades ning tõhustada koostööd, sealhulgas asjaomaste liidu ametitega.

Pärast tolliliidu loomist on tolliasutused saanud üha rohkem kohustusi, mis lähevad oluliselt kaugemale ELi kaubanduse järelevalvest ja lihtsustamisest ning ulatuvad ohutuse ja julgeoleku valdkonda. Fond mängib olulist rolli välispiiridel toimuva tollikontrolli suurema ühtsuse tagamisel, tegeledes praeguse liikmesriikidevahelise tasakaalustamatusega, mis tuleneb geograafilistest ja suutlikkuse erinevustest ning olemasolevatest ressurssidest. See mitte ainult ei aitaks tugevdada tollikontrolli, vaid hõlbustaks ka seaduslikku kaubandust, mis aitab kaasa turvalise ja tõhusa tolliliidu toimimisele.

Piiripoliitika on olemuslikult riigiülene. Oht ühele liikmesriigile mõjutab ELi tervikuna ja kinnitab vajadust võtta meetmeid ELi tasandil. Viimaste aastate rände ja terrorismiga seotud probleeme ei suudaks liikmesriigid üksi ilma ELi rahalise ja tehnilise toetuseta lahendada. Lisaks aitavad ELi tasandil võetavad meetmed tagada, et kõigil tolliasutustel on olemas vajalikud töövahendid täitmaks oma ülesandeid ELi piiridel, vähendades sellega turvalisuse- ja finantsriske ning vältides tolliasutuste valimist, mis avaldaks mõju kogu liidule.

2. EESMÄRGID

Integreeritud Piirihalduse Fondil on kaks komponenti, mille eesmärgid on järgmised:

piirihaldus ja viisad (isikud):

- ▶ edendada ühise **lühiajalise viisa** poliitika ühetaolist rakendamist, edasise arengut ja moderniseerimist, sealhulgas **viisade menetlemise digiteerimine**;
- ▶ arendada **konsulaarkoostöö erinevaid vorme**;
- ▶ **tõhustada piirikontrolli**, tugevdades **liikmesriikide suutlikkust**, sealhulgas hõlbustades seaduslikku piiriületust ja, kui see on asjakohane, ennetada ja avastada terrorismi ja piiriülest kuritegevust (nt rändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine, inimkaubandus) ning toetada liikmesriike, kes seisavad silmitsi olemasoleva või võimaliku ebaproportsionaalse rändesurvega ELi välispiiridel;

- ▶ toetada **infosüsteemide** arendamist, toimimist ja hooldust, sealhulgas koostalitlusvõime;
- ▶ parandada **ametitevahelist koostööd** riiklikul tasandil liikmesriikide asutuste vahel, kes vastutavad piirikontrolli või muude piiril täidetavate ülesannete eest;
- ▶ teostada **riskianalüüse ja teha kindlaks ohud**, mis võivad mõjutada välispiiride toimimist või turvalisust;
- ▶ tagada **Schengeni õigustiku ühetaoline kohaldamine** välispiiridel;
- ▶ arendada **Euroopa piiri- ja rannikuvalvet** ning aidata kaasa piirivalvurite ja muude ekspertide vahetusele või lähetamisele liikmesriikide vahel või liikmesriigi ja kolmanda riigi vahel;

tollikontrolli seadmed (kaubad):

- ▶ saavutada tolliliidu täielik potentsiaal, kaitstes selle finantshuve ning tõkestades ebaseaduslikku kauplemist ja pettust samaväärse ja **asjakohase tollikontrolli kaudu ELi piiridel**;
- ▶ edendada **kontrolliseadmete ühiskasutust** (nt röntgenseadmed, numbrimärgi automaatse tuvastamise süsteemid jne) kõigi asjaomaste õiguskaitseasutuste vahel.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Piirihalduse ja viisapoliitika osa viiakse ellu mitmeaastaste programmidega, koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise kaudu, samas kui osa vahenditest suunatakse otsese ja piiratud ulatuses kaudse eelarve täitmise ja rakendamise kaudu liidu meetmete abil. **Erakorralise abiga** reageerib fond ettenägematutele asjaoludele ja täiendab märkimisväärse rahastamisvajadusega liikmesriikide programme. Temaatilisest rahastamisvahendist eraldatakse vahendid varem kindlaks määratud prioriteetidele liidu meetmete, erakorralise abi ja riiklike programmide lisatoetuste abil. Koostöös liikmesriikidega toimuv eelarve täitmine tagab võrdsed võimalused ja vähendab negatiivset mõju rahastamise konkurentsile, võimaldab rahastamise prognoositavust ja pikaajalist planeerimist ning tagab vajalikud kulutused kõigis liikmesriikides, tagades samal ajal suutlikkuse rakendada liidu prioriteete terves ELis. Tollikontrolli seadmete osa rakendatakse otsese eelarve täitmise kaudu.

ELi tegevust piiride ja viisade valdkonnas toetavad mitmed ametid, eelkõige **Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex)**, **Europol** (Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet) ning **eu-LISA** (Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Amet). Neil on ülesannete täitmiseks oma eelarved, mis on väljaspool fondi.

Fondiga kaasneb ka **suurem paindlikkus**, et reageerida ettenägematutele sündmustele, mis ei ole piirihalduse valdkonnas ebatavalised. Piirihalduse ja viisade puhul eraldatakse osa rahalisi vahendeid ette, kuid suur osa eraldatakse hiljem ja perioodiliselt vastavalt konkreetsetele prioriteetidele, et võtta arvesse muutunud asjaolusid või hädaolukordi. Fond saab kasu **lihtsustatud eeskirjade** kasutamisest, mida rakendatakse ka muude ühiselt hallatavate fondide puhul. See võimaldaks liikuda **ühtsete eeskirjade** suunas, mis järgivad proportsionaalsuse põhimõtet ning mida kohaldatakse kõigi ELi fondide suhtes, mille puhul toimub eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega.

Parandada tuleks seire- ja hindamisraamistikku, et stimuleerida riiklike programmide õigeaegset läbiviimist ja tagada, et hindamised annavad tõhusa panuse poliitikavaldkonna

sekkumiste läbivaatamiseks tulevikus. Usaldusväärsele järelevalvele ja hindamisele aitab kaasa näitajate parendamine, partnerluspõhimõtte tugevdamine fondi juhtimisel ning vahetähtsuse tegemine tulemuspõhise tasustamise kohta (ei kohaldata tollikontrolli seadmete puhul).

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Piiride ja viisade osas luuakse sünergia selliste uute vahenditega nagu integreeritud piirihaldus, **Varjupaiga- ja Rändefond** ning **Sisejulgeolekufond**, samuti muude vahenditega, eelkõige fondide ja programmidega sellistes valdkondades nagu meresõidu turvalisus ja seire, turvalisuse uuringud, taristu turvalisus, **ühtekuuluvuspoliitika**, ja vahenditega, millega toetatakse piiride haldamise välismõõdet. Tollikontrolli seadmete puhul luuakse sünergia eelkõige **tolliprogrammiga**. Tõhusad koordineerimismehhanismid on eriti olulised, et tulemuslikult saavutada poliitikaeesmärgid ja kasutada mastaabisäästu. See tagab vastastikuse täiendavuse ja muudab rahastamisvahendite kohaldamisala selgemaks, sealhulgas toetusesaajate jaoks.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS*

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma,	9 318
millest:	
piirihaldus ja viisad	8 018
tollikontrolli seadmed	1 300

* Vt ka Varjupaiga- ja Rändefondi rahastamispakett summas 10 415 miljonit eurot.

Sisejulgeolekufond

Sisejulgeolekufond aitab kaasa kõrge julgeolekutaseme tagamisele liidus, võideldes **terrorismi ja radikaliseerumise, organiseeritud kuritegevuse ja küberkuritegevusega** ning abistades ja kaitstes **kuritegevuse ohvreid**.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Julgeolekuohud on viimastel aastatel muutunud Euroopas suuremaks ja mitmekesisemaks. Terrorirünnakutel, uutel organiseeritud kuritegevuse liikidel ja järjest kasvaval küberkuritegevusel on piiriülene mõõde, mis nõuab ELi jõulist reageerimist. ELi meetmetega on nendele väljakutsetele kiiresti ja igakülgsesti reageeritud ning üldine poliitiline vastus sõnastati 2015. aasta Euroopa julgeoleku tegevuskavas. Julgeolek jääb tulevastel aastatel ELi jaoks määrava tähtsusega teemaks ning Euroopa kodanikud ootavad liidult ja liikmesriikide valitsustelt julgeoleku tagamist kiiresti muutuv ja ebakindlas maailmas.

Probleeme, millega liikmesriigid silmitsi seisavad, eelkõige rahvusvahelise terrorismi valdkonnas, ei saa hallata liikmesriigid üksinda ega ka ilma ELi rahalise ja tehnilise toetuseta. Ajajärgul, mil terrorism ja raske kuritegevus on piiriülesed, lasub nii Euroopa Liidul kui ka liikmesriikidel kohustus tagada oma kodanikele kooskõlas EL põhiõigustega sisejulgeoleku ala, kus isikud on kaitstud. Selleks nähakse aluslepingutes ette vajadus tagada julgeoleku kõrge tase, sealhulgas ennetavate meetmete ning politsei, kohtuorganite ja muude pädevate asutuste vahelise koordineerimise ja koostöö kaudu. Seda tuleb pakkuda ELi tasandil.

ELi toetus pakub märkimisväärset lisaväärtust riiklikule rahastamisele, soodustades koostööd ja teabevahetust liikmesriikide õiguskaitsetöötajate ja muude asjaomaste asutuste vahel, eelkõige võimaldades erinevate julgeolekusüsteemide koostalitlusvõimet ja muutes ELi infosüsteemid tulemuslikumaks ja tõhusamaks ning hõlbustades ühiseid operatiivmeetmeid. Toetust pakutakse ka koolituseks, oluliste julgeolekuga seotud rajatiste ehitamiseks ja vajalike tehniliste seadmete soetamiseks. Näiteks pärast Pariisis 2015. aastal toimunud terrorirünnakuid aitas erakorraline abi luua digilahenduse, millega töödelda suurtes kogustes jälgimisandmeid, et suurendada liidu valmisolekut võimalike tulevaste ohtude korral.

2. EESMÄRGID

Sisejulgeolekufondi eesmärgid on järgmised:

- ▶ suurendada **teabevahetust** õiguskaitseasutuste ja teiste ametiasutuste vahel ELis, sealhulgas Europol ja muude asjaomaste liidu asutustega ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, et tõkestada, avastada ja uurida raskeid ja organiseeritud kuritegusid, millel on piiriülene mõõde;
- ▶ tõhustada **piiriüleseid ühisoperatsioone** õiguskaitseasutuste ja teiste pädevate asutustega ELis, sealhulgas julgeolekuga seotud ja muude asjaomaste liidu asutustega ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, et tõkestada, avastada ja uurida raskeid ja organiseeritud kuritegusid, millel on piiriülene mõõde;
- ▶ tagada ühine reageerimine julgeolekuohtudele, **suurendades suutlikkust ja tugevdades ELi valmisolekut ja vastupanuvõimet**, tihendades koostööd avaliku

sektori asutuste, kodanikuühiskonna ja erasektori partneritega ELi liikmesriikides ja kolmandates riikides, sealhulgas liidu asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Sisejulgeolekufondi rakendatakse peamiselt eelarve täitmisel koostöös liikmesriikidega mitmeaastaste programmide abil, mida rakendavad liikmesriigid, ning otsese ja piiratud ulatuses kaudse eelarve täitmise kaudu. **Erakorraline abi** võib täiendada liikmesriikide programme, et hädaolukorras kiiresti reageerida. Koostöös liikmesriikidega toimuv eelarve täitmine võimaldab rahastamise prognoositavust ja pikaajalist planeerimist ning tagab vajalikud eraldised kõigis liikmesriikides, tagades samal ajal suutlikkuse rakendada ühiseid prioriteete terves liidus. Et paremini suunata vahendeid ELi prioriteetidele, täiendab koostöös liikmesriikidega toimuvat eelarve täitmist temaatiline rahastu, et suunata raha meetmetele, millega toetatakse eelnevalt kindlaksmääratud prioriteete otsese ja kaudse eelarve täitmise kaudu liidu meetmete, erakorralise abi ja liikmesriikide programmide lisatoetuste abil.

Mitmed detsentraliseeritud asutused, nagu **Europol** (Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet) ja **CEPOL** (Õiguskaitsekoolituse Amet), täidavad peamist operatiivset, koordineerivat ja nõuandvat rolli ELi prioriteetide ja eesmärkide täitmisel julgeoleku valdkonnas. Neil on ülesannete täitmiseks oma eelarved, mis on väljaspool fondi.

Tuginedes praeguse programmi raames omandatud kogemustele, muudab tulevane fond abisaajate jaoks eeskirju veelgi lihtsamaks. Peamised tunnusjooned on järgmised:

- ▶ suurem **paindlikkus**, et reageerida ettenägematutele sündmustele, mis on julgeoleku valdkonnas tavalised; osa rahalisi vahendeid eraldatakse ette, kuid märkimisväärne osa eraldatakse hiljem ja perioodiliselt vastavalt konkreetsetele prioriteetidele, et reageerida muutunud asjaoludele või hädaolukordadele (temaatilise rahastu kaudu).
- ▶ täiendavaks **lihtsustamiseks** hakatakse kasutama uut määrust, mis käsitleb eelarve täitmist koostöös liikmesriikidega ning muudab eeskirjad lihtsamaks ja ühtlasemaks kõigis valdkondades;
- ▶ **parendatakse seire- ja hindamisraamistikku**, et stimuleerida riiklike programmide õigeaegset läbiviimist ja tagada, et hindamised annavad tõhusa panuse poliitikavaldkonna sekkumiste läbivaatamiseks tulevikus. Usaldusväärsele järelevalvele ja hindamisele aitab kaasa näitajate parendamine ja partnerluspõhimõtte tugevdamine fondi juhtimisel ning tulemustest vahekokkuvõtte tegemine.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Julgeolek on valdkondadevaheline küsimus ning uus Sisejulgeolekufond ei suuda pakkuda tõhusat ELi reageeringut ilma muude rahastamisvahenditeta, sealhulgas **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid** ja välisrahastamisvahendid. Sisejulgeolekufondi sünergia muude asjakohaste vahenditega esineb eelkõige järgmiste aspektide puhul: piirihalduse ja tollikontrolli seadmed, taristu ja avaliku ruumi turvalisus, küberjulgeolek (küberjulgeolek on peamine teema **Digitaalse Euroopa Programmis** ning fond keskendub küberkuritegevusele), radikaliseerumise ennetamine ning julgeoleku välispoliitiline mõõde. Tõhusad koordineerimismehhanismid on eriti olulised, et saavutada poliitikaeesmärgid tulemuslikult ja kasutada ära mastaabisäästu, kuna esineb vastastikune täiendavus ja kõikide vahendite kohaldamisala muutub selgemaks, sealhulgas toetusesaajate jaoks.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	2 500

Tuumarajatiste dekomisjoneerimine Leedus

Programmiga **toetatakse Leedu esimese põlvkonna tuumareaktorite ohutut dekomisjoneerimist.**

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Euroopa Liiduga ühinemise tingimusena võttis Leedu endale kohustuse sulgeda ja seejärel dekomisjoneerida kaks Nõukogude Liidus projekteeritud esimese põlvkonna tuumareaktorit, mille vastavusse viimist lääne ohutusnormidega peeti majanduslikult ebaotstarbekaks. Sellest tulenevalt võttis EL vastavalt 2003. aasta ühinemisakti protokoll nr 4 artiklile 3 kohustuse dekomisjoneerimist rahaliselt toetada.

Tuumaelektrijaama tegevuse lõpetamine on hetkel käimas ja see viiakse tõenäoliselt lõpule 2038. aastal. Liidu huvides on jätkata rangelt sihipärast rahalist toetamist, mis aitab tagada kõnealuse tegevuse kõrgeima ohutustaseme. Programm pakub märkimisväärt ja püsivat toetust töötajate ning üldsuse tervise kaitsmiseks, hoides ära keskkonnaseisundi halvenemise ning tagades tuumaohutuse ja -julgeoleku tegeliku edenemise.

Programmil on suur potentsiaal kujuneda tuumaelektrijaamade dekomisjoneerimise tehniliste küsimuste ohutu lahendamise ELi võrdlusaluseks, pidades silmas eelkõige grafiitaeglustiga reaktorite dekomisjoneerimist.

2. EESMÄRGID

Programmi eesmärk on **anda Leedule jätkuvalt sihtotstarbelist abi, et tulla toime radioaktiivsete ainete ohutuse probleemidega** Ignalina tuumaelektrijaama tegevuse lõpetamisel.

Samuti on programmi eesmärk **levitada teadmisi** kõigile liikmesriikidele dekomisjoneerimisprotsessi kohta.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Programmi haldab kaudselt liikmesriigi riiklik amet. Kõnealuste reaktorite dekomisjoneerimine sihtotstarbelise rahastamisprogrammi raames tähendab, et rakendamine jätkub tõrgeteta rakendusametuse kaudu. Kooskõlas Euroopa Kontrollikoja eriaruandega nr 22/2016 „ELi tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammid Leedus, Bulgaarias ja Slovakkias: alates 2011. aastast on tehtud mõningaid edusamme, kuid oluliste probleemide lahendamine seisab veel ees“ on uuel programmiperioodil vaja **suuremat riiklikku kaasrahastamist.**

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Sünergiat **ühtekuuluvuspoliitikaga** suurendatakse järgmisel programmitöö perioodil. Eelkõige on kõnealuse poliitikaga võimalik toetada asjaomase piirkonna arengut, luues

töökohti ning edendades kestlikku majanduskasvu ja innovatsiooni. Samuti uuritakse koostoimet programmiga „**Euroopa horisont**“ sellistes valdkondades nagu tehnoloogia väljatöötamine ja katsetamine ning koolitus ja haridus.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	552

Tuumaohutus ja dekomisjoneerimine

Eesmärk on **toetada Bulgaariat ja Slovakkia, et ohutult dekomisjoneerida esimese põlvkonna tuumareaktorid** ja eraldi rahastada komisjoni enda tuumarajatiste dekomisjoneerimist ja jäätmete lõplikku kõrvaldamist.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

ELiga ühinemise tingimusena võtsid Bulgaaria ja Slovakkia endale kohustuse sulgeda ja seejärel dekomisjoneerida kaks Nõukogude Liidus projekteeritud esimese põlvkonna tuumareaktorit, mille vastavusse viimist lääne ohutusnormidega peeti majanduslikult ebaotstarbekaks. Sellest tulenevalt võttis EL vastavalt Euratomi lepingu artiklile 203 kohustuse dekomisjoneerimist rahaliselt toetada. Tuumajaamade sulgemine kavatakse lõpule viia 2025. aastal Slovakkias Bonunices ja 2030. aastal Bulgaarias Kozloduys. Liidu huvides on jätkata dekomisjoneerimise rahalist toetamist, mis aitab tagada kõnealuse tegevuse kõrgeima ohutuse taseme. Pakutakse märkimisväärset ja püsivat toetust töötajate ning üldsuse tervise kaitsmiseks, hoides ära keskkonna halvenemise ning tagades tuumaohutuse ja -julgeoleku tegeliku edenemise.

Tuumarajatiste omanikuna on komisjon kohustatud ise haldama oma tuumatehnikaalast pärandit. Dekomisjoneerimise protsess algas 1999. aasta dekomisjoneerimise ja jäätmekäitluse programliga.

Kõnealustel meetmetel on potentsiaal kujuneda tuumaelektrijaamade dekomisjoneerimise tehniliste küsimuste ohutu lahendamise ja teistele liikmesriikidele teadmiste jagamise ELi võrdlusaluseks.

2. EESMÄRGID

Eesmärk on anda **Bulgaariale ja Slovakkiale jätkuvalt abi dekomisjoneerimisprotsessi radioaktiivse ohutuse probleemide haldamisel. Komisjoni (Teadusuuringute Ühiskeskus) rajatiste dekomisjoneerimine** aitab uurida ja arendada võimalusi dekomisjoneerimise ja jäätmekäitluse kohustuste eeldatavaks ülekandmiseks liikmesriikidele, kus Teadusuuringute Ühiskeskused asuvad. Samuti on algatuse eesmärk **levitada teadmisi** liikmesriikidele, kellel on dekomisjoneerimisprogramm.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Bulgaaria ja Slovakkia puhul on programmi haldamine (kaudse eelarve täitmise kaudu) usaldatud Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangale ja Slovakkia riiklikule büroole. Kõnealuste reaktorite dekomisjoneerimine sihtotstarbelise rahastamisprogrammi raames tähendab, et rakendamine jätkub tõrgeteta rakendusasutuse kaudu.

Komisjoni rajatiste dekomisjoneerimist haldab Teadusuuringute Ühiskeskus otse.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Bulgaaria ja Slovakkia ning komisjoni dekomisjoneerimismeetmete lõimimine aitab luua sünergiat ja komisjonisest oskusteavet, et uurida ja arendada võimalusi dekomisjoneerimise ja jäätmekäitluse kohustuste eeldatavaks ülekandmiseks liikmesriikidele, kus Teadusuuringute Ühiskeskused asuvad. Sünergiat **ühtekuuluvuspoliitikaga** suurendatakse järgmisel programmitöö perioodil. Eelkõige on kõnealuse poliitikaga võimalik toetada asjaomase piirkonna arengut, luues töökohti ning edendades kestlikku majanduskasvu ja innovatsiooni. Samuti uuritakse koostoimet programmiga „**Euroopa horisont**“ sellistes valdkondades nagu tehnoloogia väljatöötamine ja katsetamine ning koolitus ja haridus.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma,	626
millest:	
abi Bulgaariale	63
abi Slovakkiale	55
komisjoni rajatiste dekomisjoneerimine	348
tuumaohutus ja	160
kaitsemeetmed	

KAITSEPOLIITIKA

Euroopa Kaitsefond

Uus Euroopa Kaitsefond arendab kaitsevõime arendamise koostööprojekte ja täiendab riiklikke kaitsealaseid investeeringuid.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Tänapäeval tuleb meie julgeoleku tagamiseks tegeleda piiriüleste ohtudega. Ükski riik ei saa nendega üksi tegelda. Euroopa peab võtma suurema vastutuse, et kaitsta oma huve, väärtusi ja Euroopale omast elulaadi, täiendades Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni tegevust ja tehes sellega koostööd. Jõupingutused ELi ambitsiooni täitmiseks julgeoleku ja kaitse valdkonnas (mille kiitis heaks Euroopa Ülemkogu 2016. aastal) aitavad kaasa selle eesmärgi saavutamisele. Et olla valmis vastu seisma homsetele ohtudele ja kaitsta oma kodanikke, peab Euroopa suurendama oma strateegilist sõltumatust. Selleks tuleb välja arendada kesksed tehnoloogiad kriitilistes valdkondades ja strateegiline võimekus, et tagada tehnoloogiline juhtpositsioon. ELi kodanike ootuste täitmine on võimalik vaid kõigil tasanditel tehtava koostöö kaudu. Koostööd edendades saab Euroopa Liit aidata maksimeerida liikmesriikide kaitseinvesteeringute tootlikkust ja kvaliteeti. Euroopa Kaitsefond aitab luua ELi lisaväärtust, aidates kaasa ühiste teadusuuringutele ja kaitsevõime arendamisele, et suurendada avaliku sektori kulutuste tõhusust ja arendada liidu iseseisvat tegutsemist.

Ehkki liit ei saa asendada liikmesriikide kaitsealaseid jõupingutusi, saab ta aluslepingute piires täiendada ja võimendada nende koostööd, arendades ühiste turvalisuse probleemidele reageerimiseks vajalikke kaitsetooteid- ja tehnoloogiaid. See vähendab dubleerimist ja võimaldab tõhusamalt kasutada maksumaksjate raha. Hinnanguliselt läheb liikmesriikide koostöö puudumine julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas aastas maksma 25–100 miljardit eurot. Riiklikul tasandil korraldatakse rohkem kui 80 % hangetest ning tehakse rohkem kui 90 % teadusuuringutest ja tehnoloogiaarendusest. Euroopa investeeringud tulevase kaitsevõime arendamiseks ja hankimiseks on ebapiisavad ja jäävad teiste riikide investeeringutest maha. Samuti valitseb liikmesriigiti suur erinevus kaitsekulutuste tasemes. Lisaks suurenevad kaitsevarustuse kulud kiiremini kui riiklikud kaitse-eelarved. Jätkuvalt on valdkond väga killustunud, sest Ameerika Ühendriikide 30 erineva relvasüsteemiga võrreldes on Euroopas 178 erinevat relvasüsteemi. Riikliku kaitseplaneerimise vähene koordineerimine viib maksumaksjate raha ebaefektiivse kasutamise ja tarbetu dubleerimiseni. Puudulik koostöö, killustatus ja ressursside süsteemne dubleerimine mõjutavad kasutatavust ning takistavad ELi võimet reageerida ja kaitsta.

Suurema kaitsealase koostöö eelised on järgmised:

- ▶ riiklike kaitsekulutuste tõhususe suurendamine, saavutades sama raha eest rohkem väärtust;
- ▶ kaitsesüsteemide dubleerimise vähendamine;
- ▶ kaitsevarustuse parem koostalitlusvõime, mis võimaldab ühiseid kaitseoperatsioone;
- ▶ ELi kaitsetööstuse killustatuse vähendamine ning konkurentsivõime ja innovatsiooni arendamine.

2. EESMÄRGID

Euroopa Kaitsefond on kaitsevõime arendamise vahend, et edendada ELi strateegilist sõltumatust. Selle eesmärk on käivitada koostööprogramme, mis ei toimuks ilma liidu toetuseta, ja pakkuda vajalikud stiimulid koostöö edendamiseks tööstustsükli igas etapis, sealhulgas teadus- ja arendustegevus. Euroopa Kaitsefondi eesmärgid on järgmised:

- a) edendada **kaitsetööstuse konkurentsivõimet ja innovatsioonisuutlikkust** kogu liidus, **toetades koostöömeetmeid tööstustsükli igas etapis**, eelkõige uuringute ja arenduse etapis;
- b) toetada ja tõhustada **ettevõtjate piiriülest koostööd** kogu liidus, kaasa arvatud väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, selliste tehnoloogiate või toodete teadus- ja arendustegevuse puhul, mis on kooskõlas kaitsevõime prioriteetidega, milles liikmesriigid on ühiselt kokku leppinud ELi võimearendusplaanis, võttes arvesse ka kaitseküsimuste iga-aastast kooskõlastatud läbivaatamist;
- c) toetada **kogu teadus- ja arendustegevuse tsükli jooksul koostööprojekte**, mis on suunatud kaitsetoodetele ja -tehnoloogiale.

Erilist tähelepanu pööratakse koostööprojektidele, milles osalevad piiriüleselt väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad. Sellega tagatakse, et fond on avatud toetusesaajatele kõikidest liikmesriikidest, sõltumata nende suurusest ja asukohast liidus.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Euroopa Kaitsefondi ülesehituse ja struktuuri puhul võetakse arvesse kogemusi, mis on saadud kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetmega ja määruse ettepanekuga, millega kehtestatakse Euroopa kaitsepoliitika tööstusliku arendamise programm.

Ühtne Euroopa Kaitsefond, mis hõlmab teadus- ja arendustegevust, võimaldab integreeritud, vastastikku tugevdavat toetust, vältimaks ohtu, et teadusuuringute tulemused lähevad kaotsi, kuna tehnoloogia edasiarendamiseks ja katsetamiseks puudub edasine toetus. See suurendab ELi rahastamise kaudu toetatavate toodete ja tehnoloogiate kasutuselevõttu. Integreeritud fond võimaldab vajaduse korral uut tüüpi toetusi, sealhulgas kommertskasutusele eelnevate riigihangete kaudu. See võimaldab teha kindlaks parima tasuvusega lahendused, mida turg suudab pakkuda Euroopa kaitsevaldkonna uurimis- ja arendustegevuse vajaduste rahuldamiseks.

Toetuse suurus sõltub arendusetapist. Kaitsealaste uuringute rahastamismäärad on üldiselt suuremad kui prototüüpide väljatöötamise rahastamismäärad. Sellega antakse asjakohaseid stiimuleid, et toetada koostööprojektide käivitamist, võttes arvesse liikmesriikide rahastuse olulist rolli kõnealuses valdkonnas. Euroopa Kaitsefondis osalemise eeskirjades võetakse arvesse kaitsesektori eripära, eelkõige mis puudutab vajadust salastatud teabe kaitsmiseks, intellektuaalomandi õiguste haldamiseks jne.

Erilist tähelepanu pööratakse sellele, et tagada väikeettevõtete osalemine, suurendades rahastamismäärasid piiriülese väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate koostööprojektides osalemise puhul.

Programmi viib ellu komisjon otsese eelarve täitmise kaudu, et suurendada tõhusust ja tulemuslikkust. Liikmesriigid kaasatakse tihedalt kaitseprogrammi rakendamisse.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Tagatakse vastastikune täiendavus ja koosmõju **programmiga „Euroopa horisont“**, nii et tsiviil-teadusuuringute tulemusi saaks kasutada kaitsealaste uuringute puhul ja vastupidi. See aitab hoida ära võimaliku tarbetu dubleerimise.

Euroopa Kaitsefondi tööd kooskõlastatakse teiste komisjoni tegevustega ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindajaga. See hõlmab meetmeid, et tagada asjakohane koostoime komisjoni tööga rahastamisinstrumentide valdkonnas, mille eesmärk on täiendavalt lihtsustada kaitsevõime ühist arendamist ja soetamist, ühtlustades ELi ja liikmesriikide rahastamismehhanisme, mis ulatuvad panustamisest ühisvastutuseeni. Koostoime hõlmab asjakohast abi liikmesriikidele ühiste teadus- ja arendustegevuse projektide käivitamiseks.

Tagatakse tihe seos Euroopa Kaitsefondi ja alalise struktureeritud kaitsekoostöö (PESCO) raames rakendatavate projektide vahel. Kui projekt hinnatakse abikõlblikuks, antakse sellele „PESCO boonuse“ suurendatud rahastamismäära kujul alalise struktureeritud koostöö raames. See eeldab varast eelkonsultatsiooni komisjoniga, et hinnata, kas alalise struktureeritud koostöö projektid on fondist abi saamiseks kõlblikud.

Fond võtab arvesse ELi võimearendusplaani ja Euroopa Kaitseagentuuri kaitseküsimuste igaaastast kooskõlastatud läbivaatamist, eelkõige seoses prioriteetide rakendamise ja uute koostöövõimaluste kindlaksmääramisega. Rakendamisel võetakse arvesse Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni ja teiste partnerite asjakohaseid tegevusi.

Fond toetab ka kaitsemeetmeid, mida rakendatakse **Euroopa rahutagamisrahastu** kaudu, mis on mitmeaastase finantsraamistiku ja eelarve väline rahastamisvahend.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma,	13 000
millest:	
teadusuuringud	4 100
kaitsevõime arendamine	8 900

KRIISIDELE REAGEERIMINE

rescEU – liidu kodanikukaitse mehhanism

Liidu kodanikukaitse mehhanism rescEU toetab ELi liikmesriike, et **ennetada loodusõnnetusi ja inimtegevusest tingitud kataastroofe**, olla nendeks valmis ja neile reageerida koordineeritud vastastikuse abiga liikmesriikide vahel.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

ELil on viimastel aastatel tulnud tegelda mitmete inimohvride nõudnud ning muid, kodanike, ettevõtjate, kogukondade ja keskkonna jaoks kahjulikke tagajärgi põhjustanud õnnetustega. Ainuüksi 2017. aastal sai loodusõnnetustes surma 304 inimest. 2016. aastal esines kahjusid peaaegu 10 miljardi euro väärtuses. Sellised õnnetused on muutunud nii keerukaks, et need ületavad üksikute riikide reageerimisvõimet ja nende suutlikkust pakkuda vastastikust abi.

Liidu kodanikukaitse mehhanismi, eelkõige uue rescEU algatuse Euroopa lisaväärtus seisnebki just selles. See võimaldab ELi liikmesriikidel ja teistel osalevatel riikidel (Island, Norra, Serbia, Montenegro, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik ja Türgi) ühendada oma kodanikukaitse suutlikkust ja eksperditeadmisi, et reageerida kiiremini ja tõhusamalt elanikkonna kaitsmiseks kataastroofide puhul.

Lisaks liikmesriikide pakutavale riiklikule suutele saab liit tugineda sihtotstarbelisele suutlikkuse reservile, näiteks tulekahjude õhust kustutamise suutlikkus, suure võimsusega pumbad üleujutuste jaoks, otsingu- ja päästemeeskonnad ning erakorralise meditsiini rühmad. Need rescEU suuted võetakse kasutusele, kui riiklik suutlikkus on ammendunud ja liikmesriikide vastastikune abi ei ole piisav tõhusaks reageerimiseks. ELi tasandil viimase võimaluse suudete arendamine võimaldab suuremat mastaabisäästu. Liikmesriigid peavad oma territooriumil olema valmis „tavalise“ suurõnnetuse olukordadeks, kuid võivad paluda abi teistelt liikmesriikidelt ja lõpuks rescEU vahenditest äärmuslikes ja prognoosimatutes situatsioonides või kataastroofide puhul, mis nõuavad haruldasi ja kulukaid suuteid.

2. EESMÄRGID

Liidu kodanikukaitse mehhanism on kättesaadav liikmesriikidele ja kolmandatele riikidele, kui toimub kataastroof. See võimaldab koostööd ja koordineerimist ELi ja liikmesriikide vahel, et olla valmis ja reageerida loodusõnnetustele ja inimeste põhjustatud kataastroofidele.

Kõnealuse üldeesmärgi saavutamiseks keskendub rescEU kolmele põhieesmärgile:

- ▶ **suurendada ELi kollektiivset suutlikkust kataastroofidele reageerimisel.** rescEU pakub kodanikukaitsevõime sihtotstarbelist reservi, mida osaliselt haldab ELi, osaliselt Euroopa kodanikukaitse ühisressurss, mis on vabatahtlik ressurss, mille on liikmesriigid eelnevalt eraldanud kasutamiseks ELi operatsioonides;
- ▶ parandada **kataastroofide ennetamist ja nendeks valmisolekut** nii riiklikul kui ka ELi tasandil, kasutades selliste ohtude põhjalikku hindamist, millega liikmesriigid silmitsi seisavad, andes nii nõu kui ka soovitusi vajalike investeeringute tegemiseks;
- ▶ hõlbustada kiiret, tõhusat ja kooskõlastatud kataastroofidele reageerimist, mida aitab korraldada komisjoni **hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus**. Kõnealune ööpäevaringne keskus jälgib osalevate riikide abitaotlusi ja teavitab vastavalt kõiki teisi.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Olulisi jõupingutusi on tehtud selleks, et haldusmenetlused oleks minimaalsed, et vähendada halduskoormust ning viivitusi abi kasutamisel. Haldusliku lihtsustamise huvides soositakse võimaluse korral ühikukulude, ühekordsete summade ja kindlamääraliste maksete kasutamist ning mehhanismi aktiveerimist piiratud aja jooksul, et kiirendada abi kasutuselevõttu.

Eelkõige tehakse järgmist:

- ▶ **praeguses mehhanismis esinevad erinevad kaasrahastamise määrad ühtlustatakse** 75 % juures kõikide tegevuste puhul, mis on seotud Euroopa kodanikukaitse ühisressursiga. Kõnealused meetmed hõlmavad eelkõige suutlikkuse kasutamist osalevates riikides, suudete muutmist siseriiklikust rahvusvaheliseks (nagu praegu) ja nende parandamist. See läheb palju kaugemale kui praeguses mehhanismis sisalduvad transpordikulud ning suurendab oluliselt abi liikmesriikidele katastroofideks valmisoleku ja neile reageerimise valdkonnas.
- ▶ Komisjoni väljapakutud uue lähenemise eesmärk on täielikult katta kulud, mis on seotud rescEU suudete kättesaadavuse ja kasutuselevõtuga.
- ▶ Tugevdatud liidu kodanikukaitse mehhanism toetab liidu kodanikukaitsealaste teadmiste võrgustiku (mis koosneb asjaomastest osalejatest ja ametitest) tegevusi koolituse, õppuste ja teadmiste levitamise valdkonnas.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Katastroofiohu ohjamine on üha enam lõimitud teistesse ELi poliitikavaldkondadesse ja programmidesse. Näiteks katastroofide ennetamine ja haldamine on oluline teema ka Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning Euroopa Liidu Solidaarsusfondi puhul (rahalise abi andmine hädaolukorra meetmetele ja parandusmeetmetele suurte loodusõnnetuste korral). Lisaks luuakse rescEUga tugevam koostoime kodanikukaitse valdkonnas ja muudes seotud valdkondades, nagu regionaalareng, maaelu- ja keskkonnapoliitika, millel on samuti suur tähtsus katastroofiohu ohjamises. rescEU aitab lahendada üksnes erakorralisi olukordi, mis ei ole teiste programmide erakorraliste rahastamisega kaetud, millega välistatakse näiteks turuga seotud kriisid põllumajandussektoris.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	1 400

VÄLISTEGEVUS

Naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend

Naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend on programm, mis võimaldab ELil **vahendada oma huve, poliitikat ja väärtusi väljapoole liidu piire**. Sellega toetatakse ELi partnerite poliitilisi ja majanduslikke muudatusi, kui nad liiguvad jätkusuutliku arengu, stabiliseerumise, demokraatia tugevdamise ja vaesuse kaotamise suunas, ning Euroopa naabruspoliitika valdkonnas toetatakse tihedamat majandusintegratsiooni liidu ühtse turuga ning nende Euroopa naabruses asuvate riikide vastavusseviimist ELi normide ja nõuetega, kes on selle tee valinud.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Tänapäeval on riikide ja piirkondade vastastikune seotus loonud palju uusi võimalusi. Samal ajal on maailma teatavates osades – kas meie naabruses või natuke kaugemal – üha suuremaid probleeme ja ebakindlus aina kasvab. Sellel on piiriülene mõju ja ühtlasi mõjutab see otseselt ka liitu. Viimaseid aastaid ilmestavad piirkondlikud konfliktid, terrorism, rändesurve, ressursside pillav kasutamine ja suurenenud proteksionism. Liikmesriigid eraldi ei suudaks neile üleilmsetele muutustele tulemuslikult reageerida, kuid liit ja liikmesriigid koos suudavad kiiresti muutuvast maailmast probleemidega tegeleda ja võimalusi kasutada ning mängida kesksel rollil üleilmastumisest kasu saamisel, ELi väärtuste levitamisel ning kodanikele turvalisuse ja stabiilsuse pakkumisel. ELi välistegevuse programmid ja muud ELi vahendid on selleks vältimatud.

Euroopa Liidu lepingu artikkel 21 kajastab põhimõtteid ja eesmärgi, millest liidu välistegevuses lähtutakse. Nende hulka kuuluvad demokraatia, õigusriigi põhimõte, inimõigused ja põhivabadused, inimväärikuse austamine, võrdsuse ja solidaarsuse põhimõte ning ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õiguse põhimõtete austamine.

Lisaks sellele sätestatakse artiklis 8, et liit arendab naabruses asuvate riikidega privilegeeritud suhteid, mille eesmärk on luua heaolu ja heanaaberlikkuse ala, mis rajaneb liidu väärtustel ja mida iseloomustavad koostööl põhinevad tihedad rahumeelsed suhted.

Liidu sekkumisega loodav lisaväärtus välistegevuses tuleneb järgmistest põhjustest:

- ▶ tema põhipädevused ja teadmistevaldkonnad (nt arengukoostöö, kriisiohjamine, konfliktide ennetamine, inimõigused, demokraatia, keskkonnakaitse, kaubandus, avalik diplomaatia ja vastupanuvõime suurendamine);
- ▶ tema väärtused ja usaldusväärsus rahu toetajana ning demokraatia ja inimõiguste kaitsjana, juhiroll kliimamuutuste vastu võitlemisel ja keskkonna kaitsmisel;
- ▶ tema riikideülene olemus, kaalukus maailmaareenil ning mõjujõud ja reforme võimendav roll, mis tulenevad tema poliitilisest ja majanduslikust tähtsusest ja kogemustest ülemaailmse tegutsejana;
- ▶ tema geograafiline/geopoliitiline ulatus (toetub eelkõige ELi delegatsioonide ja humanitaarabi piirkondlike büroode üleilmsele võrgustikule) ning koostöövahendite summad;
- ▶ instrumentide ulatus, sidusus ja mitmekesisus ning tema käsutuses olevad arvukad vahendid, mida saab kohapeal rakendada.

ELil on juhtiv roll humanitaar- ja arengukoostöös ning see annab talle ainulaadse võimaluse vahendada oma väärtusi, edendada kogu maailmas kestliku arengu eesmärke ning reageerida üleilmselt probleemsetes valdkondades, nagu ränne, konfliktid, ebastabiilsus, julgeolek, vaesus, ebavõrdsus, kliimamuutused, keskkonnaseisundi halvenemine ja energiajulgeolek. Uue välistegevuse rahastamisvahendiga luuakse välistegevuse valdkonnas sidus raamistik ja tagatakse rahalised vahendid, mida ükski liikmesriik üksi ei suudaks pakkuda.

2. EESMÄRGID

Rahastamisvahendi eesmärgid tulenevad nii ELi välispoliitika suundadest, mis on kindlaks määratud näiteks sellistes dokumentides nagu üldine strateegia „Ühtne visioon, ühine tegevus: tugevam Euroopa“, kestliku arengu tegevuskava aastani 2030, uus Euroopa arengukonsensus „Meie maailm, meie väärikus, meie tulevik“ ja Euroopa naabruspoliitika ülevaade, kui ka mitmeaastase finantsraamistiku valdkondadeüleste eesmärkidest paindlikkuse, sidususe ja koostoime, lihtsustamise ja tulemuslikkusele suunatuse vallas. ELi geograafilised ja temaatilised strateegilised eesmärgid on seotud vahendite sihtotstarbelise kasutusega.

ELi käsutuses peavad olema vahendid, mis võimaldavad tal võtta liidu välistegevuse eesmärkidega kooskõlas olevaid, eelkõige järgmiste üldeesmärkidega meetmeid:

- ▶ toetada **demokraatiat, õigusriigi põhimõtet, head valitsemistava, inimõigusi ja rahvusvahelise õiguse põhimõtteid**;
- ▶ edendada **julgeolekut** ja kaitsta **rahu**, toetades **kriiside ja konfliktide** ennetamist ja tulemuslikku reageerimist neile; toetada **stabiliseerimist** ja **vastupanuvõimet**;
- ▶ toetada **arengumaade jätkusuutlikku majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnavalast arengut**, seades esmaseks eesmärgiks vaesuse kaotamise;
- ▶ toetada **naabruses asuvate riikidega privilegeeritud suhteid**, mille eesmärk on luua ühise heaolu, sotsiaal-majandusliku arengu ja heanaaberlikkuse ala;
- ▶ tulla toime **ebaseadusliku rändega** ja võidelda selle algpõhjustega, luues samal ajal tingimused seadusliku rände paremaks korraldamiseks ja hästi juhitud liikuvuseks;
- ▶ toetada **ELi diplomaatiat** kõiki aspekte, **edendades ELi sisepoliitika rahvusvahelist mõõdet** ning toetades **kaubanduspoliitikat** ja **majanduskoostööd**;
- ▶ edendada partnerlusi, valdkonnapoliitika dialoogi ja ühist reageerimist üleilmsetele probleemidele, sealhulgas keskkonna ja kliimamuutuste valdkonnas.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Selleks et tagada suurem sidusus, mastaabisääst, sünergia ja lihtsamad menetlused, teeb komisjon ettepaneku, millega nähakse ette ELi välistegevuse rahastamisvahendite (2021–2027) strateegiline lihtsustamine, sealhulgas **Euroopa Arengufondi integreerimine ELi eelarvesse**, et tulemuslikkust ja tõhusust veelgi parandada.

Mitmeid mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) vahendeid ja norme **ühtlustatakse ja need integreeritakse naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendisse**, millel on üleilmne ulatus. Näiteks: Euroopa Arengufond, arengukoostöö rahastamisvahend, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend, demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend, partnerluse rahastamisvahend, stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend, tuumaohutusalase koostöö rahastamisvahend ja ühine rakendusmäärus. Ühinemiseelse abi rahastamisvahend ja humanitaarabi, ühine välis- ja

julgeolekupoliitika, koostöö ülemeremaade ja -territooriumidega, sealhulgas Gröönimaaga, jäävad iseseisvateks vahenditeks oma eripära või erineva õigusliku aluse tõttu.

Naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend ühtlustab ka praegust välistegevuse finantstagatiste struktuuri, kuhu kuuluvad Euroopa Kestliku Arengu Fond, mis on välisinvesteeringute kava oluline samm, makromajandusliku finantsabi andmine, välislaenu andmise volitus, välistegevuse tagatisfond, Aafrika, Kariibi piirkonna ja Vaikse ookeani investeerimisrahastu, ning selle raames nähakse ette võimalik kapitaliosalus Euroopa või rahvusvahelistes arengupankades või finantseerimisasutustes, mis aitaks saavutada ELi eesmärke välistegevuse valdkonnas.

Euroopa Arengufondi integreerimine mitmeaastasessse finantsraamistikku suurendab üldist kulude ülemmäära, kuid säilitab praeguse paindlikkuse. Ühine rakendusmäärus, mida kohaldata mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) kuue rahastamisvahendi suhtes, on integreeritud uude naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendisse. Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi suhtes kohaldatakse neid sätteid ka edaspidi.

Naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend koosneb neljast peamisest komponendist ning hõlmab geograafiliste ja temaatiliste lähenemisviiside alusel kolmandate riikidega tehtavat koostööd, paindliku reageerimisvõime säilitamist ja võimalusi tegutseda liidu prioriteetide kohaselt (eelkõige naaberriikides, Aafrikas, inimõiguste, stabiilsuse ja rände valdkonnas).

Naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi keskne element on kindlaksmääratud geograafiliste piirkondadega geograafiline samm, mida täiendavad temaatiline samm ja kiirreageerimissamm.

- ▶ **Geograafilise samba** (koostöö partneritega) raames tehakse kavandatud koostööd naaberriikide ja kõikide muude kolmandate riikidega (välja arvatud need, kes kuuluvad ühinemiseelse abi rahastamisvahendi ja ülemeremaade ja -territooriumide koostööprogrammi kohaldamisalasse, kaasa arvatud Gröönimaa). See koosneb mitmest geograafilisest rahastamispaketist, millest igaühe jaoks on ette nähtud miinimumsumma, sealhulgas naaberriikidele märkimisväärsed vahendid koos selliste lisaelementidega nagu toetus õigusnormide ühtlustamise, stiimulipõhiste suhete ja piiriülese koostöö jaoks. Vahendite sihtotstarbe määramine geograafiliste programmide jaoks kajastab ELi strateegilisi prioriteete, tunnustades samas ELi peamisi strateegilisi eesmärke, eelkõige naaberriikides ja Aafrikas. See samm hõlmab ka programmi „Erasmus+“ välismõõdet.
- ▶ **Temaatilise samba** (ühiste eesmärkide saavutamine) raames toetatakse meetmeid, mis tegelevad selliste küsimustega, mida ei ole võimalik kaasata geograafilisse rahastamispaketti, sest need on üleilmsed ja/või on tegemist poliitiliste juhtalgatustega, nagu inimõiguste ja demokraatia valdkonna algatused, kodanikuühiskonna organisatsioonid, rahu ja stabiilsus, ränne, muud üleilmsel tasandil kestliku arengu eesmärkide rakendamisega seotud teemad, sealhulgas diplomaatia ja kaubandus.
- ▶ **Kiirreageerimissamm** (üleilmse ulatusega) kiire reageerimissuutlikkuse tagamiseks kriisiohje ja konfliktide ennetamise korral, vastupanuvõime suurendamiseks, sealhulgas hädaabi, taastus- ja arenguabi ühendamiseks, ning lühiajaliste välispoliitiliste meetmete võtmiseks on üleilmse ja valdkondadeülese ulatusega (poliitika, julgeolek, majandus). See samm põhineb Euroopa Arengufondi raames loodud vapustuste leevendamise mehhanismil, stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi artiklil 3, sealhulgas sätetel, mis käsitlevad

suutlikkuse suurendamist julgeoleku ja arengu toetamiseks, ning partnerluse rahastamisvahendi elementidel. Asjaomaste õigusnormide ja menetlustega tagatakse, et säilib nende kiire, paindlik ja reageerimisvõimeline olemus.

See vahend hõlmab ka **uute probleemide ja prioriteetide jaoks ette nähtud reservi**, mis koosneb mittesihotstarbelistest vahenditest ja võimaldab paindlikult reageerida praegustele või tekkivatele kiireloomulistele prioriteetidele. Selle reservi oluline eesmärk oleks rändesurvega tegelemine, kuid tänu paindlikkusele oleks seda võimalik kasutada ettenägematute sündmuste, stabiilsusvajaduste ning uute rahvusvaheliste algatuste ja prioriteetide korral. Seda mittesihotstarbelist summat kasutatakse määruses kindlaks määratud kriteeriumide kohaselt.

Olulised valdkondadeülesed prioriteedid, nagu keskkonna- ja kliimameetmed ja sooline võrdõiguslikkus, integreeritakse vahendisse. **Ränne** on prioriteet, mida käsitletakse ja millega tegeletakse vahendi ja selle sammaste raames, sealhulgas kasutades mittesihotstarbelisi vahendeid.

Euroopa Arengufondi praegune paindlikkus integreeritakse naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendisse, eelkõige võimalus kanda üle kulukohustustega sidumata summad ja võimalus vabastatud summasid taaskasutada.

Määruses nähakse ette kõik toetuseliigid. Sõltuvalt konkreetsest programmist, mida rakendatakse, ning asjaomasest riigist või piirkonnast, nähakse ette eelarve täitmise viisid, mis hõlmavad otsest või kaudset eelarve täitmist. Kooskõlas Euroopa arengukonsensuse põhimõtetega suunatakse kõige soodsamatel tingimustel antud abi (nimelt tagastamatu abi) sinna, kus vajadus on kõige suurem, eelkõige vähim arenenud riikidesse (sõltumata nende geograafilisest asukohast) ning ebakindlatesse või konfliktiolukorras riikidesse. Koostöö rohkem arenenud arengumaadega põhineb enamasti uuenduslikumatel toetusvormidel, kuna nende vajadus soodustingimustel antud abi järele on väiksem. Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi erijooned, nagu põhimõte „rohkema eest rohkem“ ja eristamine, jäävad alles. Programm „Erasmus+“ välisharu on ka edaspidi oluline välistegevuse vahend ja partnerriikidega seatud prioriteetide üks alustalasid, et tugevdada haridussüsteemi, võidelda töötusega ja ennetada radikaliseerumist. Programmi „Erasmus+“ välisharu rakendamise mehhanismi ja norme lihtsustatakse oluliselt.

Määrus toetab ka ELi **uut välisinvesteeringute struktuuri**, mis võimaldab välistegevuse valdkonnas ELi poliitikaeesmärke paremini saavutada, kaasates samal ajal arenguvaldkonna probleemidega tegelemiseks täiendavaid vahendeid erasektorist. Sellega nähakse ette finantstagatised, et edendada investeeringuid partnerriikides; prioriteetideks on Aafrika, naaberriigid ja ilmselt ka Lääne-Balkani riigid. Erilist tähelepanu pööratakse ebakindlas või konfliktiolukorras riikidele ja muudele piirkondadele, kus on vajadus elutähtsa taristu või internetiühenduse järele. Segarahastamistoiminguid ja tagatise rahastatakse geograafilise samba vahenditest. Kavandatavad vahendid sisaldavad ELi eelarvelise tagatise ja/või Euroopa või rahvusvahelistes arengupankades või finantseerimisasutustes kapitaliosaluse võimalust, eeldusel et nad vastavad teatavatele tingimustele, mis on seotud lisaväärtuse ja riskivõtmisvõimega, ning juhitud ELi poliitikaeesmärkidest.

Makromajandusliku finantsabi antakse samuti naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi raames, kuid konkreetseid meetmeid võetakse vajaduse korral iga üksikjuhtumi kohta tehtud otsuse põhjal.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Mitmeaastase finantsraamistiku välistegevuse ja ühinemiseelse abi teemavaldkondade erinevad vahendid täiendavad üksteist vastastikku ning tekib sünergia asjaomaste siseriiklike põhimõtete ja poliitikavahenditega sellistes valdkondades nagu ränne, julgeolek ja kliima. Tagatakse ELi eelarvest rahastatud vahendite ja kavandatava **Euroopa rahutagamisrahastu** (ei kuulu mitmeaastasest finantsraamistikku) vastastikune täiendus, et kindlustada ELi kindel ja ühtne tegutsemine.

Kuna välispoliitika rubriiki kuuluvate vahendite arvu vähendatakse, vähenevad kunstlikud piirid, mida kogeti seoses varasemate geograafiliste ja temaatiliste vahenditega. Nii tagatakse, et ELil on õige poliitikameetmete kombinatsioon iga riigi/piirkonna jaoks ning vähendatakse kattuvuse ja/või ebajärjekindla lähenemisviisi riski. Samuti ühtlustatakse nii programmide juhtimise menetlusi ning parandatakse tulemuslikkust ja läbipaistvust.

Koostoime **humanitaarabiga** ja vastastikune täiendus on tagatud geograafiliste programmide kaudu, aga ka vastupanuvõimet ja hädaabi ning taastus- ja arenguabi ühendava samba raames, et tagada tegevuste tõrgeteta jätkumine.

Läbivaadatud liidu kodanikukaitse mehhanism **rescEU** katab ka meetmeid väljaspool ELi ning tagab vastastikuse täiendavuse sellistes valdkondades nagu looduskatastroofide ennetamine, nendeks valmisolek ja nendele reageerimine.

Vältides lünki ja kattuvusi, tagatakse naabruspoliitika, arengu ja koostöö rahastamisvahendi julgeolekumeetmete sünergia ja koordineerimine **ühise välis- ja julgeolekupoliitika** ning tulevase **Euroopa rahutagamisrahastuga**.

Hoolimata asjaolust, et **ühinemiseelse abi rahastamisvahendi** eesmärgid erinevad muude välistegevuse vahendite eesmärkidest, on sellel ka täiendavad eesmärgid toetada inimõigusi ja põhiväärtusi ning julgeolekut. Sünergia on olemas ka vahendi temaatiliste komponentide tasandil, kui rahastatakse üleilmseid meetmeid.

Koostöö ülemeremaade ja -territooriumidega, sealhulgas Gröönimaaga, toob kaasa sünergia, sest nimetatud piirkonnad on eelkõige seotud naabruspoliitika, arengu ja koostöö rahastamisvahendi geograafilise ja temaatilise komponendi raames võetavate üleilmsete, piirkonnaüleste või piirkondlike meetmetega.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	89 500

VÄLISTEGEVUS

Humanitaarabi

ELi humanitaarabi programmiga nähakse ette **hädaolukorras antav elupäästev abi inimestele** (eelkõige kõige haavatavamatele), **keda on tabanud inimese põhjustatud või looduskatastroof.**

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

EL on juhtiv humanitaarabi andja: ta suudab anda kiiresti ja paindlikult abi väga mitmesuguste kriiside korral, samuti on tal oluline mõju ülemaailmse humanitaarabi poliitika kujundamisel. Tänu oma rahalisele kaalukusele (EL ja liikmesriigid koos on maailma suurimad humanitaarabi andjad) ja oma humanitaarabi meetmete üleilmsele ulatusele suudab EL kutsuda teisi humanitaarabi andjaid üles rakendama tulemuslikke ja põhimõttekindlaid humanitaarabi strateegiaid. Humanitaarabi peamine suhteline eelis tuleneb asjaolust, et sageli on tegemist ainsa ELi vahendiga, mida vahetus konflikti- või kriisiolukorras on võimalik kasutada. Tänu paindlikkusele on humanitaarabiga suudetud kohapeal palju ära teha mitmes riigis, mida mõjutab üleilmne pagulas- ja rändekriis.

Pidevalt suurenevate üleilmsete vajaduste rahuldamiseks ei ole piisavalt rahalisi vahendeid ning EL suudab täita puudujääke üleilmses humanitaarabis, tegeledes raskesti ligipääsetavate piirkondade vajadustega ning osutades abi nii suurimate ja kõige nähtavamate humanitaarkriiside kui ka unustatud kriiside (mis ei saa üldse rahvusvahelist abi, poliitilist ja meediatähelepanu või saavad seda ebapiisavalt) korral. Samuti peavad liikmesriigid ELi sobivaks abiandjaks kriiside korral, kus nad ei suudaks ise sekkuda.

Liikmesriigid saavad kasu ka ELi humanitaardiplomaatiast, mille tulemuseks on humanitaarabi tõhusam andmine. Liikmesriikide jaoks on üks ELi lisaväärtuse peamisi elemente ka ELi humanitaarabi büroode (asuvad ligikaudu 40 riigis) ainulaadse võrgustiku suured tegevusalased teadmised ja tehniline oskusteave.

2. EESMÄRGID

Kooskõlas humanitaarabi määrusega, mille kohaldamine jätkub, antakse ELi humanitaarabi otse neile inimestele, keda katastroof või konflikt mõjutab, sõltumata nende rassilisest, etnilisest päritolust, usutunnistusest, soost, vanusest, rahvusest või poliitilistest vaadetest, ning abi andmist ei tohi suunata ega mõjutada poliitilised kaalutlused. EL peab kinni rahvusvahelistest humanitaarabi põhimõtetest, milleks on inimlikkus, neutraalsus, erapooletus ja sõltumatus. Peamised eesmärgid on:

- ▶ anda vajadustest lähtuvat ELi abi, et päästa ja hoida inimelusid, vältida ja leevendada inimeste kannatusi ning kaitsta loodusõnnetuste või inimtegevusest põhjustatud kriiside, sealhulgas pikka aega kestnud kriiside tõttu kannatavate inimeste isikupuutumatus ja inimväärikust;
- ▶ suurendada vastupanuvõimet ja haavatavate või katastroofidest mõjutatud kogukondade taastumissuutlikkust, kaasates ka teisi ELi vahendeid.

Need eesmärgid toetavad Euroopa Liidu lepingu artiklis 21 osutatud liidu välistegevuse üldeesmärke, põhimõtteid ja meetmeid.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Komisjon kasutab ELi humanitaarabioperatsioonide rakendamiseks enam kui 200 partnerorganisatsiooni, sealhulgas ÜRO asutusi, muid rahvusvahelisi organisatsioone, nagu Rahvusvaheline Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumine, ning valitsusväliseid organisatsioone. Komisjon on loonud rahvusvaheliste ja kohalike humanitaarvaldkonna ekspertide alalise võrgustiku, mis on tegev üleilmselt eri kriisipiirkondades. ELil on juhtiv roll uute poliitiliste lähenemisviiside ja uuenduslike rahastamismudelite väljatöötamisel (nt sularahapõhine abi).

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Kuigi EL tegutseb **rescEU** raames eelkõige ELi-siseselt, täiendatakse ka väljaspool ELi antavat humanitaarabi, jälgides hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse kaudu olukorda reaalselt ning lähetades kolmandas riigis toimunud hädaolukorra korral viivitamatu abi liikmesriikide ja muude osalevate riikide eksperdirühmade ja päästevarustusena. Lisaks sellele on rescEU eeliseks täiendav paindlikkus, mida võimaldab **hädaabireserv**, mis on erivahend nii liidus kui ka väljaspool toimunud hädaolukordadele ja katastroofidele reageerimiseks juhul, kui rahastamine eriotstarbelistest programmidest ei ole piisav.

Paljudes kriisilukordades on oluline, et humanitaarabi ja arenguabi täiendaksid teineteist, et tagada sujuv üleminek päästemeetmetelt jätkusuutlikule arengule, mida toetatakse **naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi raames**.

ELi humanitaarabivahendil on potentsiaali võimendada liikmesriikidepoolset rahastamist sihtotstarbelise välistulu kasutamise kaudu. Nii on võimalik suurendada ELi ja liikmesriikide rahaliste vahendite vastastikust täiendavust.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	11 000

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika

Euroopa Liidu ühine välis- ja julgeolekupoliitika võimaldab ELil ühise välis- ja julgeolekupoliitika küsimustes ühist seisukohta väljendada. See toetab rahu säilitamist, konfliktide ennetamist ja rahvusvahelise julgeoleku tugevdamist. See on üks peamisi vahendeid, mida kasutatakse **Euroopa Liidu üldise välis- ja julgeolekupoliitika strateegia** rakendamiseks, ning see toetab ELi rolli rahvusvahelisel tasandil. Välistegevuse vahendid peaksid teenima ELi eesmärke ja aitama levitada kogu maailmas ELi väärtusi.

Euroopa Liidu lepinguga (V jaotis: „Üldsätted liidu välistegevuse kohta ning erisätted ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta“) tugevdati seda poliitikavaldkonda ning loodi **liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja** ametikoht ja Euroopa välisteenistus. Ühine välis- ja julgeolekupoliitika aitab kaitsta liidu väärtusi ja põhimõtteid ning huve. Euroopa Liidu lepingu artikkel 21 kajastab põhimõtteid ja eesmärke, millest liidu välistegevuses lähtutakse. Nende hulka kuuluvad demokraatia, õigusriigi põhimõte, inimõigused ja põhivabadused, inimväärikuse austamine, võrdsuse ja solidaarsuse põhimõte ning ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õiguse põhimõtete austamine.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika võimaldab tegutseda välispoliitikas liikmesriikide nimel ja nendega koos. Ühismeetmetega lisatakse üksikute liikmesriikide meetmetele ELi lisaväärtus ning suudetakse üleilmsetele probleemidele otsustavalt reageerida. Kuna EL on liikmesriikide nimel ja nendega koos välispoliitilisi meetmeid võttes erapooletu, on tagatud ühise välis- ja julgeolekupoliitika meetmete suurem usaldusväärsus ja tõsiseltvõetavus riikides, kus tegutsetakse. Euroopa Liidu demograafiline ja majanduslik osatähtsus ning suutlikkus teha ühiseid välispoliitilisi otsuseid suurendab tema võimu veelgi.

Liikmesriikide üksikmeetmed aitavad kahtlemata saavutada ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärke, kuid just ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika kaudu suudetakse üleilmsetele probleemidele otsustavalt reageerida. ELi poolel on ühisevastutus seotud üleilmse tegutseja mõjuvõimu ja reformide võimendaja rolliga ning kindla ELi mehhanismi tugev poliitiline sõnum toetab partnerriikide julgeoleku- ja stabiilsusvajadusi.

ELil on juhtiv roll humanitaar- ja arengukoostöös ning see annab talle ainulaadse võimaluse kaitsta oma väärtusi ning reageerida üleilmsetele probleemidele, nagu konfliktid, ebastabiilsus ja julgeolekuohud või üleilmsele julgeolekule avalduvad ohud. Koostöomes muude välistegevuse rahastamisvahenditega toetab ühine välis- ja julgeolekupoliitika välistegevuse sidusat raamistikku ja rahalisi vahendeid, mida ükski liikmesriik üksi ei suudaks pakkuda.

2. EESMÄRGID

Arvestades poliitilisi prioriteete ja üleilmseid probleeme, jäävad ühise välis- ja julgeolekupoliitika meetmed ka pärast 2020. aastat üldise strateegia (või sellele järgneva strateegia) keskseks sambaks ning nendega toetatakse kolme strateegilist prioriteeti: 1) reageeritakse välistele konfliktidele ja kriisidele, 2) suurendatakse partnerite suutlikkust ning 3) kaitstakse liitu ja selle kodanikke. Selleks et ühine välis- ja julgeolekupoliitika oleks tulemuslik, peab EL olema valmis reageerima oma strateegilisi huve ähvardavatele ohtudele kiiresti ja otsusekindlalt.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Ühise välis- ja julgeolekupoliitika üldine mõju ja saavutused on palju suurema väärtusega kui üksikute meetmete summa. Eelkõige ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika missioonide valdkonnas on kokkulepitud meetmete kohaldamisala ja ulatus palju suurem, kui üksikute liikmesriikide meetmetel saaks olla. Ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika missioonide eeliseks on eelkõige nende rahvusvaheline olemus: sellest on kasu mainele, sest EL on usaldusväärne rahu toetaja, ning see võimaldab juurdepääsu suuremale hulgale inimestele ja oskusteabele, sealhulgas ELi juhitavates meetmetes osalevates huvitatud kolmandates riikides. Ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika meetmed on poliitika elluviimisele kaasa aidanud järgmiselt: 1) suurendanud suutlikkust, pakkunud toetust ja nõu ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames korraldatud tsiviil- ja sõjaliste väljaõppemissioonide kaudu, 2) toetanud rahu ja stabiilsust ning edendanud ja levitanud ELi väärtusi eriesindajate vahendusel ning 3) edendanud mitmepoolset reageerimist julgeolekuohtudele, sealhulgas võidelnud massihävitusrelvade levikuga ning tavarelvade ebaseadusliku leviku ja nende salakaubandusega. .

Lisaks sellele rahastab EL oma ühise välis- ja julgeolekupoliitika meetmete raames Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledžit ning Kosovo erikohtute toimimist. Ühist välis- ja julgeolekupoliitikat saab kasutada ka meetmete võtmiseks Euroopa Liidu lepingu artikli 28 alusel.

Vajadus kiiresti ja otsusekindlalt reageerida tähendab, et paljusid ühise välis- ja julgeolekupoliitika meetmeid ei ole võimalik varem kavandada ning eelarves peab igal aastal olema piisav varu, et võimaldada kriisiolukorras kiiresti reageerida.

Ühise välis- ja julgeolekupoliitika eelarvet haldab ja täidab komisjoni välispoliitika vahendite talitus.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÖLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Tagatakse mitmeaastase finantsraamistiku välistegevuse ja ühinemiseelse abi teemavaldkondade erinevate vahendite vastastikune täiendavus. Selleks et tagada jõuline ja ühtne ELi välistegevus, püütakse tagada ka ELi eelarvest rahastavate vahendite (**naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend, ühinemiseelse abi rahastamisvahend, humanitaarabi**, läbivaadatud **liidu kodanikukaitse mehhanism rescEU** ning kavandatav **Euroopa rahutagamisrahastu** (mis ei kuulu mitmeaastasesse finantsraamistikku, sest Euroopa Liidu lepingus on ette nähtud kaitsemeetmete rahastamise piirangud)) koostoime ja sünergia.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	3 000

VÄLISTEGEVUS

Koostöö ülemeremaade ja -territooriumidega (sealhulgas Gröönimaaga)

Programmi eesmärk on toetada ja tugevdada majanduslikke, poliitilisi ja kultuurisidemeid Euroopa Liidu ning 13 ülemeremaa ja -territooriumi vahel, mis on seotud Taani, Prantsusmaa ja Madalmaadega. Programmi eeskirjades võetakse arvesse ülemeremaade ja -territooriumide üldisi erivajadusi ja probleeme ning Gröönimaa eriolukorda.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Ülemeremaad ja -territooriumid geograafilise ulatusega poolustest troopikani on moodustanud ELiga assotsiatsiooni. Neil on oluline roll liidu tugipunktidenas nendes piirkondades, kus nad asuvad, kuid nad ei ole liidu territooriumi ega ELi ühtse turu osa.

Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise eesmärk on edendada nende maade ja territooriumide majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning seada sisse tihedad majandussidemed nende ja liidu kui terviku vahel.

Ülemeremaade ja -territooriumide toetamine vähendab nende sõltuvust EList ja liikmesriikidest ning edendab koostööd nende, nende piirkondlike, Euroopa ja rahvusvaheliste partnerite vahel. See võimaldab vahendada ELi väärtusi, kultuuri, õigusnorme ja majanduspartnerlusi kogu maailmas.

2. EESMÄRGID

Ülemeremaade ja -territooriumide toetamise eesmärk on säilitada lähedasi ja püsivaid sidemeid partnerite vahel, toetades nende jätkusuutlikku arengut ning edendades nende konkurentsivõimet ja majanduslikku vastupanuvõimet.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Ülemeremaid ja -territooriume, välja arvatud Gröönimaad, toetati varem Euroopa Arengufondi kaudu. Programme rakendas Euroopa Komisjon, enamasti eelarvetoetuse kujul, aga teatavatel juhtudel ka tagastamatu abina.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Koostöö ülemeremaade ja -territooriumidega on tihedalt seotud ja kooskõlas Taani, Prantsusmaa ja Madalmaade riiklike toetusmeetmetega. Lisaks kasutatakse sünergiat eraldiseisvate Euroopa arenguprogrammidega ELi äärepoolseimate piirkondade ja naaberriikide jaoks ning naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendiga.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	500

ÜHINEMISEELNE ABI

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendist **toetatakse kandidaatriike ja potentsiaalseid kandidaatriike ühinemiskriteeriumide täitmisel**. See on seotud Lääne-Balkani riike käsitleva strateegiaga ja kajastab muutusi suhetes Türgiga.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

ELi laienemise toetamine on oma olemuselt ülesanne, mida on kõige kohasem täita ELi tasandil. Ühinemiseelse abi andmine ühest rahastamisvahendist ühiste kriteeriumide alusel on tulemuslikum, kui anda abi mitmest allikast, sealhulgas liikmesriikide eelarvetest, mis nõuavad erinevate menetluste järgimist ja millel on erinevad prioriteedid. Lisaks sellele võimaldavad ELi poliitiline mõju ja tema käsutuses olevad vahendid tal kaasata liikmesriikide ametiasutusi üksikute liikmesriikidest tulemuslikumalt ja tagades suurema õiguskindluse. Vahend täiendab liidu laienemispoliitikat, toetades kandidaatriikides / potentsiaalsetes kandidaatriikides poliitilisi ja majanduslikke reforme, sealhulgas ELi väärtusi ja õigusriigi põhimõtte austamist ning institutsioonide nõuetekohast toimimist, millega tagatakse usaldusväärne finantsjuhtimine, ning seda kasutatakse abi saavate riikide valitsustega läbirääkimistel edu saavutamiseks aktiivselt, et saavutada Kopenhaageni kriteeriumide ning stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingute tingimuslikkuse nõude täitmine.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend aitab saavutada Euroopa laiema eesmärgi: tagada stabiilsust, julgeolekut ja heaolu liidu vahetus naabruses. Liikmesriikide ja abisaajate lähedus ning asjakohane koordineerimisvajadus tagavad, et abisaajatele antud toetus aitab ELil saavutada oma eesmärgi jätkusuutliku majanduskasvu, rände, julgeoleku, energiavarustuse, transpordi, keskkonna ja kliimamuutuste valdkonnas.

2. EESMÄRGID

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi eesmärk on **toetada kandidaatriike ja potentsiaalseid kandidaatriike, kui nad võtavad vastu ja viivad ellu poliitilised, institutsioonilised, õigus-, haldus-, sotsiaal- ja majandusreformid, et tagada kooskõla liidu väärtustega ning liidu õigusnormide, nõuete, poliitika ja tavade järkjärguline ülevõtmine, pidades silmas liiduga ühinemist**.

Vahendi keskmes on järgmised prioriteedid: **õigusriigi põhimõte, põhiõigused ja ränne**: see hõlmab **julgeolekukoostöö** ning **radikaliseerumise ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse** tugevdamist ning **sellise integreeritud rändepoliitika** toetamist, kuhu kuulub ka **piirihaldus**; **ELi poliitika ja *acquis***; **sotsiaal-majanduslik areng**; **majanduskasvu toetavad investeeringud**; **leppimine, heanaaberlikud suhted ning piirkondlik ja piiriülene koostöö**. Need eesmärgid tulenevad eelmise programmi eesmärkidest.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Tagatakse järjepidevus ajavahemikku 2014–2020 hõlmanud vahendiga. Tulemuslikkus on ka edaspidi kesksel kohal, kuid vahendit lihtsustatakse, et muuta järelevalve ja aruandlus lihtsamaks ning abisaajaid rohkem motiveerida. Rahaliste vahendite kiire ja paindlik kasutuselevõtmine on oluline, samuti tuleb tagada vajalikud rahalised vahendid tulevaste

ühinemiste ettevalmistamiseks ning vajaduse korral tagada järkjärguline ja tõrgeteta üleminek ühinemiseelsest etapist liikmesuse etappi, et võimaldada suurendada vahendite kasutussuutlikkust, mida on valmisolekuks vaja.

Määruses nähakse ette kõik võimalikud abi andmise viisid (tagastamatu abi, hanked, auhinnad, osamaksud ELi usaldusfondidesse, eelarvetoetus, finantsinstrumendid ja eelarvelised tagatised). Neid rakendatakse otsese, kaudse või koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise kaudu, sõltuvalt programmi liigist ja partnerriigist.

Pidades silmas investeringute struktuuri, jäävad kõik piirkonnas praegu rakendatavad finantsinstrumendid alles, sest nendega on seni saavutatud häid tulemusi.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Programm püüab täiendada paljusid liidu programme, sealhulgas sisepoliitikaprogrammid (sünergia julgeoleku-, rände- ja energiapoliitikaga) ning **naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend**, sealhulgas investeringutega, ning toetada programmi „Erasmus+“ välismõõdet. Abisaajariike toetatakse ka edaspidi teemaprogrammidest, eelkõige inimõiguste valdkonnas. Ka tulevikus on tagatud sünergia **ühtekuuluvuspoliitika** ja **ühise põllumajanduspoliitikaga**, kui abisaajariike valmistatakse ette tulevasi liidu rahalisi vahendeid kasutama ja haldama.

Tuleb säilitada **InvestEU fondi**, ELi sisepoliitika uue ühtse investeerimisvahendi ja ühinemiseelse abi rahastamisvahendi sidusus, et oleks tagatud ühinemiseks valmistuvate riikide võimalik juurdepääs uuele vahendile. Suurenenud investeerimisvajadused kaetakse peamiselt **Euroopa Kestliku Arengu Fondist+**, mis integreeritakse naabruspoliitika, arengu ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendisse. See võimaldab suurt mastaabisäästu, sisaldades samas võimalust vajaduse korral Lääne-Balkani riikides meetmeid tõhustada.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	14 500

MITMEAASTASE FINANTSRAAMISTIKU ÜLEMMÄÄRADEST VÄLJA JÄÄVAD VAHENDID

ERIVAHENDID

Hädaabireserv

Hädaabireserv on **vahend, millest eraldatakse täiendavad rahalisi vahendeid paljude valdkondlike programmide jaoks, kui tekib kriis kas ELis või väljaspool.**

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Ebastabiilsed geopoliitilised ja kohalikud raamtingimused, millega kaasnevad programmivälised kulutused, põhjustavad olukorra, kus liidu eelarvega on vaja kiiresti reageerida. Kuna paljud nii ELis kui ka väljaspool rakendatavad programmid sisaldavad konkreetseid sätteid kiireloomuliste meetmete kohta, võivad rahalised vahendid kiiresti otsa saada ja võib tekkida vajadus neid mõnikord ruttu täiendada. Näiteks ei jätkunud 2015. aastal alanud rände- ja julgeolekukriisiga silmitsi seistes kõikide liikmesriikide vajaduste rahuldamiseks Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning Sisejulgeolekufondi vahenditest, mis olid ette nähtud hädaabi jaoks. Samuti osutus suuresti ebatõhusaks toidu- ja söödaprogramm, mis ei suutnud rahuldada kõikide selliste liikmesriikide vajadusi, keda mõjutas 2016. ja 2017. aastal lindude gripp. Seetõttu tuli lünkade täitmiseks kaasata teiste programmide vahendeid ja rakendada mitut paindlikkuse mehhanismi.

Ulatuslikud looduskatastroofid või inimtegevusest põhjustatud õnnetused võivad ületada ühe liikmesriigi suutlikkuse ja neil võib olla riikidevaheline mõõde. Muutuvate kliimatingimuste ja uute ähvardavate ohtude tõttu toimuvad sellised katastroofid üha sagedamini ja on üha raskemate tagajärgedega, samuti on üha ilmsemad nende majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed ning keskkonnamõju. Seetõttu peab EL olema valmis rohkem sekkuma, tehes seda kooskõlas järgmiste põhimõtetega:

- ▶ paindlik õigusraamistik, mis võimaldab ELi eelarve vahenditega sekkuda paljudes erinevates kriisilukordades, isegi valdkondades, mida tavaliselt ei seostata suure riskiga. Asjakohastes kuluprogrammides tuleks ette näha hädaolukorras kohaldatavaid sätteid, mille kohaselt EL võtab meetmeid niipea, kui hädaolukord on aset leidnud;
- ▶ vajaduse korral piisavad rahalised vahendid: suuri kriise ei ole võimalik prognoosida ja oluline on eelarvereserv, millest on kiiresti võimalik saada lisavahendeid.

2. EESMÄRGID

Erivahendite hulgas, mida ei arvestata mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärades, on hädaabireserv eelkõige mõeldud **täiendavate vahendite andmiseks kriisilukorras**. Selles nähakse lisaks ülemmääradele ette esialgne aastane summa, mille saab konkreetse programmi eelarvele lisada paari nädala jooksul, et katta **ettenägematute sündmustega** seotud kulutusi.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

ELi-sisesed operatsioonid kaasatakse hädaabireservi kohaldamisalasse, kasutades seega ära olemasolevad menetlused ja optimeerides vahendite jaotust. Nii nähakse ette ühtne

mehhanism ELi meetmete rahaliseks toetamiseks kõigi kriiside korral (loodusõnnetused, keskkonnakriisid, humanitaarhädaolukorrad, epideemiad, jne) kõigis geograafilistes asukohtades.

Selleks et vältida konkurentsi ja tagada õiglane lähenemisviis hädaolukorraga seotud vajadustele, kohaldatakse aasta üheksa esimese kuu jooksul ajutist ülemmäära 50 % nii sise- kui ka välismõõtmel suhtes. Lisaks sellele on aasta viimases kvartalis võimalik kasutada 25 % aastast ülemmäärast tagamaks, et ka aasta lõpupoole toimuvate hädaolukordade jaoks on vahendid olemas.

Hädaabireservi kasutuselevõtmise praegune protsess on sujuv ja järeleproovitud protsess ning selle peamised elemendid jäävad alles ka edaspidi:

- ▶ erivahend ettenägematutele sündmustele ja rahastamisvajadustele reageerimiseks; reservi ei arvestata mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärades;
- ▶ reserv kantakse eelarvesse eraldisena; selle võtavad ühiselt kasutusele Euroopa Parlament ja nõukogu, tehes ülekande vastavalt finantsmäärusele;
- ▶ selleks et reservi mahtu maksimeerida, saab kasutamata summad järgmisesse aastasse üle kanda.

Selleks et ELi eelarve reageerimissuutlikkust maksimeerida, nähakse ette ühised normid reservi kasutamiseks kõikides programmides ja eelarverubriikides, kus seda saab kasutada. See tähendab, et ei määrata konkreetsetele programmidele sihtotstarbelisi vahendeid või prioriteetset kasutust, nt ei nähta ette kasutamist pigem sise- kui väliskriisi korral ega kasutamist konkreetsetes poliitikavaldkonnas.

Erakorralistel aastatel, kui reservi aastane kogusumma on ammendatud, on täiendavaid vajadusi võimalik katta muude paindlikkuse mehhanismide kaudu (nt paindlikkusinstrument, ettenägematute kulude varu), ehkki kasutuselevõtmise kord on keerukam (st paranduseelarve).

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Hädaabireservi kasutatakse reageerimiseks erakorralistes olukordades, mida ei ole võimalik lahendada konkreetsete programmide raames antava hädaabiga. Näiteks ei ole reserv ette nähtud selleks, et tegeleda põllumajanduslikku tootmist või turustamist mõjutavate, turuga seotud kriiside tagajärgedega.

Teine erivahend, mis on seotud kriisidele reageerimisega, on **Euroopa Liidu Solidaarsusfond**. Ka sellel fondil on aastane maksimumsumma, kuid fond on oma olemuselt hädaabireservist väga erinev. Solidaarsusfondist antakse liikmesriigile toetust, et väljendada ELi solidaarsust liikmesriigi püüdlustega toime tulla suure loodusõnnetuse mõjuga. Toetust antakse tagastamatu abina, samuti on võimalik hüvitada kulutused, mis liikmesriigil on tekkinud katastroofijärgsete taastus- ja ülesehitustööde jaoks. ELi tasandil ei ole ette nähtud konkreetseid meetmeid ega kuluprogrammi.

5. KAVANDATUD IGA-AASTANE MAKSIMUMSUMMA

<i>Summad 2018. aasta hindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
Iga-aastane maksimumsumma	600

ERIVAHENDID

Euroopa Liidu Solidaarsusfond

Euroopa Liidu Solidaarsusfond on solidaarsusvahend, millega reageeritakse liikmesriigi või liiduga ühinemisläbirääkimisi pidava riigi taotluse alusel **looduskatastroofidele** ja väljendatakse Euroopa solidaarsust piirkonnaga, mida katastroof on tabanud, aidates katta riikliku sekkumisega kaasnevaid kulusid.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Liikmesriikide solidaarsus on üks liidu aluspõhimõtteid ja Euroopa Liidu Solidaarsusfond on selle põhimõtte selge väljendus. See on kodanike hulgas väga nähtaval kohal. Kuna on tõenäoline, et muutuvate kliimatingimuste tõttu toimuvad looduskatastroofid üha sagedamini ja on üha raskemate tagajärgedega, aitab see erivahend, mis ei kuulu mitmeaastasesse finantsraamistikku, vähendada kliimamuutuste kahjulikku mõju.

Tänu oma suunatud mõjule täiendab see sekkumist keskmise tähtjaga investeerimisprioriteetidele keskenduvate mitmeaastaste programmide raames ja võib aidata lahendada keerukaid probleeme, mis võivad tekkida seoses piirkondadeülese koordineerimisega juhul, kui katastroof mõjutab mitut piirkonda.

2. EESMÄRGID

Euroopa Liidu Solidaarsusfond annab rahalise panuse, et aidata katta **hädaolukorra ja päästetöödega seotud kulusid**, mis kaetakse toetuskõlbliku liikmesriigi eelarvest. Sekkutakse hüvitamise kaudu, andes eelarvetoetust, et **taastada esmavajalik taristu**, pakkuda elanikele **ajutist majutust** ning **rahastada päästeteenuseid**, kindlustada **kaitsetaristu** ja **kultuuripärandi kaitsmise** meetmed ning aidata **puhastada katastroofi piirkondi**, sealhulgas looduslikke alasid.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Sekkumise olemuse tõttu on fondi rakendamise mehhanism lihtne ja keskendub tulemustele. Säilitatakse **paindlikkus**, mis võimaldab kanda üle eelmisel aastal kasutamata summad, võimaldades teha ettemakseid suuremate summadena.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

2014. aasta läbivaatamine tugevdas seost katastroofiohu vähendamise poliitikaga ning lõi liikmesriikide jaoks stiimuli suurendada **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi investeeringuid**, millega toetatakse kliimamuutuste ennetamist, nendega kohanemist ja katastroofidele vastupanuvõime parandamist.

Euroopa Liidu Solidaarsusfond sekkub tagantjärele, see täiendab liidu kodanikukaitse mehhanismi **rescEU** ja muid hädaolukorras kasutatavaid vahendeid, mis sekkuvad kohe pärast looduskatastroofi või inimtegevusest põhjustatud õnnetust.

5. KAVANDATUD IGA-AASTANE MAKSIMUMSUMMA

<i>Summad 2018. aasta hindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
Iga-aastane maksimumsumma	600

ERIVAHENDID

Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond

Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond on solidaarsuse ja hädaolukordade leevendamise vahend, mis pakub **ühekordset abi koondatud töötajatele ootamatu kollektiivse koondamise korral, mille põhjuseks on majanduslikest muudatustest tingitud ebasoodus mõju.**

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

Liimesriikide vastupanuvõimele (töötute toetamise meetmed, sotsiaalmeetmed) ja Euroopa Sotsiaalfondi struktuursele sekkumisele lisanduvad Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi meetmed suurendavad pakutud teenuste arvu ja mitmekesisust, aga ka tulemuslikkust.

Tänu oma suunatud mõjule täiendab see ELi rahastatud mitmeaastaste programmide meetmeid, mis keskenduvad keskmise tähtajaga prioriteetidele, ja võib aidata lihtsustada keerukat asutustevahelist koordineerimist liikmesriigi/piirkonna tasandil, sest ulatuslik kollektiivne koondamine võib teha vajalikuks kombineeritud meetmete võtmise.

Lisaks sellele aitab Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond otse rakendada Euroopa sotsiaalõiguste samba teatavaid põhimõtteid, nagu koolitus ja elukestev õpe või tööhõive aktiivne toetamine.

2. EESMÄRGID

Alates 2021. aastast toetatakse Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondist töötajaid, keda mitmesuguste muudatuste (üleilmastumine, kriis, tehnika areng jne) tõttu mõjutab kollektiivne koondamine.

Meetmetel on järgmised eesmärgid: i) pakkuda **vajadustest lähtuvat toetust, et aidata uuesti lõimuda tööturule**, ii) suurendada **digitaaloskuste** omandamise tähtsust ning iii) vajaduse korral **toetada liikuvust**.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Selleks et vahend oleks paremini kooskõlas erakorralise meetme nõuetega, täiustatakse Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi kasutamist kahel viisil: i) **suurendatakse fondi sekkumise ulatust**, st laiendatakse sekkumiskriteeriume (nt tehnika areng), ning ii) lihtsustatakse menetlusi, nt taotluste esitamise korda lihtsustatakse, rahastamisele juurdepääsu hõlbustamiseks pakutakse tehnilist abi.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELI VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Kaasrahastamise määr ühtlustatakse **ühtekuuluvuspoliitika** raames kohaldatava määraga.

5. KAVANDATUD IGA-AASTANE MAKSIMUMSUMMA

<i>Summad 2018. aasta hindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
Iga-aastane maksimumsumma	200

EELARVEVÄLISED VAHENDID

Euroopa rahutagamisrahastu

Euroopa rahutagamisrahastu eesmärk on rahastada ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames tehtavate sõjaliste operatsioonide ühiseid kulusid; toetada teiste rahvusvaheliste osalejate juhitud sõjaliste rahutagamisoperatsioonide rahastamist ning toetada kolmandate riikide sõjalisi jõude konfliktide ärahoidmisel, rahu kindlustamisel ja rahvusvahelise julgeoleku tugevdamisel.

1. EUROOPA LISAVÄÄRTUS

ELi tunnustatakse usaldusväärse ülemaailmse jõuna. See annab talle konkurentsieelise konfliktide ennetamisel ja rahu tagamisel. ELi sekkumine nendes valdkondades võib toimuda mitmel viisil: alates kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide rahutagamisoperatsioonide toetamisest (näiteks Aafrika rahutagamisrahastu raames) kuni otsetoetuseni partnerriigi sõjalise võime arendamisel või ühise välis- ja kaitsepoliitika raames elluviidavate operatsioonide jaoks vägede saatmiseni. See ELi võime aidata ära hoida kriise, taastada rahu ja avalik kord või stabiliseerida riike või piirkondi, kus toimuvad konfliktid või rahutused, on väga oluline. See ei kaitse mitte ainult ELi ja selle kodanikke, vaid aitab ka stabiliseerida riike, kaasa aidata arengule ja ära hoida inimeste massilist sundrännet.

EL on osalenud või toetanud rahutagamisoperatsioone, sealhulgas ELi sõjaliste üksuste saatmise kaudu, mitmel pool maailmas, nagu Aafrikas, Lähis-Idas ja Lääne-Balkani riikides. Need operatsioonid on näidanud, milline lisaväärtus on Euroopa mõõtmel, võimaldades osalevatel liikmesriikidel koondada oma vahendid, katta ühiselt kulud ning näidata kohapeal tõelist Euroopa ühistegevust. Viimastel aastatel on julgeoleku ja stabiilsusega seotud probleemide hulk meie naabruses ja kaugemal siiski kasvanud ning samuti on lisandunud nõudmine rahu tagamise järele.

Selleks on vaja, et EL osaleks veelgi aktiivsemalt väliste konfliktidele ja kriisidele reageerimises nii rahutagamise kui ka konfliktide ohjamise kaudu. Seda on võimalik saavutada tulemuslikumalt ja tõhusamalt ELi tasandil. Väga vähestel liikmesriikidel on piisavalt vahendeid, et toetada või viia ellu tulemuslikke sõjalisi operatsioone üksi, ning ei tohiks eeldada, et liikmesriigid, kes seda teevad, kannavad kõik sellise operatsiooniga seotud kulud, millest saab kasu EL tervikuna. Seetõttu on oluline liikmesriikide solidaarsus ja vahendite koondamine. Sekkumine ELi tasandil võib ELi delegatsioonide võrgustiku kaudu lihtsustada koostööd rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonidega ning riikidega kogu maailmas. Vähesed liikmesriigid suudavad tegutseda sellise haardega.

2. EESMÄRGID

Vahendi eesmärk on võimaldada ELil teha rohkem ja tegutseda kiiremini, et **hoida ära konflikte, suurendada inimeste turvalisust, kõrvaldada ebastabiilsust ja muuta maailma ohutumaks, kasutades vajaduse korral ka sõjalisi ja kaitsevahendeid.**

Euroopa Liidu leping ei võimalda rahastada ELi eelarvest ühise välis- ja julgeolekupoliitika operatsioone, millel on sõjaline või kaitseiseloorm. Rahastu esmane eesmärk on rakendada ELi välis- ja julgeolekupoliitika meetmeid, millel on sõjaline ja/või kaitseiseloorm ja mida seetõttu ei saa rahastada ELi eelarvest. Ühise välis- ja julgeolekupoliitika meetmeid, mida rahastatakse ELi eelarvest, tuleb ka edaspidi rahastada ELi eelarvest, välja arvatud juhul, kui nõukogu otsustab teisiti. Rahastu rakendamise korral tuleb selle toimimise igal tasandil tagada täielik kooskõla ja sidusus ELi eelarvega.

Rahastu on uus ühtne eelarveväline vahend. See ühendab toetuse, mida 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kohaselt rahastatakse osaliselt **Aafrika rahutagamisrahastu** (rahastatakse eelarvevälisest Euroopa Arengufondist) ja **Athena mehhanismi** kaudu. Sõjalisi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioone rahastatakse ELi eelarve välistest vahenditest ja peamiselt osalevate liikmesriikide poolt, teatav osa ühistest kuludest kaetakse Athena mehhanismi kaudu.

Olemasolevad rahastamismehhanismid on oma selgest lisaväärtusest hoolimata seni ainult osaliselt vastanud partnerite ootustele ja vajadusele tagada ELi väline stabiilsus ootamatute välisprobleemide korral. Rahastul on seetõttu järgmised eesmärgid:

1. suurendada **ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika sõjaliste operatsioonide** rahastamist eesmärgiga muuta need paindlikumaks ja tulemuslikumaks;
2. laiendada sellistele **sõjalistele rahutagamisoperatsioonidele antava ELi toetuse** ulatust, mida juhivad kolmandad riigid või rahvusvahelised organisatsioonid kogu maailmas, ning suurendada kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide sõjalist võimet, et hoida ära konflikte, kindlustada rahu ja tugevdada rahvusvahelist julgeolekut;
3. lihtsustada juhul, kui nõukogu nii otsustab, **muude selliste ühise välis- ja julgeolekupoliitika operatiivmeetmete** rahastamist, **millel on sõjaline või kaitseiseloorm.**

Rahastu luuakse ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames tehtava nõukogu otsusega. Kuna see on ühine välis- ja julgeolekupoliitika vahend, tagab selle rakendamise kõrge esindaja. Rahastu rahalisel rakendamisel vastavalt finantsmäärusele aitab kõrget esindajat komisjoni välispoliitika vahendite talitus.

3. RAKENDAMINE JA LIHTSUSTAMINE

Rahastut rahastatakse liikmesriikide iga-aastastest sissemaksetest, mis arvutatakse kogurahvatulul põhineval jaotuspõhimõttel. Praeguste vahendite ja mehhanismide rakendamisel saadud kogemustele tuginedes suurendab see paindlikkust ja kriisidele reageerimise võimet. Sellega tagatakse, et ELi rahalised vahendid on alati kättesaadavad, võimaldades kriiside ja muude kiireloomuliste taotluste korral kiiresti reageerida. See lihtsustab ka selliste integreeritud pakettide pakkumist, kuhu kuuluvad ELi sõjalise väljaõppe missioonide korraldatav sõjaväeline väljaõpe, kaitseotstarbeline varustus ja toetus. Euroopa rahutagamisrahastu on loodud tulemusliku ja paindlikuna, et võtta arvesse selle meetmete erinevat olemust. Selles kajastatakse selgelt partnerite olulist rolli.

4. VASTASTIKUNE TÄIENDAVUS JA SÜNERGIA MUUDE POLIITIKAVALDKONDADEGA / ELi VAHENDITE KOOSKÕLA RIIKLIKE JA PIIRKONDLIKE VAHENDITEGA

Rahastut hallatakse ühtsuse ja vastastikuse täiendavuse põhimõttest lähtudes, tagades täieliku kooskõla ja sünergia asjaomaste välistegevuse vahendite ja meetmetega, mis on ette nähtud ELi eelarves, eelkõige ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga, suutlikkuse suurendamisega julgeoleku ja arengu toetamiseks ning muude julgeolekuga seotud abiliikide ja meetmetega ELi naabrus- ja arengupoliitika valdkonna julgeoleku ja rahuga seotud eesmärkide raames. Paindlikkus ja reageerimisvõime tagavad, et toetus jõuab kohale õigel ajal ja võtab arvesse kokkulepitud väliseid sõjalisi vajadusi. Samuti tagatakse rahastamisallikate ja -struktuuride lihtsustamine ja ühtlustamine. Rahastu suhtes kohaldatakse kindlat poliitilist suunamist, et tagada selle tulemuslikkus ja sidusus ELi üldise välispoliitilise lähenemisviisiga.

Rahastu peegeldab vajadust leida väljund ELi rollile kaitsevaldkonnas, kuid eristub selgelt Euroopa Kaitsefondist, mille eesmärk on täiendada ja võimendada liikmesriikide investeeringuid kaitsealasesse teadustegevusse ja tööstuslikku arendamisse. Euroopa Kaitsefond võib siiski anda ELi strateegilisele autonoomiale ja Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimele olulise tõuke ning kaudselt võimaldada ELil anda tulemuslikumat toetust sõjalistele rahutagamisoperatsioonidele väljaspool liidu piire.

5. 2021.–2027. AASTAKS KAVANDATUD EELARVEERALDIS

Euroopa rahutagamisrahastu on eelarveväline vahend.

<i>Summad jooksevhindades</i>	<i>miljonit eurot</i>
2021.–2027. aasta rahastamispaketi kogusumma	10 500